FREDAG

Nya Åland

30 OKTOBER 2009 NR 219 PRIS 2,00 €

Zaida är luciakandidat nummer 3

LUCIA. Zaida Ponthin från Mariehamn debuterar som sångsolist under luciakandidaternas höstrepertoar. Musik är ett stort intresse och lucia och jul bjuder på vacker musik. Själv spelar hon fiol och uppträder med gruppen PeeGees.

Med största delen av släkten på Kökar väljer Zaida att lussa för sin gudmor och moster **Eivor Holmström** i Jomala. SIDAN 24

ÅAB byter ut kreditkort efter kupp i Spanien

NYHETER. Även ålänningar kan ha drabbats av det stora dataintrånget i Spanien när uppgifter från upp till tiotusen finländska kreditkort stals.

– Vi har fått information från Kreditlaget om att en del av Ålandsbankens kortinformation eventuellt läckt ut, säger kommunikations- och marknadsdirektör **Tom Westerén** till Nyan.

Det handlar om Visa Electronkort som banken har hand om.

– Vi kan konstatera att inget hänt med Electronkorten ännu, vi har inte fått någon information om att något missbruk gjorts. Men vi har ändå ett 100-tal kort som berörs och vi kontaktar alla dessa kunder per telefon eller brev om att deras kort ska bytas ut, säger Westéren.

Andelsbanken på Åland och Nordea Åland har inte fått meddelande om att de skulle ha drabbats.

SIDORNA 2-3

Foto: JONAS EDSVIK

Robert Dahlin om turbulensen i ÅU

SPORT. Många var nog de som blev förvånade i somras när beskedet kom om att Åland United inte skulle förlänga med **Robert Dahlin**. Tränaren som var på god väg att ta klubben till det historiska ligaguldet.

Då valde Dahlin att inte kommentera situationen. I dagens tidning pratar han ut om turbulensen i klubben, spelarnas ultimatum och att han redan innan beskedet var inställd på att bara stanna säsongen ut. SIDAN 21

Böter för bedrägeriförsök

NYHETER. 50 dagsböter – 1.850 euro – blev straffet för den man i 60-årsåldern som stått åtalad för bedrägeri i tingsrätten. Han lämnade in en falsk check till Ålandsbanken, enligt egen uppgift för att få äktheten kontrollerad. Det kunde inte styrkas ansåg tingsrätten, men dömde ändå bara för försök till bedrägeri.

SIDAN 3

Air Åland får flyga farligt gods

NYHETER. Nu har Air Åland alla papper i ordning för att få transportera farligt gods. Med dokumentation, utbildning och avgifter uppskattar Air Ålands vd **Jan Erik Sundberg** att tillståndet kostat omkring 25.000 euro.

SIDAN 3

Åland ska bli hjärtsäkert

NYHETER. Nu har den första kullen sjuksköterskor vid Ålands hälso- och sjukvård fått instruktörsutbildning och snart delar de med sig av sina kunskaper hur man agerar vid hjärtstillestånd. På sikt vill man att alla ålänningar lär sig vad man skall göra vid hjärtstopp. SIDAN 5

Kulturtjockt i december

KULTUR. Carola den 2 december, **Cyndee Peters** den 5 december, **Jonas Gardell** den 7 december och **Petronella Wester** den 9 december. För att bara nämna de största evenemangen. December blir en riktig supermånad för konserter och julshower på Åland. SIDAN 9

Irländska trädgårdar. Irländarna skryter med att vara det enda land i världen där man kan odla växter från alla världsdelar. Titte Törnroth-Sarkkinen har gjort en trädgårdsresa till Irland för att se efter om det påståendet är sant. Foto: SEPPO SARKKINEN

Nyan stiger in i irländska trädgårdar

TRÄDGÅRD. I dag börjar en ny trädgårdsserie från Irland.

Tittes trädgård kommer fram till jul att handla om allt från anrika irländska slottsparker till originella rabatter hemma hos glada amatörer.

Materialet har samlats in i somras i samband med en trädgårdsresa till sydöstra Irland.

Den inledande artikeln handlar om Mount Usher Gardens. Den drygt 8 hektar stora anläggningen ligger söder om Dublin och lockar årligen cirka 40.000 besökare.

Trädgården är privatägd och har existerat i över 140 år.

Mount Usher Gardens är inte bara berömd för sin enorma artrikedom utan också för sin genomgående skönhet och grönska och trädgården är ett ypperligt utflyktsmål oavsett om man är intresserad av växter eller inte.

SIDORNA 16-17

Äntligen FREDAG

www.mariehamnskonsthandel.com

BYMAN NILS (1906-1996), "Lyceet, Mariehamn" -93, akvarell, bildstorlek: 47x57 cm

NORDSTRÖM SYNNÖVE ,"Kniphane" -08, massivt trä, längd: 34 cm

MK MARIEHAMNS KONSTHANDEL

Kontokort byts ut efter dataintrång

Uppgifter från upp till tiotusen finländska kreditkort har stulits i Spanien. Dataintrånget kan vara det största som någonsin skett i Europa.

På Åland finns inga bekräftade fall, men Ålandsbanken byter ändå ut ett hundratal kort i förebyggande syfte.

Yle rapporterade i veckan att ett omfattande dataintrång skett i Spanien vilket gjort att uppgifter om kreditkort kommit i fel händer. Enligt Yle ska upp till tiotusen finländska kreditkort ha stulits. Enligt Kreditlaget rör det sig möjligtvis om det största dataintrånget som skett i Europa.

Den ökade risken gäller Visa- och Mastercardkort som använts i automater eller affärer i Spanien under det senaste året. De som handlat i spanska nätbutiker berörs inte av den ökade risken enligt den senaste informationen. Uppgifter om kort som användes för flera år sedan i Spanien ska också ha kommit i omlopp. Det här har gjort att flera finländska banker bytt ut sina kunders kort.

– Banken tar kontakt med sina kunder för att döda kortet, uppger **Henry Kylänlahti**, direktör på Kreditlaget, i ett pressutskick.

Kunder som inte blivit kontaktade, men som misstänker att man drabbats, ska vända sig till sitt bankkontor.

– Enklast är att följa händelserna i sin nätbank. Man är inte skyldig till bedrägeri om man följt kortets instruktioner, säger Kylänlahti.

Inget missbruk

Ålandsbanken är en av bankerna som agerar.

– Vi har fått information från Kreditlaget om att en del av Ålandsbankens kortinformation eventuellt läckt ut, säger kommunikations- och marknadsdirektör **Tom Westerén** till Nyan.

Det handlar om Visa Electronkort som banken har hand om, kreditkorten är Kreditlagets del.

– Vi kan konstatera att inget hänt med Electronkorten ännu, vi har inte fått någon information om att något missbruk gjorts. Men vi har ändå ett 100-tal kort som berörs och vi kontaktar alla dessa kunder per telefon eller brev om att deras kort ska bytas ut, säger Westéren.

Ålandsbanken byter ut korten som en förebyggande åtgärd.

– Det är ingen panik eftersom ingenting har hänt, men vi vill ändå vara ute i god tid i proaktivt syfte.

Enstaka fall

Kortbytet är kostnadsfritt för de kunder som berörs.

– Om man märker att transaktioner skett som man inte själv auktoriserat så går man ändå säker. Man ska inte behöva ersätta missbruk förutsatt att man skött sig, säger Tom Westerén.

Har något liknande skett förut?

– Vi har ett samarbete med Kreditlaget som rapporterar om de uppfattar något misstänkt. Men det är inte ofta det händer med en större mängd kort, utan det rör sig om enstaka fall.

Även Westerén uppmanar sina kunder att följa med sina korttransaktioner.

– Ta genast kontakt om något verkar misstänkt, säger han.

Andelsbanken på Åland har inte blivit kontaktade av Kreditlaget och verkar därmed inte ha några kunder som drabbats.

– Vi uppmanar förstås alla att vara extra noggranna och kontrollera kontoutdrag och räkningar från Kreditlaget. Med aktsamhet och noggrannhet klarar man sig nog, säger försäljningschef **Sven-Olof Josefsson**.

Av vad han läst om händelsen konstaterar han att dataintrånget är av det större slaget.

– Den här omfattningen har jag inte sett förut, men visst händer det ibland enstaka personer, säger Josefsson.

Inte heller Nordea Åland känner har fått något meddelande om att deras kunder har drabbats.

– Men det måste inte betyda att ingen har drabbats. Man ska alltid hålla koll på sina transaktioner och vara ännu mer aktsam när något sådant här händer, säger kontorschef **Jan-Erik Rask**.

OP-Pohjola i Finland har bytt ut kreditkort för 800 av sina kunder, betydligt fler än övriga inhemska banker. Något som nu visat sig vara en överreaktion.

– Nu kan man säga att vi reagerade lite för starkt. Det blir ju besvär för kunderna, säger enhetschef **Jarkko Anttiroiko** enligt FNB.

Handelsbanken har uppgett att de ska spärra 1.000 kort och Sampo har bytt ut hundratals kort.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 469

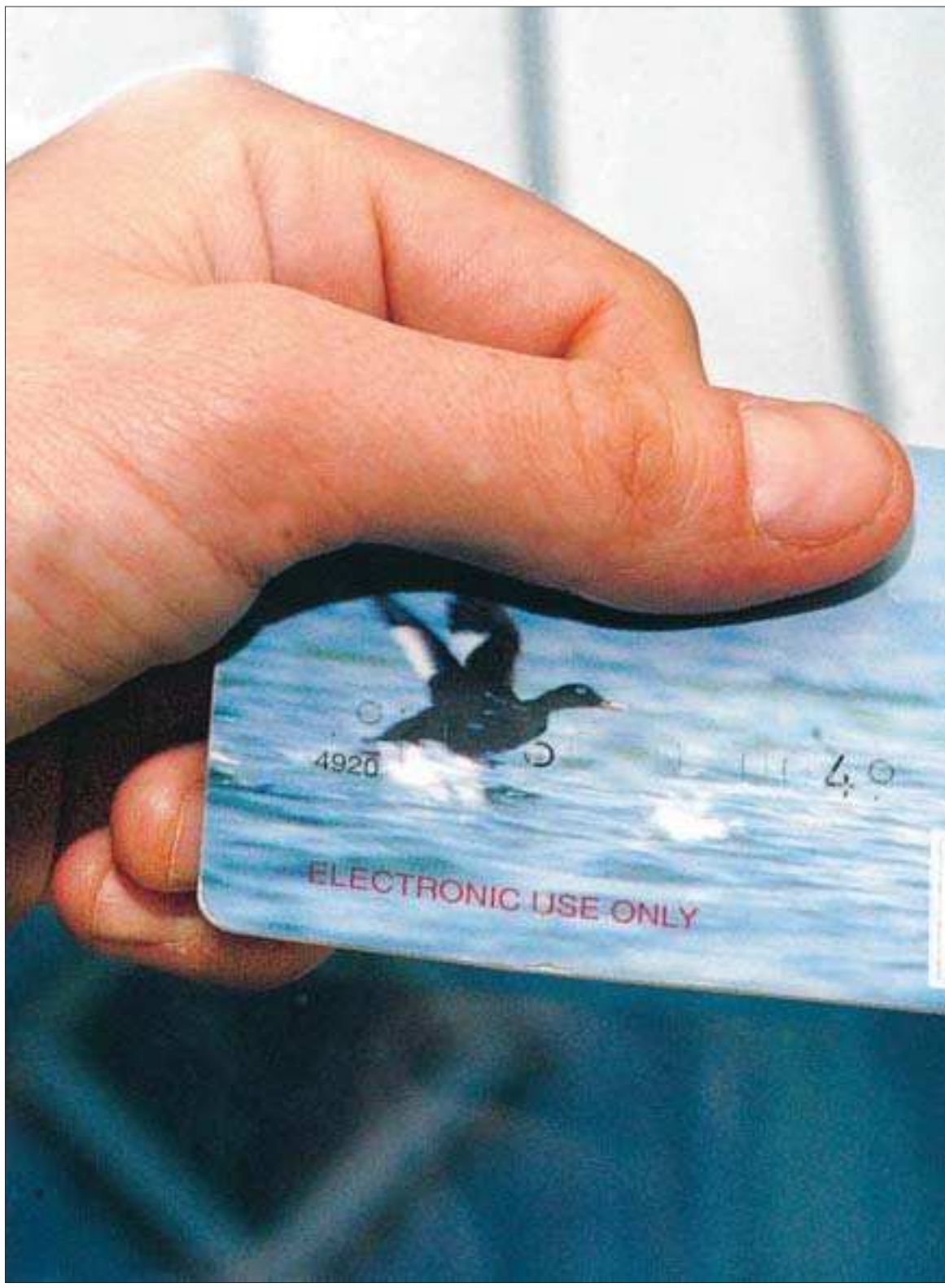

Byts ut. Ålandsbanken spärrar ett hundratal Visa Electronkort i förebyggande syfte efter ett omfattande dataintrång i Spanien. De kunder som drabbats informeras per telefon eller brev.
Foto: ERKKI SANTAMALA

ÅAB sämst i räntejämförelse

Men 0,25 procents ränta på deponeringar på Ålandsbankens miljökonto placerar sig banken sämst i den räntejämförelse som tidningen Taloussanomat gjort.

– Miljökontot är inget vanligt konto, säger bankdirektör Birgitta Dahlén och påpekar att det är mycket svårt göra en sådan jämförelse som tidningen gjort.

Ålandsbanken placerar sig på sista plats i tidningen Taloussanomats räntejämförelse. I jämförelsen har man sett vilken bank som ger bäst ränta när man deponerar 10.000 euro på ett konto.

De jämförda kontona var sådana som är mer flexibla än de traditionella depositionerna, som inte tillåter att man lyfter pengar från depositionen under bindningstiden. Med 0,25 procents ränta på sitt miljökonto placerar sig Ålandsbanken klart på sista plats.

I jämförelsen deltog 15 banker som är aktiva i riket. Ingen av de tre största bankerna placerar sig i toppen och endast fyra banker ger över en procents ränta.

Andra alternativ. Bankdirektör Birgitta Dahlén misströstar inte över räntejämförelsen som Taloussanomat gjort. Hon säger att det finns många andra alternativ än det Miljökonto som var med i jämförelsen.
Foto: ANDREAS DIENERT

I jämförelsen får man bäst ränta, 1,40 procent, på fondförvaltningsbolaget FIM, och även Evli, AsuntoHypo Pankki och Aktia ger från en procent och uppåt i ränta. I botten finns, förutom Ålandsbanken, Sampo Pankki och S-Pankki Oy som ger 0,47 respektive 0,50 procents ränta.

På Ålandsbanken har inte artikeln väckt någon större uppståndelse.

– Jag talade med vårt Helsingforskontor och de sade att Taloussanomat ofta gör olika jämförelser, säger bankdirektör **Birgitta Dahlén.**

Hon tycker inte att jämförelsen är rättvisande.

– Det beror på vad man tittar på och vad man är ute efter. Miljökontot är inte ett vanligt konto.

Ringa vinst

Dahlén visar på statistik från Finlands bank som visar att Ålandsbankens räntor hela tiden varit lite högre än andra bankers. Vill man ha avkastning på sina pengar finns det andra konton och placeringar som man kan utnyttja.

I Taloussanomats jämförelse är de jämförda kontona mycket olika.

– En del räknar räntan på dagssaldot, andra på månadens lägsta saldo.

Taloussanomat påpekar ändå att ingen av räntorna i jämförelsen ger några stora vinster för kontoanvändaren.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 451

Jämförelse. Tidningen Taloussanomat jämförde 15 banker i Finland utgående från räntor på sparkonton. Ålandsbanken placerade sig sist.

i Spanien

Nu får Air Åland flyga farligt gods

Air Åland har alla papper i ordning och får numera transportera farligt gods.

I våras uppdagades att man flög ett blodprov till Helsingfors utan tillstånd och sedan dess har man arbetat med ansökan.

Olaglig blodtransport blir fall för Transportstyrelsen

ÅHS efterlyser blodlicens

Air Åland har sedan 1 oktober alla tillstånd i ordning för DGR, dangerous goods regulations eller bestämmelserna om farligt gods. Både Ålands hälso- och sjukvård och Röda korset är informerade.

Med dokumentation, utbildning och avgifter uppskattar Air Ålands vd **Jan Erik Sundberg** att DGR-tillståndet kostat omkring 25.000 euro.

– Pengar vi aldrig kan få tillbaka genom att flyga farligt gods. Men jag är glad att vi har alla papper i ordning och kan erbjuda den här servicen nu, säger han.

Ulf Björklund är flygchef för Avitrans som ansvarar för hela Air Ålands flygoperation.

– DGR omgärdas av rigorösa bestämmelser hela vägen från incheckning till landning. Men nu är allt i sin ordning och Air Åland får till och med frakta radioaktivt material bara det är packat rätt, säger han.

I och med de stränga direktiven har tillståndet dragit ut på tiden.

– Vi måste följa bestämmelser som om vi vore SAS, men man kan inte ändra en atlantångares kurs utan får snällt köra runt, säger Björklund.

Osakliga krav

Jan Erik Sundberg förstår inte allmänhetens starka reaktion på det som inträffade i våras när en brådskande blodtransport flögs till Helsingfors. Dåvarande vd **Jörgen Gustafsson** tillät sjukvårdspersonal att i smyg föra ombord ett blodprov eftersom han uppfattade det som att det handlade om ett livshotande fall. Air Åland anmäldes då till Transportstyrelsen i Sverige.

– Det blir osakligt att samhället ska ställa krav på privata flygbolag, sjukvården har ju tillgång till sina helikoptrar – men det är en kostnadsfråga, säger Sundberg och tillägger:

– Men nu har vi tillstånden och vi ska se till att vi är värda det.

Stora öron

Ulf Björklund är inte på Åland bara för att försäkra sig om att DGR-tillstånden omfattas av Air Åland, utan också för att utvärdera de problem som finns.

– Vd:n för Avitrans, **Mikael Wångdahl**, var här i måndags och Ulf är här nu. Gemensamt har vi ett fokus på att återgå till den punktlighet vi hade tidigare och komma vidare från de problem med förseningar vi hade i augusti och september, säger Jan Erik Sundberg.

Björklund säger att det är hans skyldighet som flygchef att reda ut de problemställningar som finns mellan kund och leverantör.

– Vi levererar ju både piloter och plan och jag är här för att prata med alla och stämma av situationen. Jag kommer hit med liten mun och stora öron, säger han och fortsätter:

– Jag ser till att alla följer förordningarna hela vägen ner. I extremfall blir det en disciplinåtgärd och vid det allra yttersta; sparken.

Nyan berättade tidigare i höst om en pilot som blev uppsagd och som begärde Air Åland i kvarstad, dock utan framgång.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax

För säkerheten. Anna Eriksson, ny stationschef, och Ulf Björklund från Avitrans, är glada över Air Ålands färska DGR-tillstånd. Foto: ERKKI SANTAMALA

Ny tjänst på Air Åland

Air Åland har inrättat en ny tjänst. Anna Eriksson är stationschef med ansvar för regelverk och säkerhet.

– Jag är lite spindeln i nätet, säger hon.

Anna Eriksson är anställd av Air Åland som stationschef vilket innebär att alla regelverk följs hela vägen från incheckningen. Hon visar upp den flera centimeter tjocka handboken för farligt gods som hon nu ska bli väl bekant med.

– Åtminstone ska det vara enkelt att slå upp i den säger hon.

Eriksson jobbade för bolaget för två somrar sedan och är nu tillbaka.

– Den första tiden ska jag gå genom alla papper och se till att allt följer våra strukturer, säger hon.

– Även när vi vill utveckla saker affärsmässigt går det genom Anna, säger vd **Jan Erik Sundberg**.

Hitta lösningar

Hon beskriver sin egen roll som ”spindeln i nätet”.

– Jag tycker om att titta på problem och försöka hitta lösningar. Jag gillar projekt och att plocka med saker. Och förstås kundkontakt, det är något jag jobbat med hela mitt arbetsliv. Så det här känns som hemma, säger hon.

Anna Erikssons arbetsuppgifter har tidigare skötts gemensamt av personalen.

– Men stationschefen är en centralfunktion, man måste ha ordning och reda för att det ska fungera. Nu har vi någon som också kan ansvara för trafikstörningarna och rapportera om det, säger Sundberg.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax

Böter för bedrägeriförsök

50 dagsböter – 1.850 euro – blev straffet för den man i 60-årsåldern som stått åtalad för bedrägeri i tingsrätten.

Ovanligt rättsfall kring falsk check

Åtalad: Jag blev lurad av rättsbedragare

Den 23 september berättade Nya Åland om rättegången.

Nya Åland har tidigare berättat om händelsen som inträffade sommaren 2005 i Mariehamn. Mannen kontaktades via internet av personer som påstod att ett arv på 30 miljoner euro skulle investeras i Finland. Personerna hade fått hans namn via ambassaden i Sydafrika och avsikten var att anlita honom som konsult vid placeringen.

Mannen fick en check utställd på en irländsk bank i rekommenderat brev och gick med den till Ålandsbanken. Mannen har uppgett att hans avsikt var att få äktheten kontrollerad, något som enligt tingsrätten inte har kunnat styrkas under rättegången.

Försök till bedrägeri

Han dömdes för försök till bedrägeri, den lindrigaste av de alternativa åtalsrubriken som presenterades. Enligt tingsrätten borde mannen, på basis av allmän livserfarenhet, ha varit misstänksam eftersom inget avtal om motprestation fanns.

Han borde också ha fattat misstanke över checkens stora belopp, 32.000 euro, och över att han anmodades betala in 10 procent utan överenskommelse om vad pengarna skulle användas till. Enligt rätten borde han ha insett att checken var förfalskad. Genom att han lämnade in den till banken gjorde han sig skyldig till försök till bedrägeribrott – försök eftersom han inte fått lösa in checken.

Godtrogen

Rätten har – trots att ett bedrägeriförsök på 32.000 euro egentligen borde ge fängelsestraff – tagit hänsyn till att mannen av naturen uppgetts vara godtrogen och att gärningen har naiva drag. Ålandsbanken kände till att det fanns falska checker i omlopp, konstaterar rätten som menar att utgången hade kunnat bli en annan om en mera ingående diskussion förts mellan mannen och banken.

Banken får 180 euro i ersättning för de kostnader man haft på grund av checken. Ränta löper från 29 juli 2005 eftersom brottet var uppsåtligt. (ao)

Näfsbyskjutsen blir en dyr affär

Ge oss ett tillfälligt undantag från landskapets skolskjutsregler – eller betala våra merkostnader, som kan bli 33.000 euro per år.

Det begär Hammarlands kommun.

Alla skjutsas hit. Elever vid Näfsby skola kan få vänta upp till en timme på skolan på morgonen med de nya skolskjutsreglerna. Infälld: Hammarlands kommundirektör Kurt Carlsson. Arkivfoto: BENGT HELLSTRÖM

Nya Åland skrev i augusti om hur hårt de nya skolskjutsbestämmelserna slår mot Hammarland och elever vid Näfsby skola.

Moderna taxibilar är byggda för högst åtta passagerare, men Finland har EUs tillstånd att bygga om dem för 12-13 passagerare.

Tillståndet går ut 2012, men på Åland har landskapsregeringen redan dragit in det, också för skolbussar som tidigare varit godkända.

För Hammarland, en stor kommun med en enda skola i Näfsby, kan det bli en dyr affär. Hittills har man skött trafiken med större taxibilar som har plats för 13 passagerare. Nu är det antalet trepunktsbälten i bussen som avgör, och de bilar som har en kombination av trepunkts- och midjebälten får skjutsa högst sju elever.

I praktiken skall skoltaxibussarna nu köra dubbla morgonturer tre gånger i veckan för att alla barn skall komma i tid till skolan.

Det innebär att ett tiotal elever kommer fram till Näfsby skola klockan åtta, en hel timme innan den första lektionen börjar. För dem har kommunen anställt en övervakare som är på plats då. Eleverna får vänta inomhus och kan äta frukost på skolan.

Som lärartjänst

Den totala kostnadsökningen för kommunen med den utökade trafiken blir cirka 33.000 euro per år.

– Det är stora pengar för oss, och det förbättrar inte skolundervisningen. Summan motsvarar i stort sett en lärartjänst, säger kommundirektören **Kurt Carlsson**.

Landskapsbeslutet togs med hänvisning till att färre elever per buss ökar säkerheten. Men hur farliga är skolbussturerna egentligen, undrar Carlsson.

– Vi har bland annat hört med skoldirektören **Per-Olof Friberg**, som jobbat i många år, och han kommer inte ihåg ett enda olyckstillbud där en skolskjuts skulle ha varit inblandad.

Kommunerna kan beviljas rätt att avvika från lagen, och det är det som Hammarland nu vill ha.

– Vi anhåller om att få avvika fram till utgången av läsåret 2012, då EU-direktivet skall implementeras.

Inga nya tillstånd

I dagsläget finns fem taxibussar fördelade på fyra trafikidkare i kommunen. Att bevilja flera taxitillstånd för att elever skall slippa vänta på Näfsby skola på morgonen är inte realistiskt.

– Man kan inte bara kasta ut ett nytt taxitillstånd. Vi måste se till att alla klarar sig.

Ett alternativ, om landskapsregeringen inte beviljar Hammarland undantaget, är att landskapet ersätter kommunen för merkostnaderna de närmaste åren, tills Finlands undantagstillstånd går ut 2012.

För Hammarland handlar det alltså om 33.000 euro per år. På tre år skulle det bli närmare 100.000 euro.

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

På måndag inleds det nya lagtingsåret

Tunga frågor på lagtingets bord

När lagtingsledamöterna på måndag promenerar in det nya lagtingsåret är det med vetskap om att flera stora frågor ska avgöras.

Hur Åland ska spara under den ekonomiska krisen är en. Om Åland ska godkänna Lissabonfördraget en annan – och så ska lagtinget ta ställning till Ålands hittills största infrastrukturella satsning.

På måndag inleds det nya lagtingsåret. Klockan 12 väljs det nya presidiet, det vill säga talman och två vice talmän. Därefter tågar lagtinget traditionsenligt till S:t Görans kyrka där det hålls en gudstjänst. Klockan 14 är det så dags för landshövding **Peter Lindbäck** att förklara lagtinget öppnat och därefter bjuds allmänheten på kaffe i Självstyrelsegården.

Klockan 15.15 hålls det nya lagtingsårets första plenum. Här är några av de frågor som är aktuella den närmaste tiden:

Fakta/Lagtingsåret indelat i tre perioder

Lagtingsårets indelning i tre arbetsperioder är en kvarleva från en tid då jordbruket fick bestämma dagordningen. Korta sessioner varvas med långa uppehåll. De varierar i längd beroende på antal ärenden:

- Höstsession (1 november – 20 januari)
- Vårsession (1 mars – 30 april, eventuellt första veckan i juni)
- 2-3 veckors avslutningssession i början av september. (ak)

Reservkabel

Investeringen i en likströmskabel till riket skulle vara den hittills största investeringen i infrastruktur som landskapet gjort. Kabeln ska säkra landskapets elförsörjning då den ordinarie elförsörjningen är bruten. Landskapsregeringen föreslår att landskapet ska stå för 40 procent – 50 miljoner euro – av den totala kostnaden på 125 miljoner euro. Det kräver dock att lagtinget anhåller om mer pengar från Ålandsdelegationen.

Finansutskottet föreslår nu att landskapets ska stå för hela 60 procent eller 75 miljoner euro av kostnaderna. Detta för att undvika att konsumenterna drabbas av orimligt höga elkostnader. Redan i dag är de åländska konsumenternas elkostnader betydligt högre än för konsumenterna i riket. Vid en årsförbrukning om 5.000 kWh är Ålands Elandelsbolags pris 45 procent högre än medeltalet i riket, skriver utskottet i sitt betänkande.

Samfundsskatt

De åländska kommunerna riskerar att förlora stort om landskapet inte anpassar den kommunala skattesatsen i samfundskatten efter en lagändring i riket. Mariehamns stad beräknar att en uteblivning höjning på Åland kan ge ett inkomstfall på 2-3 miljoner euro bara för Mariehamns del.

Landskapsregeringen har lagt fram ett förslag om att skattesatsen för samfund vid kommunalbeskattningen temporärt höjs från 5,7 till 8,3 procent. Avsikten är att stöda kommunerna – det handlar om en kompensation för det besvärliga ekonomiska läget.

Utskottet föreslår att lagtinget ska anta lagförslaget. Förslaget innebär en retroaktiv skattehöjning för samfunden och det har ifrågasatts om detta är förenligt med grundlagen. Utskottet ser dock inga hinder med att lagen träder i kraft med retroaktiv verkan.

Lissabonfördraget

Ålands lagting har ännu inte tagit ställning till Lissabonfördraget. Självstyrelsepolitiska nämnden blev i mitten av oktober färdig med sitt utlåtande till lagutskottet.

Nämndens förslag är att lagtinget ska rösta ja till fördraget. Ledamöter från liberalerna, centern, socialdemokraterna och frisinnad samverkan röstade ja, obunden samling och Ålands framtid nej. Det är inte klart om och när lagtinget kommer att ta beslut i frågan.

Landskapsbudgeten

Inom kort överlämnar landskapsregeringen sitt förslag till landskapsbudget till lagtinget. Det preliminära beskedet är att budgeten blir offentlig på onsdag nästa vecka. I ett konjunkturläge där den så kallade klumpsumman som staten varje år betalar till landskapet kan minska med mellan 20 och 30 miljoner väntar många på besked om hur – och var – landskapsregeringen kommer att sätta in sparåtgärderna.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Mattsson ska ge skriftlig redogörelse

Åke Mattsson.
Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

■ Efter att lagtingsledamot **Åke Mattsson** (Lib) meddelat att han ställer sig utanför partiarbetet har gruppordföranden **Gunnar Jansson** diskuterat situationen med honom. Åke Mattsson är bland annat missnöjd med att han inte, enligt sin mening, har fått möjlighet att påverka sina intressefrågor.

Åke Mattsson kommer nu att ge den liberala gruppen en skriftlig redogörelse över vilka åtgärder och förändringar han efterlyser och vilka initiativ han vill ha genomförda. Detta enligt liberalernas hemsida: ”Siktet är inställt på att problemfrågorna skall lösas i bästa samförstånd.” (ak)

Enkel fråga om hembygdsrätt

■ **Fredrik Karlström** (Ob) har ställt en enkel fråga till landskapsregeringen om vilka åtgärder man ämnar vidta för att se till att de adoptivbarn som kommer till en familj med hembygdsrätt erhåller hembygdsrätt på motsvarande sätt som barn födda av åländska föräldrar.

Landskapsregeringens svar är att adoptivbarnets rätt till hembygdsrätt följer av adoptivföräldrarna eller -föräldern, inte av de biologiska föräldrarna. Om adoptivföräldern har hembygdsrätt ska adoptivbarnet således också få det. Landskapsregeringen meddelar vidare att man inte uppmärksammats på något fall av diskriminering i frågan. Frågan tas upp vid onsdagens plenum. (ak)

Avgift införs för avbytarservice

Från och med nästa år kommer landskapet att ta en avgift för nyttjande av avbytarhjälp för lantbrukare. På det sättet hoppas landskapsregeringen att få ner kostnaderna för avbytarverksamheten med 100.000 euro i året.

Vid plenum igår beslöt landskapsregeringen att göra en ändring i landskapslagen om avbytarverksamhet för lantbrukare.

– Bakgrunden till förslaget är de besparingsbehov och behov av strukturella förändringar inom ett flertal områden som aviserades i samband med landskapets första tilläggsbudget för år 2009, berättar tf landskapsagronom **Sölve Högman** i ett pressmeddelande.

En avgift om 15 euro införs per semesterdag. Avgiften kommer att uppbäras för både landskaps- och privatanställda avbytare.

– Målsättningen är att förslaget ska innebära minskade kostnader för upprätthållande av avbytarverksamheten motsvarande cirka 100.000 euro per år.

Från 2010

Förändringarna träder i kraft redan vid årskiftet då lagen genomförs genom en så kallad budgetlag. Det innebär att lagen kan börja tillämpas parallellt med genomförande av lagtingets budgetbeslut innan den normala lagstiftningskontrollen är genomförd.

Lagförslaget är bara ett första steg i en allmän översyn av systemet för avbytarverksamheten.

– Under nästa år är avsikten att landskapsregeringen ska komma tillbaka med ytterligare förslag till förändringar i lagstiftningen som berör lantbrukarens rätt och fördelning av ledigheter som bättre återspeglar förutsättningarna inom de olika produktionsinriktningar som omfattas av lagstiftningen, enligt Sölve Högman.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax

Sparar pengar. Från och med nästa år införs en avgift för lantbrukarnas avbytarservice. 15 euro per semesterdag kommer det att kosta. Foto: ERKKI SANTAMALA

Deltar i svensk sossekongress

■ Lagtingsledamot **Camilla Gunell** (S) och partisekreterare **Anders Hallbäck** deltar i svenska socialdemokraternas kongress som pågår till och med söndag. Kongressen, som är en upptakt till valet i Sverige om ett år, har jobb som huvudtema.

Huvudtalare på kongressen är bland andra ledande socialdemokrater som **Thomas Östros** och **Carin Jämtin**. (ak)

■ **En cykel** har snattats från Movägen i Mariehamn. Händelsen inträffade någon gång tisdag till torsdag denna vecka.

På kurs för hjärtsäkert sjukhus

Kurser för alla anställda och talande hjärtstartare.
Det är det första steget mot ett hjärtsäkert sjukhus – och på sikt ett hjärtsäkert Åland.

Handarbete och teknik. Sjuksköterna som gått på kurs förenar traditionell första hjälpen med en defibrillator som säger om och när de kan ge patienten elstötar. Foto: JONAS EDSVIK

Först 30 snabba bröstkompressioner.

Sedan två inblåsningar.

Så ser den traditionella hjälpen ut när någon drabbats av hjärtstillestånd.

– Efter två minuter är man ganska slut. De blir inga effektiva bröstkompressioner sedan om man inte kan byta med någon, säger akutsköterskan **Titta Karlsson**.

Apparat bestämmer

Nu har den första kullen sjuksköterskor vid Ålands hälso- och sjukvård fått instruktörsutbildning och snart delar de med sig av sina kunskaper på sina enheter.

Men just nu sitter de runt en träningsdocka och följer instruktionerna från en talande defibrillator – en hjärtstartare. Den används för att ge elstötar till personer som fått hjärtstillestånd. I defibrillatorns högtalare ger en lugn, rikssvensk mansröst instruktioner som kan rädda liv. När defibrillatorn anslutits och kopplats på är det den som avgör när elstötarna kan ges.

Ålands centralsjukhus skall bli ”hjärtsäkert” –alla från vaktmästare till överläkare skall gå på regelbundna kurser i hur man får liv i ett hjärta som slutat slå. Och på sikt vill man att alla ålänningar lär sig hur man skall göra vid hjärtstopp.

På ett klinikschefsmöte fattades beslutet och sedan dess har bland andra läkaren **Mats-Ola Mattsson** och översköterskan **Christel Lindberg** varit engagerade i projektet.

Med från början. Ålands centralsjukhus satsar på att bli hjärtsäkert enligt svensk modell. Från vänster instruktören Sussi Sjövall, översköterskan Christel Lindberg, instruktören Anne-Marie Sporre och läkaren Mats-Ola Mattsson. Foto: JONAS EDSVIK

Framgångsrikt

Idén kom från Sverige där Svenska Rådet för Hjärt-lungräddning (HLR-rådet), har haft stora framgångar med att sprida kunskap om första hjälpen-insatser vid hjärtstopp. Efter en intensivkurs i Sverige utbildar nu instruktörerna **Anne-Marie Sporre** och **Sussi Sjövall** sina medarbetare.

Det här är kunskap som inte bara sjukhuspersonal har nytta av. Därför hoppas instruktörerna att de användarvänliga defibrillatorerna snart finns på många ställen på Åland - inte bara på sjukhuset och hälsovårdsmottagningar.

För hjärtstopp kan ju drabba vem som helst - i ett köpcenter, i en simhall, på en flygplats eller på ett bibliotek. Och ju snabbare räddningsinsatsen kan sättas in desto bättre.

Mats-Ola Mattsson säger att han har en 80-procentig chans att rädda livet på den som får hjärtstopp, om han är med när det händer. Efter tio minuter har den chansen sjunkit till noll procent. Och ju längre hjärtat står stilla, desto större är risken för bestående hjärnskador.

Hjärtsäker stad

Andelen personer som överlever ett hjärtstopp har ökat markant på ställen där lättanvända defibrillatorer och utbildad personal finns. Det är det som avses när till exempel staden Söderhamn kallar sig ”hjärtsäker”.

Där kan cirka 600 personer som jobbar i kundtäta områden rycka in när det behövs. Nio defibrillatorer finns utplacerade och 130 personer har gått på kurs för att lära sig använda den. Men grunderna kan man lära sig på ett par minuter.

Vem kan då ha nytta av att lära sig hantera en defibrillator?

Svaret är – alla. Sjukvårdspersonal, anhöriga till hjärtsjuka, den som jobbar där det rör sig mycket folk. Och även om man någon gång har lärt sig grunderna första hjälpen vid hjärtstopp så utvecklas behandlingen hela tiden.

– Man kommer inte ihåg någonting av vad man läste för 15 år sedan, säger akutsköterskan **Gita Sagulin.**

Den kunskap som hon fått på den här kurser skall också uppdateras regelbundet. Det blir regelbundna kurser för all personal på det hjärtsäkra sjukhuset. Och på sikt kanske vi kan kalla hela Åland hjärtsäkert..

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

RIKSNYTT

Världens största kryssningsfartyg klart

ÅBO.Världens största kryssningsfartyg Oasis of the Seas är nu färdig. Fartyget som byggdes vid varvet i Åbo har en passagerarkapacitet på 6000 personer och är den största exportprodukten som någonsin byggts i Finland.
Byggarbetet varade i över två och ett halvt år.

Fartyget överlämnades till beställaren Royal Caribbean på onsdagen och lämnar, om vädret det tillåter, Åbo i dag på morgonen.

Trots det spända ekonomiska läget räknar rederiet att Oasis of the Seas blir ett framgångsrecept. Tron på konceptet accentueras av att bolaget räknar med att ta i bruk ett ungefär likadant fartyg till, Allure of the Seas, i slutet av nästa år.

Om det blir några fler beställningar från varvet i Åbo ville amerikanerna inte ta ställning till.

– I dessa tider gäller det att vara ännu försiktigare än vanligt, säger rederichefen **Richard D. Fain.**

361 meter

Oasis of the Seas är 361 meter långt. Royal Caribbean satsar på att ha upp till 6400 passagerare ombord samtidigt. De ska tas om hand av en rejäl besättning på 2100 personer under sina kryssningar i karibiska övärlden.

Gästerna har bland annat tillgång till en skridskobana, en teater, ett ungdomskvarter för tonåringar, en klättervägg och en karaokestudio. Passagerarna kan vistas på 16 olika däck under färdens gång.

Barer och restauranger finns det förstås gott om, vissa av dem speciellare än andra. En av barerna är samtidigt en panoramahiss.

På provtur. Tyvärr kommer Oasis of the Seas inte att passera i närheten av Åland på vägen till Florida. Foto: REDERIET

Spelhallen ombord bjuder på 470 automater.

De 2700 hytterna är indelade i ett tjugotal kategorier. De minsta är på ungefär 20 kvadratmeter. En del av dem har två våningar och en total boendeyta på omkring 50 kvadrat. Sviterna på 150 kvadrat kostar omkring 20.000 dollar i veckan.

De två jättefartygen har haft en sysselsättande effekt på 12000 årsverken på STX Europes varv i Åbo. I den siffran räknas även underleverantörerna in. Oasis of the Seas tog ungefär två och ett halvt år att bygga och fartyget är värt ungefär 900 miljoner euro.

Trots att Oasis of the Seas planeras avgå mot Florida redan på fredag genomfördes en del småjobb med inredningen ännu på onsdagen.

Fler bilder på fartyget hittar du på www.oasisoftheseas.com (FNB)

Svininfluensan har nått Åbo

■ Två skolor och ett dagis i Åbo var stängda i går på grund av den så kallade svininfluensan A(H1N1).

– Influensan avancerar snabbare än väntat, säger klinikchef **Birgitta Hermans** på ÅHS.

Den här veckan vaccineras åländsk vårdpersonal, nästa vecka blir det de gravidas tur att få en spruta.

– Vi har fått 1000 doser till vilket betyder att vi kan vaccinera alla gravida.

Går allt enligt planerna börjar vaccineringen av övriga riskgrupper vecka 46. ÅHS kommer att ha annonser i lokaltidningarna i slutet av varje vecka där det framgår vem som står i turen att få vaccinet, var och när.

– Vi följer strikt den turordning som är uppgjord, man kan inte kila förbi i kön, säger Hermans.

I motsats till i Sverige kan man här samtidigt vaccinera sig mot den vanliga säsonginfluensan.

– Vi följer de finländska rekommendationerna som säger att det går bra att ge två sprutor samtidigt i olika extremiteter. (tt-s)

Tog pengar ur butikskassa

■ En mindre mängd kontanter passade någon på att ta ur kassan i en butik i Mariehamn i måndags vid 17-tiden.

Stölden skedde när kassan var obevakad ett ögonblick. Polisen utreder. (ab)

Sönderslaget vid egnahemshus

■ Polisen har fått in en anmälan om skadegörelse vid ett egnahemshus i Jomala Önningeby. Någon gång under perioden 1 oktober-28 oktober har någon eller några slagit sönder ett fönster, en utelampa, en däcksstol samt en borste. (mt)

En lös hund skrämde barn

■ I Jomala Gottby sprang en hund i torsdags lös och skrämde upp dagisbarn i byn som blev så rädda att de inte vågade gå in till daghemmet.

Ägaren är misstänkt för underlåtelse att vakta djur. (mt)

Fick körförbud efter fortkörning

■ En person ertappades när denne körde för fort på landsväg 2 i Jomala Björsby. Föraren körde 112 kilometer i timmen trots att begränsningen är 70.

Personen fick tio dagars körförbud och är misstänkt för äventyrande av trafiksäkerheten. (mt)

ÅHS ser över organisationen

■ Socialminister **Katrín Sjögren** (Lib) beslöt i måndags att ge ÅHS i uppdrag att ta fram ett förslag till en reviderad organisation samt ett nytt reglemente.

Förslagen ska överlämnas till landskapsregeringen inom 2010. (ak)

Nina Smeds
Epost: nina.smeds@nyan.ax
Telefon: 528 406

familjen

Dagens namn
JENNIFER

Vi firar 1-15 år

Elias Holmqvist i Jomala Gottby fyller 8 år på söndag den 1 november. Han gratuleras av mamma, pappa, Elin och kattorna Sixten och Maja.

Belinda Bergens på Movägen i Mariehamn fyller 12 år idag den 30 oktober. Hon gratuleras av farmor, mamma, pappa, Benjamin, Mickiz, mormor, morfar och faster Mona-Lisa med familj.

GUDSTJÄNSTER

MARIEHAMNS FÖRSAMLING

31.10 Uppvaktning vid Mannen vid ratten kl. 13.00, Välkomna!

DÖDA

Vår kära

Karin Charlotta Karlsson
* 13.11.1917
somnade in stilla hemma i Strömbolstad 22.10.2009

Sov i ro min kära Maka
Ingen vet hur jag Dig sakna
Ack vad tomheten är stor.

Tack för dessa 70 år tillsammans

Leonard

I minnet Du lever,
Du finns alltid kvar.
I minnet vi ser Dig,
precis som Du var.

Bror-Erik och Lisa-Maj
Tommy och Camilla
Siv

Barnbarn, barnbarnsbarn och barnbarnsbarnbarn

Jordfästningen äger rum 6.11.2009 kl. 13.00 i Sunds kyrka. Därefter minnesstund i församlingshemmet vartill alla vänligen inbjudes.

Gratulerar 50 år

ANN-CHRISTIN JOHANSSON

Namn: Ann-Christin "Anki" Johansson.

Född: den 3 november 1959 i Finström.

Bor: på Ringsbölevägen i Jomala.

Yrke: Skolekonom vid Ålands naturbruksskola, jordbrukare samt hörselrådgivare varannan vecka.

Familj: sambo **Stig-Erik**, sönerna **Johan** med sambo **Emilia** och barnen **Linus** och **Joar** samt sonen **Peter** med flickvän **Sara.**

Intressen: barnbarnen, föreningsliv (Anki är kassör i Ålands hörselförening, suppleant i Svenska hörselförbundet och ordförande i Gölby-Bussböle fiskelag), simning och promenader i skog och mark.

Födelsedagen: är bortrest, men firas lördagen den 7 november med öppet hus på Naturbruksskolan klockan 13-16. "Istället för snittblommor kan den som vill lägga en liten slant i min resespargris", hälsar jubilaren.

TACK

Tack

till er alla för all uppvaktning på min 80-årsdag, som för mig blev ett vackert minne.

Karl-Elis

DÖDA

Vår älskade

Birgitta Seija Annikki Harju
* 8.12.1968 Martinkauppa
† 4.10.2009 Jomala

Så tappert Du kämpat
Du borde ha vunnit
men döden var starkast
nu friden Du funnit.
Du visat Dig glad
inför vänner och kära
Vi glömmer Dig aldrig
Du stod oss så nära

Jari-Pekka
Timo och Linda
Caroline
Thomas

Övrig släkt och vänner

Jordfästningen har ägt rum i stillhet.
Tack för varmt deltagande.

Gratulerar 50 år

ANNA-KRISTIN PETTERSSON

Namn: Anna-Kristin Pettersson

Född: den 2 november 1959 i Saltvik Ödkarby.

Bor: i Saltvik Ödkarby.

Yrke: blev färdig närvårdare den sista maj detta år. Arbetar på daghemmet Kotten i Geta.

Intressen: barn, både egna och andras samt kattor och läsning.

Familj: barnen **Josefin** med pojkvän **Mats, Anton, Emil** med flickvän **Sara** samt **Elizabeth.**

Födelsedagen: firar på lördagen med inbjudna gäster. Håller sedan öppet hus i hemmet på själva födelsedagen från klockan 14 och framåt.

Kom ihåg

Fannykretsen: Fannymöte i Breidans Marthastuga tisdag 3.11 kl 19.00. Vi tårtdekorerar in för farsdag. Ta med dina favoritrecept så byter vi.

Folkhälsan i Sund och Röda Korsets Sundsavdelning: Höstmöte på Tallgården tisdag 24.11 kl 19.00. Södra Sunds Marthaförening deltar med lotteri på hemliga paket. Stadgeenliga förhandlingar, Tranvik Qvinns uppträder och servering.

Mariehamns pensionärsförening: Vår tidning Nyset ska delas ut 3.11. Tidningen finns på Rödakorsgården kl 11. Hoppas att alla utdelare kan komma.

Norra Ålands pensionärer: Lunchträff i Wirrans Thai House i Godby 11.11 kl 13.00-14.45 ca. Kalle, Christer underhåller på dragspel och Uffe på gitarr. Allsång efter den goda maten.

Steinerpedagogikens vänner på Åland (www.waldorf.ax): Träff måndag 2.11 på stadsbiblioteket kl 18-19 för att lyssna till den antroposofiska sjuksköterskan Pirkko Tolmunen som belyser temat "Att stärka det friska i den sjuka".

Ålands flicklottor och soldatgossar: Utfärd till fiskelaboratoriet i Guttorp onsdag 4.11 kl 13.00. Samling för samåkning vid bussplan kl 12.15.

Ålands lokalavdelning av Finlands läkarförbund: Höstmöte torsdag 12.11 kl 18.00 på restaurang Nautical. Stadgeenliga ärenden, bl.a. val av ny styrelse. Dessutom information om förhandlingarna samt subventionerad förtäring.

Ålands räddningshundsklubb: Intresserad av räddningshundsverksamhet? Vid intresse och frågor kontakta Gunnar tel 0457 052 73 69 eller Linda tel 040 512 95 46.

Ålands synskadade: Måndagsgruppen 2.11 kl 12.00. Höstmöte 7.11 kl 12.00. Båda mötena på Ankaret, Johannebovägen 7, Mariehamn

Nytt firande möter gammal tradition

Halloween krockar med allhelgona

Traditionskrock. På lördag sammanfaller allhelgonahelgen med halloweenfirandet. Allhelgonafirandet har en allvarlig och högtidlig karaktär, medan halloween, som har sitt ursprung i keltisk tradition, idag är en skämt och skräckhelg främst för barn och unga.
Foto: ERKKI SANTAMALA/montage: LINNEA ANDERSSON

I Norden krockar det nya halloweenfirandet med den traditionella allhelgonahelgen. I år infaller de dessutom på samma dag. Krocken intresserar forskare som Susanne Österlund-Pötzsch.

– Det är intressant ur folkloristiskt och traditionsvetenskapligt perspektiv, säger folkloristen **Susanne Österlund-Pötzsch**, Ålandsbördig forskare i Helsingfors.

Hon betonar att hon inte är specialiserad på just det här området.

– Men det är intressant när två traditioner som går emot varandra krockar. Just nu är vi inne i fusionsfasen, men redan om tio år kan det se helt annorlunda ut.

I år sammanfaller alla helgons dag, som är en rörlig helg, med halloween som firas den 31.10. På senare år har det dock blivit allt vanligare i Norden att halloween firas fredagen före allhelgona, istället för på sin rätta dag.

Keltisk halloween

På Åland är halloweenfirandet relativt nytt, det har firats sedan mitten av 90-talet.

– Att etablerandet av halloween gått så snabbt beror på att det finns kommersiella intressen i det. Ingen tjänar just något på att sälja gravljus och tändstickor, skrattar Susanne.

Ursprungligen är halloween en tvåtusenårig keltisk tradition. Kelterna i England, norra Frankrike och på Irland firade "samhain", den sista dagen på det keltiska året då de dödas andar kom till jorden.

Man trodde att de döda i samband med sommarens slut och vinterns början återvände hem och behövde vägledas med ljus och eldar. Den keltiska traditionen lever kvar i vår moderna sed att tända ljus, smycka och vaka över anhörigas gravar genom att firandet senare övertogs av de kristna germanerna. När kristendomen nådde Irland införde katolska kyrkan så småningom alla helgons dag, dels för att stävja det förkristna halloweenfirandet.

Forskaren Susanne Österlund-Pötzsch intresseras av traditionskrockar som halloween och allhelgona.
Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

– Många tror att vårt ljuständandet på kyrkogårdarna är en gammal kristen tradition, men den är i själva verket mycket ny inom kyrkan. När den infördes under första hälften av 1900-talet tyckte många att den var hednisk, säger Susanne Österlund-Pötzsch.

Återinfördes i USA

I USA återuppväcktes halloween som en modern variant av samhain av irländska invandrare. I anglosaxiska länder firas halloween, ordet är en förvrängning av det ursprungliga All Hallows' Eve (alla helgons afton), med barnupptåg av olika slag. Tanken bakom busandet under halloween är att helgonen går igen som vålnader eller spöken.

Ytterligare en halloween-tradition kopplad till keltiska Samhain var att man hade ljusförsedda rovor med utskurna ansikten, så kallade Jack-o'-lantern. Traditionen säger att lyktorna representerade smeden Jack, som varit för ond för att komma in i himlen men lurat djävulen så att han inte kunde komma till helvetet heller. Istället fick han irra runt på jorden och för att finna vägen hällde han glödande kol i rovorna han ätit.

Skämtkultur

– Halloweenfirandet är en amerikansk tradition inriktad på barn. Firandet ingår i en skämtkultur, där skräcken drivs till skämt. Den har spritts genom populärkulturen som amerikanska filmer och liknande. Hos oss krockar den med allhelgona som är en solemn, högtidlig helg med helt annat innehåll.

Susanne berättar att halloween-traditionen inte bara påverkar vårt allhelgonafirande, utan också andra traditioner som tjugonda Knut.

– Förr klädde barnen ut sig till gummor och gubbar, katter och troll. Nu är det allt vanligare att de, inspirerade av halloween, klär ut sig till spöken och monster.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

Skolmaten

Vecka 45, 2-6 november

Godby
Måndag: Havregrynsgröt, bröd, ägg, kaviar och frukt.
Tisdag: Korvsås, potatis, sallad och grönsaker.
Onsdag: Pasta med räksås, grönsaker, ost och sallad.
Torsdag: Tandoorikyckling, ris, sallad och naturell yoghurt.
Fredag: Tortillabuffè.

Kyrkby och Vikingaåsen
Måndag: Fiskpinnar, potatismos och sallad.
Tisdag: Dillkött, potatis och sallad.
Onsdag: Bräckt korv, potatisgratäng och sallad.
Torsdag: Kebab med tillbehör och strips.
Fredag: Blomkålssoppa, mjukt bröd och pålägg.

Mariehamns stads grundskolor
Måndag: Kebab, tomatsås och ris.
Tisdag: Stekt fisk och potatismos.
Onsdag: Gröt, sylt och pålägg.
Torsdag: Stroganoff och potatis.
Fredag: Höstsoppa, ost och bröd. Salladsbuffé alla dagar.

OBS! Det händer

FREDAG 30.10

LJUSMANIFESTATION

Torget kl 18.00-20.00. Ljusmanifestation för narkotikans offer.

MARKNAD

Vårdö Vargata marknadsplats kl 11.00-14.00. Allhelgonamarknad. Fisk, bröd, hallowenbakelser, Töftöskorpor, slaktgryn, sötost, gravdekorationer och annat diverse.

NÖJE

Arkipelag nattklubben kl 22.00. Dj Totte.

Dinos bar kl 24.00. Rockacide & Paranoid Park. Halloweenparty. Pris till bäst utklädda.

Mariepark kl 21.00. Haunted Halloween. Dj:s Jojje, Peter, Emixen och Max Mathero från Stockholm.

Parks bar kl 22.00. Jonas ”Plonke” Eriksson.

TEATER

Mariehamns stadshus kl 18.30. ”Rödlack & blåljus”. Fars i två akter av Robert Liewendahl.

LÖRDAG 31.10

BOKSLÄPP

Indigo kl 19.00. ”Blues från ett krossat världshus” av Sonja Nordenswan. Kuttens Bluesband spelar Dazed and confused.

DANS

Arkipelag restaurangen kl 22.00. Moonlight.

Saltvik Solbacka kl 20.00. Richards.

Godby hotell kl 21.00. Four Fun.

NÖJE

Arkipelag nattklubben kl 22.00. Monoshop.

Dinos bar kl 02.00. Van Halen tributebandet Fan Heller.

Parks bar kl 22.00. Simple Sinners.

Pub Bastun kl 20.00. Konsert med coverbandet ”&” som fyller 15 år. OBS! Slutsålt på förhand.

ROSENKRANSBÖN

Mariehamn Margaretagården kl 10.00. Katolsk rosenkransbön.

SÖNDAG 1.11

BIO

Alandica kl 18.00. ”The amazing truth about Queen Raquela”. Regi Olaf de Fleur Johanneson, nominerad till Nordiska rådets filmpris 2009.

LOPPMARKNAD

Mariehamn Storagatan 20 kl 12.00-17.00. Barnkläder.

RADIO

Radio Vega kl 19.45. Alandia Jazz 2009. Mia Moisio sjunger ackompanjerad av Edward Mattssons kvartett.

SLUTSPURT

Ålands sjöfartsmuseum kl 12.00-16.00. Sista tillfället att se Sjöfartsmuseet i ”Ursprungligt skick”. Stor utförsäljning och loppis.

❑ Kl 12.00-14.00. Drop-in ateljé: Knep & knop med Lillebror.

❑ Kl 12.30, 13.30 och 15.00. Skattjakt med Pippi Långstrump

❑ Kl 13.00. Segelsömnadsdemonstration.

❑ Kl 12.00-14.00. Drop-in ateljé: Gör din egen piratflagga.

❑ Kl 14.30. Rolling Home uppträder.

SÅNGCAFÉ

Seglinge samlingssal kl 14.00. Lunch- och psalmcafé.

TEATER

Mariehamns stadshus kl 19.00 ”Rödlack & blåljus”. Fars i två akter av Robert Liewendahl.

MÅNDAG 2.11

RADIO

Ålands Radio kl 14.00. Litteraturföreningens radiobokcirkel om Kjell Westös senaste roman ”Gå inte ensam ut i natten”. I diskussionen medverkar Kjell Andersen, Anne-Louise Fogelström, Doris Ingman och Leo Löthman.

SEVÄRT

MARIEHAMN

Galleri Fäktargubben, Storagatan 14. ”Från slott till koja”. Akvareller av Ann-Britt Eriksson. Pågår till 14 november. Öppet måndag-fredag kl 12–17, lördag 10–14.

Galleri Kakelhallen, Köpmansgatan 11. ”Krims & Krams” - verk av Johanna Yliportimo, Sanna Vainionpää, Julle Tainio, Nea Silavuori, Nunnu Roselli, Heidi Reponen, Jarkko Rantanen, Kari-Petter Kakko, Anu Halmesmaa, Markku Haanpää och Tonja Goldblatt. Pågår till 21 november. Öppet måndag-onsdag, fredag 10-17, torsdag 10-19 och lördag 11-14.

Galleri Skarpans, Skarpansvägen 27. ”Energi” monotypi och akvareller av Nanna Sjöström. Pågår till 30 oktober. Öppet tisdag–fredag kl 11–17, lördagar 11–14.

Medimar, Torggatan 10. Akvareller av Gunni Jansson. Pågår hela oktober. Öppet måndag-torsdag kl 8–16, fredag 8–14.

Nordens Institut på Åland, Köpmansg. 4. Fotoutställning ”Tillbaka till Peipussjön, Prichudie, Revisited, Ryska gammaltroende i Estland”.

Sjökvarteret Österhamn. En levande marin miljö med båtbyggeri, smide och annat hantverk jämte museum och restaurang. Här finns hamn för traditionella skutor och träbåtar med 300 m kaj och det mesta i serviceväg. Öppet måndag–fredag kl 9–11.

Ålandstrafikens väntsal. Liten busshistorisk utställning samt busshistoriska tidningar från de nordiska länderna att bläddra i. Öppet måndag-fredag kl 9–17.

Ålands emigrantinstitut Norra Esplanadgatan 5. Utställning om personliga emigrantupplevelser i Amerika. Databassökning. Öppet vardagar kl 12–16.

Ålands museum och **Ålands konstmuseum.** Ålands museum firar 75 år. Museet grundades 1934 men redan 1897 togs det första initiativet till ett åländskt museum. Historien om de första staplande stegen, om samlingar som börjar växa och ta form, om tillfälliga utställningslokaler och utrymmesbrist och om drömmen om egna, permanenta lokaler som blev sann. Pågår till 29 november.
Combined Lines. Deltagande konstnärer: Maria Bajt, Peter Ern, Åse Frid, Guy Frisk, Klara Kritalova, Juha Pykäläinen, Johan Scott, Per Silén, Kurt Simons och Katja Syrjä. Pågår till 29 november. Öppen salong för unga tecknare 16-23 år. Pågår till 22 november.

Torget
”Flygplanshistoria i miniatyr”. Henrik Salminen fick sina första flygplansbyggsatser i mitten av 1950-talet. Det blev upptakten till ett livslångt intresse för flyghistoria. Genom åren har Salminen färdigställt ca. 200 modeller men samlingen rymmer även obyggda satser, uppskattningsvis över 2.000 sådana. Pågår till 15 november.
Öppet tisdagar och torsdagar 10–20, onsdagar och fredagar 10–16, lördag-söndag kl 12–16. Måndagar stängt.

JOMALA

Jomala bibliotek. ”Indianläger” Lågstadiebarnens målningar, foton och andra saker de lagat ställs ut. Pågår till slutet av november. Öppet måndag-torsdag kl 14–20.

KÖKAR

Kökar bibliotek. Annamaija Varjonen ställer ut Kökar-målningar. Öppet tisdagar 12–14, onsdagar 14–19 och torsdagar 10.30–13.30.

LUMPARLAND

Lumparlands bibliotek. Utställning av tavlor målade av amerikalumparlänningen Carl Ruben Walline äventyrare och målare utvandrad från Lumparland till Amerika. Pågår till 31 oktober. Öppet tisdagar kl 16–20 och onsdagar kl 14–15 och 16–20. Lördag den 19.9 öppet 13–16.

SUND

Sunds bibliotek. Till minnet av Valny Hedberg visas en del av hennes böcker samt hennes folkdräkt. Sunds skola klass 1-2 har forskat om rymden. Höstfärger. Akvareller av Tosarby daghem avd.3 1-3 år. Höstträd. Barnen i familjedagvården i Sund har använt höstlöv i sina konstverk. Öppet måndag och torsdag kl 17.30–20.30, tisdag 10–16.

VÅRDÖ

Strömsgården. Cathrin Blombergs mormors/Lisa Blombergs spetsar och farmors/Valborg Karlssons frivolité-arbeten.

Rödlack och blåljus. Teater spelas det på Mariehamns stadshus fredag kl 18.30. Det är ”Rödlack & blåljus”, en fars i två akter av Robert Liewendahl. Foto: ERKKI SANTAMALA

Positionslistan

Birka Cargo Ab Ltd

Baltic Excellent: Braviken 2.11, Hallstavik 3.11, Chatham 7.11, Braviken 12.11.
Birka Exporter: Amsterdam 31.10, i trafik Le Havre-Portsmouth 3.11.
Birka Transporter: I trafik Holland-Norge.
Birka Shipper: Trapani 30.10, Sfax 31.10, Tarragona 2.11, Mostaganem 4.11, Sagunto 5.11, Genoa 7.11.
Birka Carrier: Helsingfors 31.10, Immingham 3.11, Antwerpen 4.11, Amsterdam 6.11, Helsingfors 9.11.
Birka Express: Hull 2.11, Bilbao 4.11, Antwerpen 7.11, Helsingfors 10.11.
Birka Trader: Hull 31.10, Helsingfors 3.11, Kotka 4.11, Helsingfors 6.11, Bilbao 10.11.

Godby Shipping

Link Star: Mariehamn t.o.m. 31.12.
Midas: Gdynia 2.11, Raumo 4.11, Gdynia 9.11, Raumo 11.11, Gdynia 16.11.
Mimer: Amsterdam 2.11, Rouen 4.11, Raumo 10.11, Kotka 12.11, Amsterdam 16.11.
Miranda: Kotka 3.11, Antwerpen 9.11, London 10.11, Kotka 16.11, Antwerpen 23.11.
Misana: Kotka 1.11, Raumo 10.11, Ferrol 17.11, Santander 18.11.
Misida: Ferrol 5.11, Santander 6.11, Kotka 14.11, Raumo 21.11, Hull 21.11, Ferrol 24.11.
Mistral: Antwerpen 2.11, London 3.11, Kotka 9.11, Antwerpen 16.11, London 17.11.

Gustaf Erikson

Mv Ahtela: Linjetrafik Helsingfors-Muuga vv.
Mv Tingö: Trafik N. Finland - Kontinenten.

Rettig Group Ltd Bore

Auto Baltic: Santander 2.11.
Auto Bank: Kotka 2.11.
Auto Bay: Zeebrügge 2.11.
Belgard: Upplagd i Mariehamn.
Borden: Upplagd i Åbo.
Bravaden: Studstrup 3.11.
Estraden: Harwich 2.11.
Fingard: Upplagd i Åbo.
Klenoden: Mäntyluoto 2.11.
Najaden: Amsterdam 3.11.
Nedgard: Upplagd i Mariehamn.
Nordgard: Fécamp 2.11.
Norking: I trafik Zeebrügge/Tilbury.
Norqueen: I trafik Zeebrügge/Tilbury.
Norsky: I trafik Zeebrügge/Teesport.
Norstream: I trafik Zeebrügge/Teesport.
Ostgard: Tunadal 2.11.
Seagard: Fredrikshamn 2.11.
Swegard: Raumo 2.11.
Sydgard: Nystad 3.11.
Trenden: Karleby 2.11.
Westgard: Boston 2.11.

Ett litet ord

Hösten vänder värmen ned i jorden. Guldgula löv väver en värmande matta. Det är dags för vila och förväntan. Det är tid att växa inåt. Mörkret ger beskydd åt stunder av stilla begrundan. Ljusen tänds och livet kan vara varmt på ett annat sätt när det är höst.

Fast jag vet att för många är det inte så.

Någon är just nu rädd för allhelgonakyrka och allhelgonaljus. Det är så många smärtsamma bilder som kommer tillbaka. Livet blir aldrig detsamma igen. Någon fattas.

Var har Gud hållit hus? Varför är det så tyst? Frågorna är många. Inte ens helgonen kan svara. Ingen kan svara. Det är som att gå på svag is. Håller det – håller det inte. Det är livet. Så skört och sprött att det kan brista när som helst.

Hösten vänder värmen ned i jorden. Det är höstsådd. Blomlökarna göms i mullen. Tulpan, påsklilja och krokus. De väntar på uppståndelse och liv.

Som lökarna planteras i jorden och sträcker sig mot en blommande vår, så kan vi omfamna allhelgonakyrka och allhelgonaljus.

Vi behöver inte vara säkra. Det räcker med att sträcka sig mot det heliga.

JUANITA FAGERHOLM-URCH
urch@aland.net

Allhelgonahelgen i Jomala kyrka

■Jomala kyrka firar Allhelgondadagen med mässa med ljuständning för de avlidna. Mässan hålls klockan 11. De som så önskar får också tända ljus framme i kyrkan för någon man vill minnas, långt borta eller nära.

På söndagskvällen klockan 18 sjungs ”Sånger om himlen” med bland annat Sankt Olofs kyrkokör och Korallkören.

Det blir också allsång och läsning av ungdomsarbetsledaren **Clara Lundén**. Sångsolist är **Patricia Bergroth** som sjunger **Griegs** ”Den store hvide Flok” och ”Min inre källa”.

Fredagen den 30 oktober
slutar trafiken kl. 18.10.
OBS! Ingen kvällstrafik.

Alla helgons dag
Lördagen den 31 oktober
OBS! Ingen trafik.

Trevlig helg
önskar Stadsbussen Ab

ODLARE
och andra intresserade

Tisdagen den 3 november kl.19 anordnas på Ålands försöksstation **öppet hus**.

- Redovisning av erfarenheter från växtsäsongen på försöksstationen

- Mikael Lundell visar bilder och berättar om sin grönsaksresa (friland och växthus) till Schweiz i somras.

Alla välkomna!

Ålands försöksstation

Förälder i en föränderlig värld

I samarbete med den parlamentariska alkohol- och narkotikagruppen ordnar **POWER CLUB** på Åland återigen en föreläsning med **Britt-Louise Theglander**.

”Har barnen idag tillräcklig tid för rörelse, fri lek och egna stunder av stillhet och eftertanke?”

Britt-Louise tar upp riskfaktorer i barns uppväxt men visar även åhörarna på viktiga skyddsfaktorer. Hon förklarar hur viktigt det är med balans mellan vila, sömn och aktivitet, och att lite mer struktur förbättrar vardagen för barn och ungdomar.

Britt-Louise har en säregen förmåga att engagera och inspirera sina åhörare. Hon är läkaren med ett speciellt intresse för hjärnans funktion och inlärningsneurologi.

En föreläsning som åhörare lämnar med ny inspiration och bra argument.

Föreläsningen, som är avgiftsfri, riktas till föräldrar, pedagoger, hälsovårdspersonal, socialarbetare, beslutsfattare och andra intresserade, och hålls **onsdagen den 4 november kl 18.30 i Självstyrelsegården, auditoriet**.

Välkomna!

POWER CLUB

da Vinci-program presenteras

■Den 5 november kl 10-15.00 hålls ett informationsmöte om internationalisering av yrkesutbildningen. Det så kallade Leonardo da Vinci-programmet erbjuder möjligheter att utveckla grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxen- eller tilläggsutbildning.

På mötet får man lyssna på projekterfarenheter samt ta del av information och råd för hur man kan få finansiering för internationella utbyten, nätverksbildning och utvecklingsprojekt för yrkesutbildningen.

Mötet riktas främst till yrkesskolor, vuxenutbildare, företag och andra arbetsgivare, föreningar, handelskamrar, arbetsmarknadsorganisationer, branschorganisationer och forskningsinstitutioner.

Åland har länge varit aktivt inom Leonardo-programmet. Man är till exempel med i projektet MarEng Plus, som bygger på ett nätbaserat undervisningsverktyg för sjöfartsengelska.

Mötet hålls på stadsbiblioteket i Mariehamn.

Flera vill jobba för synskadade

■Åtta personer har sökt tjänsten som vikarierande organisationssekreterare på föreningen Ålands synskadade.

Nu ska intervjuer med de sökande hållas. När tjänsten tillsätts är ännu inte klart.

Stiftelsen Hilda och Gustaf Eriksons samt Gustaf Adolf Eriksons understödsfond

har som ändamål att bland annat ge understöd åt anhöriga till avlidna åländska sjömän.

Ansökningar om understöd kan inlämnas till:

Mariehamns Rederiaktiebolag, P.O. Box 49
22101 MARIEHAMN senast fredagen den
27 november 2009.

Till ansökan bör bifogas ämbetsbetyg samt uppgifter över sökandens ekonomiska ställning.

Mariehamn den 30 oktober 2009

Stiftelsen Hilda och Gustaf Eriksons samt Gustaf Adolf Eriksons understödsfond

***Stiftelsen Hilda och Gustaf Eriksons** samt **Gustaf Adolf Eriksons understödsfond** har som ändamål att ge understöd till sjömäns efterlevande, att stöda skolning inom sjöfarten och att ge bidrag för sjöhistorisk forskning.*

Understöd för sjöfartsutbildning

Härmed anslås att sökas medel för sjöfartsutbildning.

Som stöd för sjöfartsutbildning kan t.ex. ifrågakomma, stipendier till lärare som önskar förkovra sig genom fortbildning, stipendier till studerande för t.ex. administration och resekostnader i samband med examensarbeten, bidrag för produktion och utveckling av undervisningsmaterial, bidrag till projekt för utveckling av sjöfartsutbildning, bidrag för sjömän som önskar förkovra sig genom fortbildning.

Din fritt formulerade ansökan bör innehålla uppgifter om Dig själv, CV och detaljerad redogörelse för hur Du tänkt använda stödet. Ansökan bör vara stiftelsen tillhanda **senast den 16 november 2009** och riktas till nedanstående adress. Närmare information ger Gun Erikson-Hjerling tfn 27 110.

Sjöhistorisk forskning

Härmed anslås att sökas medel för sjöhistorisk forskning.

Stöd kan ges för forskning som berör åländsk sjöfart och åländsk sjöfartshistoria. Forskningen kan omfatta allt från forna tiders till våra dagars sjöfart.

Ansökan som bör vara stiftelsen tillhanda **senast den 16 november 2009**, bör åtföljas av meritförteckning, forskningsplan och uppgifter över eventuella andra beviljade stöd. Ansökan riktas till nedanstående adress. Närmare information ger Gun Erikson-Hjerling tfn 27 110.

Skolfartyget, fullriggaren Georg Stage

Stiftelsen bekostar årligen sjömansutbildning ombord på det danska skolfartyget fullriggaren Georg Stage för två åländska ungdomar. Är du mellan 17 ½ och 22 år och önskar en första utbildning i praktiskt sjömanskap som bidrar till både sak- och social kompetens samt stimulerar din önskan att gå till sjöss, så är du välkommen att söka detta stipendium. För närmare upplysningar om utbildning och ansökan kan du kontakta Kristian Öberg, Skeppsföreningen Albanus tfn 17 545 eller Gun Erikson-Hjerling tfn 27 110.

Stiftelsen Hilda och Gustaf Erikson samt
Gustaf Adolf Eriksons understödsfond
c/o Mariehamns Rederiaktiebolag

Två partiledare. Anders Eriksson, till vänster, och Högni Höydal är ordförande i var sitt självständighetsparti, Ålands framtid och det färiska Folkemaktspartiet.

ÅF samarbetar med Färöarna

Ålands framtid, det färiska självständighetspartiet Folkemaktspartiet och motsvarande på Grönland har beslutat inleda ett samarbete.

– Avsikten är att skapa ett konstruktivt utbyte av kunskap,erfarenheter och informationsutveckling. Vi kommer bland annat att besöka varandras politiska årsmöten, säger Anders Eriksson, ordförande i ÅF.

På inbjudan av Anders Eriksson fanns det färiska Folkemaktspartiets ledare **Högni Höydal** på plats på ÅF:s höstmöte i går kväll för att berätta om den färiska självstyrelsens utveckling. Folkemaktspartiet är Färöarnas största parti med 25 procent av väljarna bakom sig och Höydal, som just nu sitter i oppositionen, är tidigare regeringsmedlem och minister.

Han har bland annat varit utrikesminister eftersom Färöarna, trots att utrikespolitiken fortfarande hör till Danmarks behörighetsområde, har ett eget utrikesministerium och också skriver egna internationella avtal, bland annat om fisket.

Överta utrikespolitiken

Just utrikespolitiken är, enligt Högni Höydal, den viktigaste självstyrelsefrågan på Färöarna just nu.

– För oss är det helt avgörande att överta utrikespolitiken, säger han.

Han motiverar det med att Färöarnas strategiska plats i Nordatlanten bara ökar i betydelse internationellt och med att EU är de gamla stora ländernas union utan utrymme för mindre regioner.

En union

Helst skulle Högni Höydal se en union mellan Norge, Island, Färöarna och Grönland där man gemensamt bevakade sina intressen som fiskerinäringen, mineralresurserna, miljöfrågor och eventuella nya farleder i de arktiska vattnen.

Att Island nu sträcker ut en hand mot EU betyder däremot inte att Färöarna också kommer att göra det.

– Det skulle betyda att allt vi har kämpat för rann ut i Bryssel. Det finns en del som säger att ett självständigt Färöarna kunde gå med i EU. Jag tror inte på EU då heller.

Internationellt skeppsregister

Högni Höydal berättar att Färöarna tack vare erfarenheterna från bankkrisen för 17 år sedan har klarat sig rimligt i det nu rådande finansiella läget.

– Vi har det som ni – samma utmaningar med ett underskott i budgeten. Men vi har sparade pengar och också nya verksamheter och intäkter på gång. Vi har bland annat kunna upprätta ett internationellt skeppsregister i och med att vi övertog ekonomin och flera svenska fraktfartyg har redan registrerat sig hos oss.

Saknar självtillit

– Vi har mycket att lära oss av färingarna. De är mil framför oss, sade Anders Eriksson på presskonferensen i går.

Han anser att vi på Åland saknar den självtillit och kämparanda som finns på Färöarna och att vi är för flata rent politiskt. Han lyfter upp exempel som just skeppsregistret, något som Åland som sjöfararnation borde ha drivit igenom för länge sedan.

– Färöarna är också avtalspart i den nordiska dubbelbeskattningskommittén. Vi som berörs mest av problemet i hela Norden fick inte ens komma in i rummet, sade Eriksson.

– Och se på rösterna som höjdes mot Lissabonavtalet, nu kommer det att gå igenom i lagtinget i alla fall. Helsingfors har hela tiden vetat att vi böjer oss när det kommer till kritan.

Text och foto:
TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Alandica ny plats för bokmässan

Alandica blir ny arena för den åländska bokmässan.

Lördagen den 21 november är det dags för årets upplaga av mässan som hålls i kultur- och kongresshusets foajé.

Arrangörerna gick på onsdagen ut med inbjudan till mässan. Där framhåller man att fördelen med Alandica är att man nu kommer närmare stadens centrum. De senaste åren har mässan hållits i Åland lyceum. En fördel är också att det finns servering i mässlokalen.

Vida ramar

De åländska arrangörerna är ganska generösa i sin tolkning av vad som kan höra till en bokmässa.

– Namnet bokmässa till trots finns utrymme även för annat – musik, filmer, frimärken, tidningar och småskrifter, kartor, kort, sjökort, årsberättelser, forskningsrapporter och så vidare, skriver arbetsgruppen som håller i mässarrangemangen.

Stort utbud drar

– Vitsen med bokmässan är att försöka samla så mycket som möjligt av sådant material och på så sätt väcka intresse hos så många besökare som möjligt.

För närmare uppgifter om mässarrangemangen kan man kontakta någon i arbetsgruppen som består av **Ben Johans, Catrin Johans, Gunnel Ekelund** och **Gunnar Johansson**.

Årets bokmässa är den elfte i ordningen.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Bokmässa. Arrangörerna hoppas kunna bjuda på mycket att fynda bland även på årets bokmässa. Bilden från fjolårets mässa i Ålands lyceum. Arkivfoto: FREDRIK TÖRNROOS

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Dig, du vadmalsgrå Allhelgon,/tackar jag med ödmjukt hjärta/för var skymt av fattig skönhet/på den gädjelösa jorden...
ARVID MÖRNE (1876-1946) ur ”Höst”.

Ingen brist på julmusik i år

Julshower trängs med traditionella körkonserter

December blir en riktig supermånad för konserter och julshower på Åland. Vad sägs om Carola den 2 december, Cyndee Peters, den 5 december, Jonas Gardell, den 7 december, och Petronella Wester den 9 december.
Och det är bara början.

Wester. Petronella Wester ger julshow i Alandica. Arkivfoto. JONAS EDSVIK

Nyan har tidigare berättat om att **Carola** för första gången kommer till Åland med sin stora julshow i december. Hon framträder på Alandica med två konserter tisdagen den 2 december som början på en Finlandsturné.

”Änglaljus”

Tre dagar senare, lördagen den 5 december är det i Jomala kyrka Ålandspremiär för julturnén ”Änglaljus” med **Cyndee Peters** som klarast lysande stjärna. Gospelkören Good News ledd av **Johanna Grüssner** medverkar också.

Två dagar efter ”Änglaljus”, måndagen den 7 december kommer **Jonas Gardell** – som Nyan kunde berätta i går – till Alandica med sin show ”Tillfällig gäst i ditt liv”.

”Stjärnglans”

Ett par dagar efter Gardellshowen, onsdagen den 9 december, är det premiär på **Petronella Westers** julshow ”Med stjärneglans och tomtebloss” på samma plats, Alandica. Med sig har Wester de lokala artisterna **Randolph Reymers** och **Jan-Erik Berglund**, samt ett femmanna band. Julshowen ges också den 10, 11, 12, 18 och 19 december.

Den 19 och 20 december kommer sångaren **Hans Martin** med sin nya julshow till Åland. Med sig har Martin orkestern Tommys, ett av Finlands populäraste dansband, solisterna **Tom Källdström** och **Heléne Nyberg** samt pianisten **Tomas Enroth**. Man ger konsert i Brändö kyrka lördagen den 19 och i Jomala kyrka den 20 december.

Och mycket lokalt

Traditionellt är december dessutom de lokala körernas julkonsertmånad.

■Oratoriekören ger julkonsert i Jomala kyrka redan söndagen den 22 november men i december följer en hel rad andra körkonserter.

■Intermezzokören ger julkonsert i S:t Görans kyrka i Mariehamn fredagen en 4 december och i Finströms kyrka onsdagen den 9 december.

■Cantilenakören ger julkonsert i Föglö kyrka på självständighetsdagen, söndagen den 6 december och i Geta kyrka onsdagen den 9 december.

■Sångföreningen Triolen ger julkonsert i Lemlands kyrka den 8 december och i Finströms kyrka den 10 december.

■Mariehamnskvartetten ger dubbla julkonserter i Jomala kyrka lördagen den 19 december.

■Kören Flera röster ger julkonsert i Finströms kyrka söndagen den 20 december.

Den som är sugen på julmusik har således åtminstone tio lokala körkonserter att välja mellan, utöver de större julshowerna. Sammanlagt blir det mer än 20 showframträdanden och och jul konserter i december.

Till detta kommer sedan den julmusik som församlingarna, musikinstitutet och andra arrangörer kan bjuda på.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax

Peters. Cyndee Peters medverkar i ”Änglaljus” i Jomala kyrka.
Foto: JOSEFIN BERGHULT

Cantilena. Bland lokala körer som ger julkonserter i december finns Cantlienakören.
Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Martin. Hans Martin kommer till Brändö och Jomala på sin julturné. Pressbild.

Fichtelius. Erik Fichtelius föreläser. Till höger generalkonsul Bertil Jobéus.
Foto: ERKKI SANTAMALA

TV-journalisten Erik Fichtelius

gästade det svenska generalkonsulatet i Mariehamn september och föreläste för åländska journalister. **Erik Ficktelius** intervjuades också av redaktör **Mats Granesäter** på tvm.ax. Programmet sänds i kväll, den 30 oktober, på Ålandskanalen i MCA och över Smedsböle. Det rullar också dygnet runt på tvm.ax, meddelar Granesäter. ❑

Kjell Westö är aktuell med sin

senaste roman, ”Gå inte ensam ut i natten”. Den diskuteras nu i Ålands litteraturförenings radiobokcirkel måndagen den 2 november klockan 10.30, med repris lördagen den 7 klockan 14.00. Medverkar gör **Kjell Andersen, Anne-Louise Fogelström, Doris Ingman** och **Leo Löthman**. ❑

Joel Pettersson diskuteras på Valborg

i Lemland den 9 november kl 19 då biblioteks- och kulturnämnden ordnar aktiviteten ”kura skymning”. Kvällen är en avslutning på sommarens evenemang kring **Joel Pettersson**, både operan på Alandica och vandringarna i hans hemby. ”Min Joel” är rubriken för diskussionen och i panelen sitter **Barbro Eriksson, Jonnie Listherby, Lars Huldén** och **Ralf Svenblad.** Kvällen inleds med en text av Joel som läses av **Matts Stenlund**. Det blir också världspremiär på **Jonnie Listherbys** ”föreläsställning”, ”Joel möter Georg”. ❑

HÖST-TÄVLING

Vinster för 650€

Den mörka hösten gör sitt antågande och för att göra den lite trevligare ordnar vi tillsammans med dessa företag en tävling där du kan vinna fina priser.

Tävlingsannonserna finner du i onsdagens 28.10 tidning

Lycka till!

VINN MED NYA ÅLAND

Tag chansen att vinna presentkort på 50 euro från företagena. Förgyll din höstdag - svara på samtliga frågor och fyll i svarskupongen nedan och skicka den till Nya Åland, PB 21, 22101 MARIEHAMN eller via vår hemsida www.nyan.ax eller kom in med den till vårt kontor på Uppgårdsvägen 6 i Dalbo.

OBS! Märk kuvertet med "Hösttävling".

SENAST onsdag 4 november vill vi ha dina svar. Vinnarna publiceras i Nya Åland fredag 6 november.

SVARSKUPONG

Frågor

1. Viking Line Buss Vart åker vi 29.12.2009?
   .....
2. Sportcenter Vad kostar Footbalance analys och sula?
   .....
3. Digitaland Vilken är Digitalands www.adress?
   .....
4. Expert Welander Vilken är vår nya adress?
   .....
5. GeFoto Vad är vår slogan?
   .....
6. City Sport och cykel Vad har vi för pris på Bremshey Cardio Ambition?
   .....
7. Zooligan Vad säljer Zooligan för sorts hundhalsband?
   .....
8. Arkipelag Vad får alla våra middagsgäster på köpet?
   .....
9. Ålands TV Vilka kartor ingår i Garmin NÜV 1490T?
   .....
10. Martins Vad är det för märke på vår populära tröja?
    .....
11. Sparhallen Vilket är priset på Sparhallens Organic ekologiska sockerärter, broccoli, majs, gröna bönor och spenat .....
12. Ålands Färg & Tapet Vad heter den nya kollektionen från Borås Tapeter?
    .....
13. Holmbergs Vilket märke har våra smörjoljor?
    .....

Mitt namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Telefon: _____

www.nyan.ax

Nya Åland

Äntligen FREDAG

Anders Hallbäck, 39 år, kraftsamlare

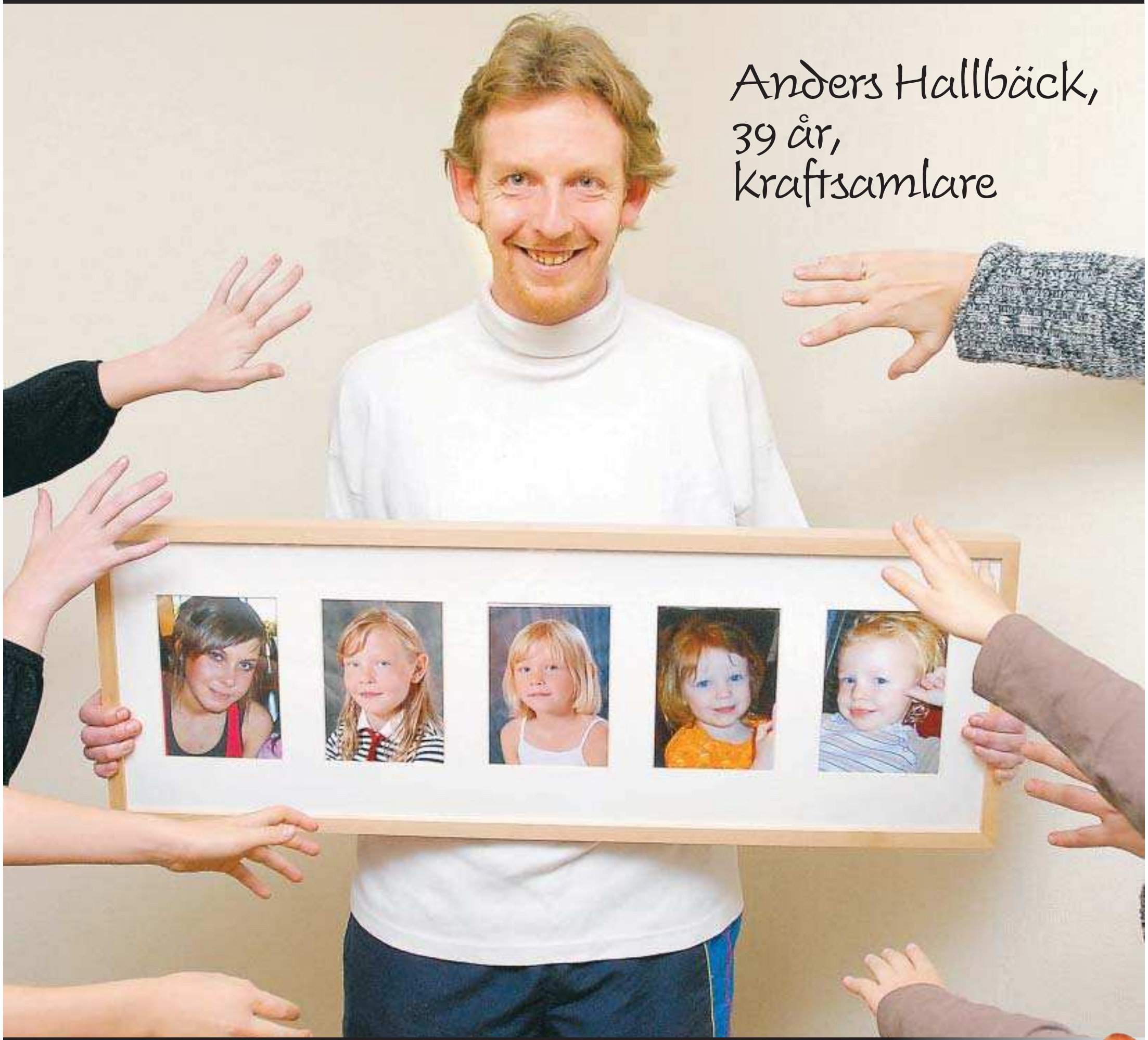

ÄNTLIGEN FREDAG TIPSAR

Lyssnar på: Singer- songwritern **Emil Jensens** självbetitlade album. Skånsk suggestiv vispop när den drabbar som hårdast. Kanske är det rötterna som kallar, men den här estradpoeten är svår att släppa.
För övrigt...har jag svårt att bestämma mig för om det är pumpa eller gravlykta som gäller i helgen. Eller både och. Det lutar åt tjejmiddag med höstigt tema och avslutande fotosejour på kyrkogården.

Malin Hellstrand, Åland 24.

Tittar på: House. Det är bra att det finns så många krämpor man kan lida av så att det räcker till så pass många säsonger.
För övrigt... är det höstdagarna i Tammerfors som gäller i helgen. Jag måste komma ihåg att ta med egen kopp så att jag får teet billigare.

Linnea Andersson, prao.

Lyssnar på: Så här vid allhelgona är ju romantiska Loss och blytunga Funeral ett måste för alla monsterdiggare.
För övrigt... uppmanar jag alla att läsa Promethea av **Alan Moore**, en riktig hjärnskrynklare i höstrusket.

Dennis Ekeberg, Åland 24.

Lyssnar på: Gammalt och nytt. Led Zeppelin blandas med psytrancegruppen Vibe Tribe.
För övrigt... kommer jag att rädda världen. Tro mig eller ej.

Nelly Lindbom, prao.

ANDERS HALLBÄCK, 39, KRAFTSAMLARE

Från fullt ös till 30 procent

I familjen Hallbäcks vardagsrum i huset vid Kråkbärsstigen finns ett piano, två stora fåtöljer och en djup soffa med schäslong.

Teven är förpassad till övervåningen. Här råder tystnad och frid.

På väggen hänger tre enkla tavlor. På den ena står det Faith, på den andra Hope och på den tredje Peace.

Tro. Hopp. Fred. Tre ord som är allt annat än tomma i just den här familjen.

– En familj är en enhet, ett komplext system där det är tydligt vem som gör vad och vem som tyr sig till vem i vilken situation. När den balansen rubbas blir det tufft, säger **Anders Hallbäck**.

Hans varma, lugna, djupa röst är välkänd för alla Ålands radios lyssnare sedan många år tillbaka. Men nu är det slut – rösten ljuder inte längre i etern. Under de senaste dryga två åren har han ägnat sig åt att samla kraft på vägen tillbaka till livet.

– Jag tror att det var kombinationen av ett ohållbart liv med för mycket aktiviteter och borrelia som satte sig på nervsystemet. Jag hade stressat för mycket under lång tid och så kom sjukdomen som antagligen stjälpte lasset.

När Anders berättar hur hans liv såg ut före sjukdomen blir det fullt begripligt att han drabbades av utmattningsdepression i kombination med borreliadiagnosen.

Han började jobba på Radio Åland 1993 och hann också med ett år på Nya Åland. 1997 flyttade familjen till Norge där Anders gick sångutbildning. Året efter jobbade han som lärare på samma utbildning.

Efter två år i Norge gick flyttlasset tillbaka till Åland och Vårdö. Anders började jobba igen på Ålands radio med avbrott för pappaledighet. Då hade familjen snabbt växt till fem personer. I Vårdö var bordtennisintresset stort, och Anders som är pingisentusiast var förstås med lokalt och drog också igång sporten på Åland i stort.

Efter Vårdö blev det flytt till Jomala Gölby, sedan till Strandnäs i Mariehamn och för något år sedan till stadsdelen Dalbo.

– Dessutom var jag dirigent i gospelkören Good News som vi startade 2003. Före det var jag vicedirigent en kort period i Intermezzokören.

Varje flytt är i sig ett hästjobb. Att flytta så många gånger med en växande familj – fem barn totalt – måste ha tagit en väldig massa kraft.

Ändå är Anders ingen vagabond av naturen.

– Jag har ju haft radion som min bas. Men jag är kanske otålig. Jag tröttnar om jag inte lär mig nya saker på ett jobb. Därför har jag också gjort allt möjligt på radion – varit sportansvarig, producent, nyhetschef, nyhetsreporter och jobbat som programledare. Jag är ganska bred och kan både leda politiska debatter och göra snälla morgonprogram.

”Eller var, får jag väl säga”, säger han med tanke på att livet numera ser annorlunda ut.

Sommaren 2007 gick han in i den berömda väggen.

Han var sjukskriven sju veckor för neuroborrelia, gick på intravenös antibiotikabehandling och påbörjade efter det hundradagarskuren med starka tabletter. Läkaren tyckte att han kunde jobba under tiden.

Det var valhöst och intensivt på jobbet med valdebatter och mycket annat.

– Dessutom var Good News dirigent **Johanna Grüssner** mammaledig så jag var ensam ansvarig för kören.

Han drabbades av yrsel och började tappa balansen.

– Jag fick ångest för att göra grejer som var okej tidigare, som direktsändningar. Jag försökte parera så gott det gick och sa ifrån vissa arbetsuppgifter trots att jag var på jobb.

När han dirigerade kören hade han en pall bredvid för att kunna sätta sig ner om yrseln kom. Även i radiojobbet blev det problem. Han kommer särskilt ihåg direktsändningen från dåvarande lantrådet **Roger Nordlunds** 50-årsmottagning.

– Då var jag jätteyr.

Efter nyår kom genomklappningen. När borreliabehandlingen tog slut var det som om kraftreserverna var helt tömda.

– Jag var så dålig att jag inte kunde stå på benen. Det gjordes en massa undersökningar för att utesluta annat, till exempel hjärntumör, men man hittade inget sådant.

Nu kom den riktigt tuffa tiden. Nu kom månaderna när han hade så dålig balans att han måste sitta på toaletten och hålla i sig i handfatet för att inte ramla, när han inte vågade duscha ensam, när han tillbringade mesta tiden i sängen.

– Jag fick gå och träna balansen på Gullåsen, som **Johnny Karlsson** som Nyan skrev om nyligen. Jag har också gått på strecket.

Så gott som hela fjolåret var han lika sjuk. I maj övertalades han att följa med kören till Norge men orkade inte gå själv från bussen ombord på Eckerölinjens färja utan fick åka rullstol. Under körens uppträdande utanför norska stortinget satt han också i rullstol.

Det säger sig självt att själen inte mår bra när kroppen är utslagen.

– Jag var väldigt orolig över hur det skulle bli. Skulle jag må lika dåligt resten av livet? Jag hamnade i depression och fick mycket dödsångest.

Hans erfarenhet av vården är att var och en tittar på sin bit och att kropp och själ inte ses som en helhet. Först när han begärde hjälp för sin ångest fick han det.

– Om någon skulle ha tittat på mitt liv som helhet så hade man kanske förstått tidigare.

Tillvaron var tuff för hela familjen, för frun **Siv** och barnen.

– Jag var indisponibel under väldigt lång tid. Ens partner får ta emot mycket av ångesten. Det var jättetufft för oss.

Men så småningom vände det. I Folkhälsans samtalsgrupp för personer med utmattningsdepression träffade han andra drabbade. Tillsammans med en av dem funderar han nu på att starta en förening för borreliadrabbade.

Det kanske är tecknet på att krafterna är på väg tillbaka, även om han fortfarande är sjukskriven och har rehabiliteringsstöd.

Det är i sig en historia – Anders lämnade in fel blankett när han sökte stödet med resultatet att han fick vänta fem månader till det kom. Familjen hade strax före köpt huset i Dalbo, men banken var välvilligt inställd.

Rehabiliteringsjobb på radion fungerar inte, det var Anders klar över.

– Jag orkar inte jobba hela dagar, och på radion kan man inte jobba halva dagar. Så då tänkte jag att jag skulle göra något jag drömt om, så jag sökte in till musikhögskolan i Stockholm i våras, till musiklärarutbildningen på gymnasienivå, och kom in.

Under tiden blev partisekreterarjobbet för Ålands socialdemokrater ledigt. Det var på deltid och lät intressant, tyckte Anders – som journalist har man mycket kunskap gratis.

– Dessutom var det rätt parti för mig så jag sökte. Klokt nog insåg jag att jag inte skulle orka studera på heltid och resa hem på helgerna för att vara med mina barn.

I dag är yrseln borta. Men han måste vara noga med att inte jobba för mycket, se till att han får tillräckligt med vila och att han gör sina motionspass. Balansen är skör och risken finns hela tiden att han ramlar ner i hålet igen.

Så gick det efter öspelen i somras när han jobbade för mycket med pingisen.

– Nu har jag tagit paus helt och hållet från kören och avsagt mig styrelseposten i bordtennisen. Jag har minskat ner enormt om man jämför mitt liv före och efter, från fullt ös till cirka 30 procent.

Är du inte glad över att åtminstone ha kommit så långt, undrar jag.

– Jo, det är ju så man måste tänka. Man kan ju tycka att det är synd att förlora så mycket kapacitet, men samtidigt är det bra att man lär sig sin läxa. Det hör till att man ska vara så uppbokad på olika schemalagda grejer, och därför är det svårt med en livsstil där man har tid i motsats till alla andra. Man kan lätt bli isolerad.

När jag frågar vilken insikt han har fått svarar han med en låttitel – Det finns inget bättre än när det vänder av **Peter LeMarc**.

– När man väl märker att man har vänt spiralen från negativt till positivt – ja, då kan man nöja sig med en kapacitet på 30 procent.

”Jag måste själv lära mig att göra allt långsammare”, säger han.

– Jag vill berömma sossarna för att de förstår att jag börjar jobba utan att vara på topp. Det känns väldigt bra.

Och vem vet – kanske återkommer han i etern någon gång, i någon form.

– Jag har skojat lite med **”Frille” Karlström** och sagt att jag kan göra en röd timme hos honom när jag känner mig pigg. Han skrattade gott!

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Fakta/Anders Hallbäck

Namn: Anders Olof Hallbäck.
Född: I Göteborg 1970.
Bor: I Mariehamn Dalbo.
Gör: Är lagtingsgruppssekreterare för Ålands socialdemokrater, jobbar på att komma tillbaka till livet.
Familj: Frun Siv Hallbäck, barnen Cajsa 11, Ebba 9, Maja 5 och Vera 3. Till familjen hör också Hanna Sundberg, 19 år som flyttat ut.
Kan: Schlager rätt så bra!
Vill: Göra comeback som sångare.
Roligaste radiominnet: När jag och Ralf-Åke ”Kåke” Mattsson refererade IFK Mariehamns ligakvalmatch mot Jazz i Björneborg hösten 2004 och vi kunde rapportera hem till ålänningarna att IFK stigit till ligan.

Bostads ab Briljanten

Skönt boende för 55+

DAGS FÖR BYGGSTART

Det finns ännu några lägenheter kvar, tag gärna kontakt för mer information och bokning.

Från och med den 1.11 2009 kommer vår samarbetspartner att vara Lyyskis Fastigheter, som kommer att omhänderta försäljningen och kontraktskrivning.

Kundanpassning och teknisk information kommer att skötas av Ålands Bygg Ab.

Vid årsskiftet planerar vi att börja bygga någonting utöver det vanliga. Någonting med mycket Mariehamnskänsla. Det handlar om suveräna bostäder i centrala Mariehamn med nära till affärer, banker, läkare, apotek och annan service.

40 läckra lägenheter i olika storlekar och utföranden. De flesta med inglasade balkonger som kan öppnas. Dessutom blir flertalet lägenheter genomgående och får fönster i två väderstreck.

I gårdshuset planeras en stor gemensam matsal som också kan användas som festlokal och bibliotek. Under husen bygger vi garage och mellan dem anlägger vi en skönt grönskande trädgård.

Kort sagt, vi skapar ett boende anpassat för mogna människor som uppskattar livskvalitet och trygghet.

Snabba fakta

- Projektet är förberett för att kunna ha vårdpersonal
- Lägenheternas mått anpassade för rullstol
- Trygghetslarm kopplat till dygnet runt-service
- Parkett i alla rum
- Kakel och klinker i badrum

Pris

Här finns lägenheter i olika storlekar, allt från 48 kvm med 1 rum och kök för ett fast pris på 172 800€ till 62 kvm med 3 rum och kök för ett fast pris på 204 600€.

Garageplats kostar 18 000€.

För försäljning, kontakta:

Lyyskis Fastigheter – Ett tryggt val!

Lyyskikonsult AFM

Storskäret 47, 22130 Gottby • e-post: inger@lyyski.ax
Tel 018-23507 • mobil 050-5767513
www.lyyskikonsult.ax

För kundanpassning och teknisk information, kontakta:

ålands BYGG

Erik Sundblom
Tel. 12 700
Mobil. 040 540 1333
erik.sundblom@alandsbygg.ax
www.alandsbygg.ax

KRÖNIKA

Leve apan!

Det var när jag diskuterade människoapor i Amsterdam med **Petter** och **Andreas** som jag kom att tänka på den åländska messdebatten.

Någon hade hört ett radioprogram där en antropolog och en språkvetare berättade om människans ursprung och ”det mänskligas” uppkomst. Och det visade sig att, tvärtemot den gängse uppfattningen, så är människan faktiskt inte Ond.

Det brukar ju hävdas, annars. Att vi bara mördar och våldtar varandra hela tiden och startar krig och ja, beter oss som evolutionens svar på **Hannibal Lecter** i största allmänhet.

Men tydligen satt då språkvetaren och antropologen och sa tvärtom: Människan är den snälla apan, hävdade de. Vi kompromissar, delar på kakan och tar hand om varandra.

Anledningen ska visst vara att människobarnet föds i ett så hjälplöst skick. För att vi som art skulle kunna överleva måste vi sluta oss samman, dels i familjer, dels i större grupper som levde tillsammans, så att kidsen hann bli stora noga att ta hand om sig själva. Därför uppfann naturen allt möjligt socialt kitt (ni vet, kärlek, television, smörgåstårta ...) för att vi skulle hålla ihop och säkra släktets fortlevnad.

”Människan är en omtänksam, skvallrig apa.

Så vi inledde relationer med varandra. Och med dem, enligt språkvetaren, föddes det allra mänskligaste hos människan: språket. Runt eldarna där människoaporna satt på kvällarna och plockade loppor av varandra och gosade med ungarna och sneglade på godingen i grotta 3C. För vi behövde utbyta information om de andra relationerna i flocken. Vi behövde skvallra och snacka lite skit om varandra.

Människan är inte ond. Människan är en omtänksam, skvallrig apa.

–Så man ska bejaka apan i sig, sa Andreas tankfullt och följde en söt holländska på pakethoj med blicken.

–Jamen det är ju precis som med trafiken här, utbrast Petter och pekade. Och vi såg oss om i den amsterdamska trafiken och insåg att han hade rätt.

Den holländska trafikfilosofin är omtänksamhet omsatt i handling. Man försöker ha så få regler som möjligt. Gatan vi gick på hade lämnat över människorna till varandra. Inga trottoarer, inga övergångsställen. Men ett myller av spårvagnar, bilar, mopeder, fotgängare och cyklister.

Och det var ett hänsynsfullt myller. Alla stannade för varandra, släppte fram varandra, bilarna kröp snällt, mopparna girade och spårvagnarna plingade ängsligt var femte meter så att ingen skulle göra sig illa.

Okej, så vad har detta med messdebatten att göra? Jo detta: kanske är vi inte evolutionärt utrustade att hantera anonymitet? Relationerna och skvallret balanserar ju varandra i mindre grupper där alla känner alla och tar hand om varandra. Hjälper jag grannen i dag hjälper han mig i morgon. Kanske tisslar jag lite om hans fru och brevbäraren, men inte för mycket, för då får jag klara mig själv.

Men möjligheten till anonymitet sätter det där ur spel. Balansen går förlorad. Vi kan säga vad vi vill! Och då blir vi på något märkligt sätt lite omänskliga mot varandra. Klokare män och kvinnor än jag har redan vittnat om obehaget i att bli anonymt påhoppad. Men det är lika viktigt att påpeka att vi själva inte mår bra av att kunna kommentera varandra utan sociala påföljder. Det lockar fram det sämsta hos oss.

Jag tror att möjligheten till anonymitet riskerar att göra oss elaka och småsinta. Jag tycker att det är bättre att vi gör som trafikanterna i Amsterdam: vi förlitar oss på varandras mänsklighet. Medan vi ser varandra i ögonen.

Michael
Hancock

Vad nynnar budgetp

Landskapsregeringen är på sluttampen med det hårda jobbet att planera nästa års budget.

Social- och miljöminister Katrin Sjögren skriver på sin blogg att hon har funderat över vilket ledmotiv årets budgetförberedning borde ha, och hon kommer fram till Coldplays tragiska låt Fix you.

Men vad nynnar övriga ministrar på tyst för sig själva när budgetarbetet känns som tyngst och tradigast?

Nöje tror sig veta svaret.

And I told her: Cool down, cool down
I told her: Cool down, cool down
She said she would try
She just dunno why
She keep on trying but she can’t
and so she do it how she want

”Cool down the pace” Gregory Isaacs

Fyll mig med luft igen,
gör mig synlig
Du får gärna avsky mig,
om du gör mig tydlig igen...

”Den osynlige mannen”, Kent

Traktor Alb
plöjer
där som sädesfält
Tröskar, harvar, jobb
Tar en paus och

”Traktor Alba

When you try your best but you don’t succeed
When you get what you want but not what you need
When you feel so tired but you can’t sleep
Stuck in reverse...

”Fix you”, Coldplay

Sida vid sida, tillsammans hjälps dom åt staten och kapitalet, dom sitter i samma båt fast det är inte dom som ror, som ror så att svetten lackar..

”Staten och kapitalet”, Ebba Grön

Britt Lundberg är en utbildnings- och kulturminister som inte sällan är stressad.

Social- och miljöminister Katrin Sjögren axlar ansvaret för tunga sjukvårdsfrågor.

Kansliminister Roger Eriksson är regeringens doldis. Vi är inte helt säkra på vad han egentligen gör.

Finansminister Mats Perämaa sköter landskapets ekonomi.

Ha en rysligt rolig Halloween...

Finns det något bättre än att klä ut sig? Knappast.

Helgen bjuder på flera chanser att få klä sig i lustiga kostymer. Kommer du inte på något bättre så dra åtminstone ett lakan över dig och besök någon av helgens dödsroliga fester.

Haunted Halloween

Halloweenfesternas nummer ett får man väl ändå säga att är Haunted Halloween på Mariepark. I år firar festen fem år och arrangörerna kan utlova något extra.

–Det kommer bli lite värre, lite större och lite bättre, säger en av arrangörerna **Peter Leivo**.

Han utlovar häftigare dekor och bättre ljus än tidigare år.

Dj:s på festen är **dj Jojje**, **Peter**, **Emixen** och **Max Mathero** från Stockholm.

Tid: fredag 21-04

Pris: förköp 7euro, vid entrén 10 euro.

HELLoween på Dinos

Halloween på Dinos firas på fredag med åländska banden Rockacide och Paranoid Park på scenen. Som vanligt delas det ut pris för bästa utklädnad, några av vinsterna är ett par Ed Hardy skor och T-shirts. På lördag gästas Dinos av det svenska Van Halen tributebandet FAN HELLER. Showen börjar kl. 02.00.

Godby Hotell

På lördag är det dans till partybandet Four Fun på Godby hotell. Four Fun har funnits i nio år men de senaste åren har de blivit riktigt populära. Efter förra lördagens spelning på Ålandsbankens fest blev de nedringda av firmor och privatpersoner i både Sverige och Finland som ville boka dem för olika event.

–Det är roligt att vi blivit så populära men vi har inte bokat in något i Sverige än, vi vill ju ha ett privatliv också, säger **Leif Roberts**.

Framgångarna tror han beror på bandets förmåga att rätta sig efter publiken och bjuda på partymusik. Vill publiken ha schlager så får de det, vill de ha AC DC så fixar bandet det med.

På hotellet bjuds även på en halloweenmeny. Entrén är fri men glöm inte att boka bord!

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

...och för dig som inte vill klä ut dig...

FREDAG

■ **Arken**: Dj Totte spelar i nattklubben från kl. 22

■ **Parks bar**: **Jonas** ”Plonke” **Eriksson** spelar från klockan 22.

LÖRDAG

■ **Arken**: Moonlight spelar i restaurangen och Monoshop i nattklubben.

■ **Saltvik Solbacka**: Richards spelar från klockan 20.

■ **Parks bar**: Simple Sinners spelar kl. 22

■ **Pub Bastun**: Konsert med coverbandet ”&” som fyller 15 år. OBS! Slutsålt på förhand.

■ **Indigo**: Boksläpp kl 19.00. ”Blues från ett krossat världshus” av **Sonja Nordenswan**. Kuttens Bluesband spelar Dazed and confused.

planerarna på?

an kör åt skogen,
djupa spår
en böjer sig för vinden.
ar på, skördar det han sår
vilar under linden...

n", Sås och kopp

And all the roads jam up with credit
And there's nothing you can do
It's all just pieces of paper flying away from you
Oh look out world, take a good look
What comes down here
You must learn this lesson fast and learn it well
This ain't no upwardly mobile freeway
Oh no, this is the road to hell...

"Road to hell", Chris Rea

Om jag hade pengar, jabba dabba dibi dibi dibi dibi dibi daj
Bara gå omkring och rabbadam; hela fickan full med guld...
..och stadens alla styresmän som kom och kröp för mig
de skulle fråga mig om allting...

"Om jag hade pengar" ur Spelman på taket

Näringsminister Jan-Erik Mattsson är ansvarig för bland annat jord- och skogsbruket.

Lantrådet Viveka Eriksson är högsta hönset i landskapsregeringen.

Trafikminister Veronica Thörnroos har den knepiga uppgiften att planera landsvägar och färjturer så att ålänningarna blir nöjda.

Lagtingets hitlista

Och vad spelas i lagtingsledamöternas hörlurar? Nöje kan gissa sig till vad några av dem har för favoritlåtar.

GUN CARLSON The Nurse – The White Stripes
ROGER NORDLUND Leader of the pack – The Shangri-Las
DANNE SUNDMAN King of the road – Fu Manchu
ÅKE MATTSSON The drugs don´t work – The Verve
CARINA AALTONEN Give peace a change – John Lennon
RUNAR KARLSSON I get around – The Beach Boys
ANDERS ERIKSSON Out in the fields – Gary Moore
FREDRIK KARLSTRÖM I won´t cut my hair – D.A.D

Oriel Joans släpper skiva

■Indiepopbandet Oriel Joans släppte sin första singel, Knuckles whiten, digitalt i måndags. Nu kan du lyssna på den via till exempel iTunes, Spotify och Amazon.com. Runt årsskiftet släpper bandet även sin första fullängdare.

Det mest utmärkande draget i bandets första release tycker de själva att är strävan efter ett basalt och kommunikativt uttryck.

Det halvåländska bandet har tidigare spelats på P3 och radiostationer i England, Frankrike och Finland.

Lika som bär

Idols **Anders Bagge** och regissören **Arn-Henrik Blomqvist.**

&:s 15-årsfest slutsåld

■Du som har tänkt spontanbesöka bandet &:s 15-årsjubileum på Pub Bastun imorgon får tyvärr tänka om. Det har varit rusning efter biljetterna och de sålde slut på bara någon dag. Inga biljetter säljs på plats. & startade 1994 och har gjort mellan 800-1000 spelningar, många av dom nere på gamla Alvas Bar där de var husband i puben åren 1995-2006. & har även spelat på krogar och stora motorcykelutställningar runt om i Sverige, Finland och i Belgien.

FRÅGELÅDAN

Anna Sjöstrand är en 15-årig kökarsbo. Hon skulle gärna vilja bli fotograf och var nyligen prao som fotograf på Nya Åland.

Föreställ dig själv om tio år. Vad ser du?
–Jag vill inte ens tänka på det. Jag vill bli överraskad och bara hamna någonstans. Bara jag är glad och mår bra.

Vem skulle du vilja vara för en dag?
–Skulle jag ha varit fem år gammal hade jag sagt prinsessa men den drömmen har jag nog vuxit ifrån nu. Nu vet jag faktiskt inte.

Vad dricker du helst?
–Iste med citronsmak. Det kan jag dricka hur mycket som helst av.

Hur raggar du?
–Jag säger "tjena kexet står du här och smular". Nej jag skojar, jag brukar inte ragga. Men sådana bra repliker kan man hitta på raggningsreplik.se.

När skrattade du för dig själv senast?
–Det var säkert igår. Jag har ganska dålig humor och skrattar åt allt trots att det inte är roligt. Som åt finska dansbandsprogram till exempel.

Vad är du mest rädd för?
–Bläckfiskar är min största fobi, jag kan knappt säga ordet. Usch, jag råkade gå in i en bläckfisk som hängde från ett tak på Kreta en gång. Mina kompisar försökte bota mig genom att ge mig en stor kramdjursbläckfisk men jag fick lov att låsa in den i ett rum.

Vilken är den sämsta julklapp du fått?
–Min mormor tror att jag fortfarande gillar barbiedockor så hon brukar jämt skicka en massa barbiesaker.

Vad skulle du göra om du var osynlig för en dag?
–Ja skulle nog skrämma och spöka för en massa folk.

Om du måste välja en religion att följa resten av livet, vilken skulle du välja?
–Buddhismen. Det är en lugn religion som uppskattar naturen. Den skulle nog passa mig.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

ROCKY

HÄLGE

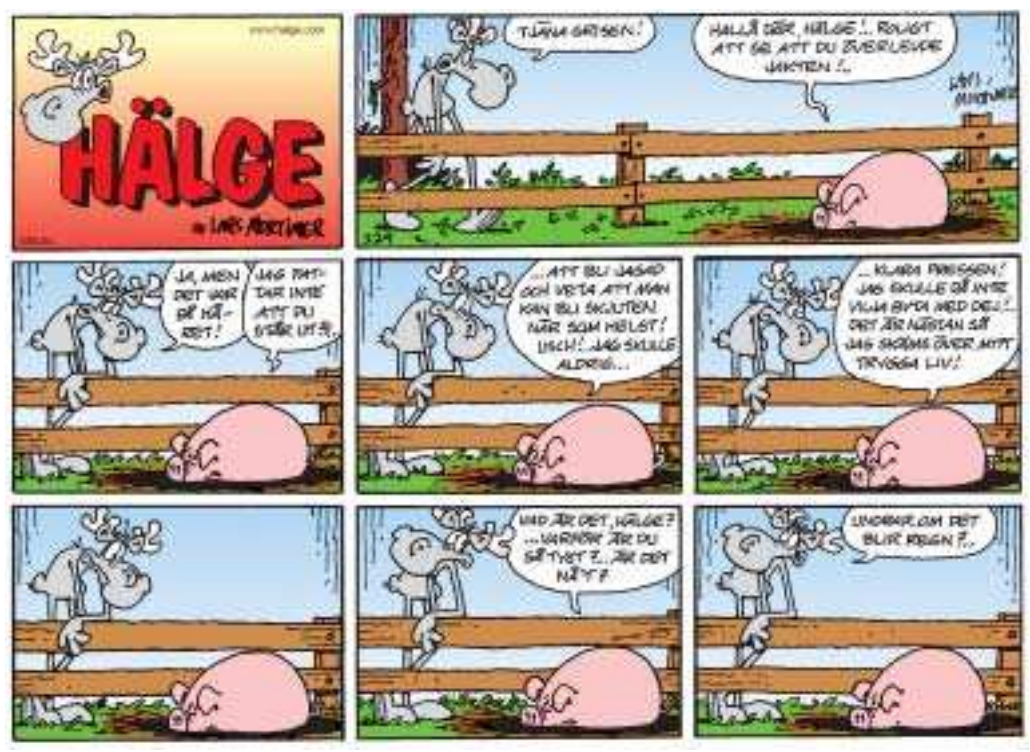

Makalös blomning. Ack den som hade ett stort orangeri.... Den här stora busken eller lilla trädet, Crinodendron Hookerianum.,växer vild i Chile. Vintern var ovanligt kall i år, i Mount Usher Gardens noterades -7 grader eller precis vad Crinodendron klarar av!

En trädgård med anor

Damen med hunden. Parkens ägarinna, Mrs Madeleine Jay, tar varje dag en promenad för att njuta av det som är som vackrast just då.

Söder om Dublin ligger en underskön gammal park, Mount Usher Gardens.

Parken har under de 140 år den har funnits ett par gånger utnämnts till en av Europas vackraste och det känns naturligt att låta den stå först i en artikelserie om irländska trädgårdar.

I början av juni hade min man och jag det stora nöjet att få göra en oförglömlig trädgårdsresa till Irland.

Tack vare ståhejet kring svininfluensan i våras valde flera av de bokade att hoppa av före avfärden vilket resulterade i att gruppen blev liten. Vi var 14 resenärer som hade tillgång till två trädgårdsmästare mer eller mindre dygnet runt, en från Irland och en från Finland men bosatt på Irland.

Det var rena rama lyxen under de åtta dagar som vi besökte offentliga och privata pärlor på sydöstra Irland. Det fanns alltid någon kunnig i närheten att ställa frågor till.

Samtliga världsdelar

Vid första anblicken påminner de irländska trädgårdarna mycket om de engelska. Men då man börjar botanisera närmare är skillnaden väsentlig.

Irland stoltserar med att vara det enda landet i hela världen där man tack vare den varma Golfströmmen kan odla växter från jordens samtliga världsdelar. Det märks i trädgårdarna där sydamerikanska skönheter trängs med rariteter från Afrika eller Australien.

Ägarinnans favoritplats. Den här bänken med utsikt över River Vartrys forsar lär vara Mrs Madelaine Jays favoritplats. Månne hon jagar bort besökare som också uppskattar platsen?

I de värsta samlarnas trädgårdar kände jag kanske igen tio procent av alla växter. Det var frustrerande men det var ännu värre att ständigt få ett nej på frågan om en tilltalande växt klarar sig hos oss... (Nej, jag accepterade inte alltid svaret - det finns några stackare som skall få prova på att tillbringa en vinter i en åländsk jordkällare!)

Under utveckling

Den första trädgården i den här artikelserien är Mount Usher Gardens som ligger cirka 45 kilometer söder om Dublin. Den drygt 8 hektar stora parken är privatägd och grundades 1868 av en affärsman från Dublin, **Edward Walpole**.

Under de 140 år som trädgården har existerat har åtskilliga berömda trädgårdsmästare fått sätta sin prägel på odlingarna och området har varit under en ständig utveckling.

I dag växer här över 5.000 olika arter av vilka cirka 3.000 är träd och buskar. Många av de största träden har kunnat bli mycket gamla eftersom trädgården ligger på nordostsidan av ett högt berg, skyddad från Atlantstormarna.

Visuell njutning

En vandring runt Mount Usher Gardens är en stor visuell njutning, allting är så vackert.

Här finns bland annat de japanska lönnarnas glödande röda promenadstråk, en lund där stammarna från 16 olika sorters eukalyptusträd bildar otroliga grafiska mönster, en prunkande azaleapromenad, en palmpromenad, en komplett samling sydbokar (*Nothofagus*), en sumpzon och en kringgärdad formträdgård med hundratals blommande perenner.

Genom hela trädgården rinner River Vartry, en å som lyder under EU:s beskydd tack vare sitt rika djurliv. I bland forsar den fram, i bland är den nästan stilla.

Djurlivet värderas genomgående högt, inga arbeten utförs i skogspartierna innan alla fåglar har häckat klart.

40.000 besökare

Den nuvarande ägaren, Mrs. **Madeleine Jay**, älskar sin park. Hon bor i ett stort hus mitt i området och varje dag tar hon en promenad ut i ägorna bara för att njuta. Hennes favoritplats lär vara en bänk med utsikt över ån.

Att parken årligen har 40.000 besökare tycks inte bekomma henne. Eller så är det så enkelt att inkomsten från besökarna (inträdesavgiften i år var 7,50 euro för en vuxen besökare) är en förutsättning för att hon skall kunna avlöna de fem trädgårdsmästare som behövs för underhållet av växtligheten.

Mount Usher Gardens är ett ypperligt utflyktsmål för alla Dublinturister som uppskattar vacker grönska, man behöver inte vara intresserad av växter för att kunna njuta av skönheten.

Förbindelserna till parken är goda. Där finns ett café och några trevliga butiker.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax
Foto: SEPPO SARKKINEN

Lönnarnas promenad. Ljuset som silar mellan de japanska lönnarnarnas röda blad ger en helt speciall känsla.

Noggrann planering. Det planteras ständigt nya träd för att kunna garantera ett livskraftigt bestånd.

Skyddad av EU. I och vid ån i parken finns bland annat flera olika laxfiskar, nejonögon, kungsfiskare och hägrar.

från 1800-talet

Slingrande stigar. En vanding runt parken tar lätt några timmar i anspråk om man vill titta på allting. På ett par ställen korsar man vattnet på hängbroar.

Hängande vita dukar. Näsduksträdet, Davidia involucrata, är enormt och en praktfull syn då det blommar. Inte fullt så stora men ändå fina exemplar hittar man också på närmare håll, bland annat i Göteborgs botaniska trädgård.

Kalkfattig jord. Irland är till stora delar uppbyggt på kalksten. Mount Usher området är ett undantag och därför trivs azaleor och rhododendron.

Skarpa kontraster. De fritt växande skogs- och lundpartierna bryts av en strikt formträdgård med stora perennrabatter.

Alla helgons dag
lördag 31/10
STÄNGT
F:ma ERIK MATTSSON

Tacka
för hjälpen med
Nyans ros
Nya Åland

DAMERNAS
afton
onsdag 11 november
kl 19 på Alandica
modevisning
&underhållning
Biljetter 35€. I biljetten ingår:
Ett glas mousserande vin, höstbuffé,
ett glas vin, gåvor och olika
erbjudanden. Mingel, ej bordsplacering.
Många olika utställare.
Biljetter kan köpas hos F:ma Erik Mattsson i Godby, ÅAB Citykontoret/kundtjänst, Tara, Boutique Niccola, Bra, SoFia
Arrangör: Åland Freja

Nyckelfärdiga egnahemshus
NORA hus
- Livsglädje
Husvisning i inflyttningsklart Nora hus
• Bostadsyta 132,5 m² • Våningsyta 145 m²
Vi bygger fler hus på samma område.
Kom och bekanta dig med Nora hus.
Vi bygger också inflyttningsklara egnahemshus på kundens egen tomt och med egna ritningar.
Visning: Lördag 31.10 kl. 14.00-16.00
Riåkervägen 6, 22120 Jomala
(norra bergshöjden)
Försäljare: Henri Kenttä 040 543 9802

KRÖNIKA

Sagolikt frosseri

Innan vi lämnade Vila nova de Gaia och Oporto för att ringla oss vidare längs Dourofloden traskade vi in i en restaurang som erbjöd ett spännande lunchalternativ. Eller rättare sagt–en uppsjö av spännande lunchalternativ för ett fast pris. Vi skulle helt enkelt få uppleva en portugisisk tolkning av smörgåsbord som visade sig bli en osannolik matsaga för gourmander.

Servitören gav oss varsin vinlista, men eftersom vi skulle köra bil senare på dagen beställde vi bara in vatten.

–Men, vinet ingår ju i priset! sa servitören. Ni kan beställa in vin och bara smaka lite!

Vi lydde den muntra, givmilda servitören och beställde in två olika viner, och de smakade ljuvligt. Vi fick också en välfylld brödkorg till bordet med flera olika nybakade brödsorter.

–Ingår i priset! sa servitören leende.

Vi började hungrigt fylla våra tallrikar med mat från det bräddade bordet. Vi mumsade marinerade musslor, havskräftor, bönrätter, sallader, grönsaksrätter, lammbullar och grillade jätteräkor. Och det var bara början. När vi ätit och njutit i flera omgångar kom servitören och frågade om vi var redo för varmrättsbordet. **Varmrättsbord!?** Vi visste inte ens om att ett sådant fanns.

Men mycket riktigt–bakom en pelare stod två kockar och skar i möra filéer och nygrillade fiskar. Det var bara att fortsätta.

–Mera vin till varmrätten? Ingår i priset!

Än en gång lydde vi servitören. Tänk vad svårt det är att tacka nej till något som bjuds, trots arr man egentligen fått nog. Den ivrige servitören gjorde inte saken lättare.

Vi var redan sprickfärdiga när servitören ledde oss till rummet där ostbordet stod–ett fyra nivåers jättebord med delikatessostar från hela landet.

–Ingår i priset!

> **”Vi började fundera på när den stora chocken skulle komma. Ingick verkligen allting i priset?**

Tillbehören var lika många som ostarna. Jag har aldrig önskat så intensivt att jag inte skulle varit så förbenat mätt. Efter det lotsades vi till dessertbordet där tårtor, kakor och konditorkreationer försökte överglänsa varandra.

–Ingår i priset!

När vi satt stumma och dästa vid vårt bord kom servitören bärande på en silverbricka fullastad med vackert uppskuren frukt.

–Ingår i priset!

Vi lyckades klämma till med ett litet leende trots att Monte Pythons sketch om den frossande restauranggästen som sprack fanns fastklistrad på näthinnan. Vi hade just och just lyckats påta i oss några söta jordgubbar när jag till min förskräckelse såg servitören komma struttande igen, leende, bärandes på ytterligare en korg och några flaskor. Den här gången fick vi nötter, torkad frukt, ett urval portviner och brandys.

–Ingår i priset!

Vi började fundera på när den stora chocken skulle komma. Ingick verkligen allting i priset? Kanske det kostade trettio euro att gå på toaletten, eller kanske en portvaktsgorilla skulle kräva en femtiolapp för att låta oss lämna lokalen? Efter flera timmars frosseri betalade vi för oss, tjugo euro per person (det är sant), och vältrade oss mot utgången.

–Om vi blir bjudna på en sak till lovar jag att köra hela vägen till Quintan, sa min man flämtande. Det var ett lockande erbjudande eftersom jag var så mätt att jag inte visste hur jag skulle klara av att sitta upprätt i fyra timmar. Men det verkade som om det äntligen var slut på bjussandet nu. När vi öppnade ytterdörren möttes vi av en dörrvakt som stack fram en skål karameller under näsan på oss. Varsågoda och välkomna åter, log han. Jag log också och såg fram emot att få fälla ner sätet på bilens passagerarsida och avslappnat slötitta ut genom bilfönstret medan min egen privatchaufför rattade bilen mot portvinsproducenten Quinta de la Rosa där vi skulle bo några nätter. Den karamellen sög jag länge på.

Ella
GRÜSSNER CROMWELL-MORGAN

Bullig Bordeaux möter dilligt lamm

Ja, jag vet att man kan få två-tre flaskor skapligt röd-tjut för samma pris som dagens röda vin betingar, men ibland tycker jag man kan satsa lite extra på sin helhetsupplevelse.

Om du omsorgsfullt stått vid spisen och pysslat om dina lammfiléer, masserat dem med örter och vitlök, fräst dem i riktigt smör, stekt dem varsamt i ugnen, lagat delikata tillbehör, dukat bordet fint och bänkat dig med goda vänner för att välkomna helgen – varför inte satsa på en vinklassiker stunden till ära?

Bara vetskapen om att ni dricker ett vin från ett av världens äldsta och mesta berömda vindistrikt kan ge upplevelsen en extra skjuts. Och precis som lammfilén ska också vinet vara rätt tempererat, och ska dessutom ha fått andas i en karaff en stund.

Måltidsminne. Nötter och portvin, avslutningen på ett sagolikt frosseri som Ella berättar om i dagens vinspalt. Foto: PRIVAT

VECKANS RÖDA

Vin: Château Labarde 2004.
Druvsorter: Cabernet Sauvignon, Merlot, Cabernet Franc.
Alkoholhalt: 13 procent.
Producent/Vingård: André Lurton.
Ursprung/klassificering: AC Haut-Médoc, Bordeaux.
Lagring:12 månader på ekfat.
Förslutning: Naturkork.
Hållbarhet: Drick nu eller spara fem år.
Serveringstemperatur: Runt 18 grader .
Pris: 17,98 euro.
Artikelnummer på Alko: 446347.

Bordeaux är tillsammans med Bourgogne de två stora skräck- och fasaområdena när man studerar vin. Deras snåriga, spretiga och smått kaotiska kvalitetslagstiftningar får det att snurra i huvudet på en och det är ett sjå att hålla isär alla Château-krusiduller och årgångskaruseller. Druvorna står inte på etiketten, och det är heller ingen garanti att du får ett bra vin bara för att det råkar stå Bordeaux eller Bourgogne någonstans på flaskan.

Världens dyraste viner hittar du också i de här två distrikten. En flaska finfin Bordeaux från en av de fem främsta cruerna gick under klubban för drygt 30.000 euro nyligen. Men du kan också få hem en flaska Bordeaux för 7,99 euro. Inte så lätt att veta vad som är vad och vad som är bra.

Men, trots att det finns mycket överprisat och överprissatt i områdena så är de ju ändå klassiska, och visst finns det skatter.

Jag tog mig faktiskt tid att hälla över vinet i en karaff och låta det andas en stund. Har man varit instängd i en butelj i över fem år kan det vara skönt att få lite svängrum. Vinets runda dofter hittar ut ur glaset i form av mörka blåa bär, fuktigt hö, stall, kanelbulle och Mustapekka-ost.

Trots att den kärvsyrliga druvan Cabernet Sauvignon dominerar vinmusten har tanninerna och syrorna med ålderns rätt lugnat sig och lagt sig till rätta bland blåbärsris och vinbärsbuskar.

Passar till: rätter med klassiskt snitt. Lammstek med örter, långkoksgrytor, entrecôte med potatisgratäng och vitlökssmör. Var försiktig med kryddheta rätter, även pepparhetta. Pepparbiff är till exempel inget bra alternativ. Då väcks de halvsovande tanninerna och vinet känns kärvt. Grädde eller crème fraîche är bra att tillföra maten för att bädda in eventuell kärvhet.

VECKANS RECEPT

Lamm i dillsås. Åland Culinary Team delar med sig av ytterligare ett recept till Nyans läsare. Foto: JONAS BACKMAN

Veckans recept är skapat av Åland Culinary Team och det bjuds på lamm i dillsås.
Receptet är anpassat för 4 personer.

400 g lammkött (stek eller bog)
200 g morot
1 gul lök
1 palsternacka
50 g selleri
2 dl grädde
1 knippe dill
Salt
Peppar

Gör så här:

Tärna köttet. Skär löken, palsternackan, sellerin och hälften av moroten i bitar. Lägg dessa i en kastrull och täck med vatten. Koka upp och tillsätt sedan köttet och koka på svag värme tills detta är mört. Lyft sedan upp köttet. Sila och spara fonden. Koka ihop denna och tillsätt sedan grädden. Koka ihop ytterligare till passlig smak och konsistens. Smaka av med salt.

Skala och skär resterande morot i tärningar. Tillsätt denna tillsammans med lammet i såsen. Koka upp och låt koka till moroten är mjuk. Till sist, skär dillen och rör ner den i stuvningen.

Servera gärna med kokt potatis.

Tårtkalas när museet firade 75

Välbesökt fika. Valter Karlsson och Gerd Karlsson var bara två av alla dem som under gårdagen passade på att delta när Ålands museum firade sitt 75-års jubileum och bjöd alla besökare på kaffe och tårta dagen lång. När Nya Åland hälsade på mitt på dagen var cirka 20 personer på plats och tårtorna bars in på löpande band.
Foto: ERKKI SANTAMALA

23 JANUARI

DIN SPORT & FRITIDSBUTIK!

LÖRDAG 31.10 KL. 10-14

HELGÖPPET

Inomhusskor
Junior strl. 28-39
~~39€~~
19,90

PUMA

19€
Underställ

119€
Jacka
Junior med byxor

FIVE

SPORT center
NORRAGATAN 9, tel 16 489, fax 16 589
Öppet vardagar 9-17.30, lördagar 10-14

Behöver du ändra dina uppgifter i TELEFONKATALOGEN? Gör det nu!

Med anledning av förestående utgivning av **Ålands telefonkatalog 2010** uppmanas de abonnenter som önskar rättelse eller tillägg i nuvarande katalogregister att därom SKRIFTLIGEN anmäla till respektive telefonföretag **SENAST 20.11.2009**.
Blankett finns i Din telefonkatalog.

Kataloguppgifter kan även sändas som e-mail under adresserna: katalogen@mtel.ax, och katalogen@altel.ax

Våra abonnenter erhåller **en rad** i katalogen **avgiftsfritt.**

För extra rad debiteras **22,25**€.

Abonnents kataloguppgifter kan även införas i **abonnentregistret** med nedanstående texttyper:

	Svartvit inkl. moms	Färg inkl. moms
Extra rad	22,25	
Storstil med logo	428,90	557,55
Spaltlogo (60x10 mm)	538,75	700,40
Spaltlogo (60x15 mm)	592,20	769,85
Spaltlogo (60x20 mm)	651,80	847,35
Storstil (effekttext)	216,85	281,90
Halveffekt	22,25	

ÅMT Ab

CITYTANDVÅRDEN

INRAMAD ABONNENTUPPGIFT € 123,90

Färgsraster och ram 329,60€ inkl. moms
Exempel.

Ålands Mobiltelefon Ab - ÅMT
- Mariehamns Telefon Ab, Ålandsvägen 52 .....***27 044**
- Ålands Telefonandelslag, Jomala.....***41 053**
- Fakturering **291 464**
- Kundtjänst **0800 93 553**
- E-post: info@gsm.ax
- Web: www.gsm.ax

Se exempel i 2009 års katalog: Mariehamns Telefon Ab och Ålands Telefon-andelslag

Lägg till e-post och web-uppgifter

Alla dina telefonkataloguppgifter syns på internetlänkar hos t.ex. de åländska lokaltidningarna. Till och med telefonkatalogsannonserna exponeras på webben! Så uppdatera dina uppgifter, du betalar endast 22,25€ för en extrarad med din mail eller websida.

Det här syns i både katalogen och på Internet
1. Vita sidorna
2. Gula sidorna
3. Gula sidornas annonser
4. Dina länkar till din e-mail eller websida!

DÄR INGEN ANMÄLAN OM ÄNDRING INKOMMIT, INFÖRS ABONNENTS NAMN, YRKE OCH ADRESS SOM I 2009 ÅRS KATALOG.

Alla uppgifter bör **undertecknas** av telefoninnehavaren.

Annonser och **uppgifter** för publicering i telefonkatalogens yrkesregister, emottages av Ålands Telefonandelslags kontor, tfn 41053.

Annonser och uppgifter i yrkesregistret och på pärmarna införes oförändrade ifall anmälan om ändring ej inkommit **senast den 20.11.2009.**

Nya annonser och **ändring** av tidigare införda annonser bör inlämnas i **originalutförande.**

Priser för annonser på katalogens gula sidor är:
Annons i svartvitt **2,60€/spaltmillimeter**

Annons i fyrfärg **3,40€/spaltmillimeter** (minimistorlek är 60 mm).

Priset för radannons på gula sidorna är **31,75**€.

Alla priser inkl. 22 % moms.

Ålands Telefonandelslag
Hantverkargränd 1, 22150 JOMALA, tel. 41 053, fax 41 299
Mariehamns Telefon Ab
Ålandsvägen 52, 22 100 MARIEHAMN, tel. 27 044, fax 15 900

Maria Nykvist
Epost: maria.nykvist@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport

De tacklas och svettas och risken för smitta är stor.

LEKSAND IF:S KLUBBLÄKARE OM VARFÖR HOCKEYSPELARNA FICK INFLUENSASPRUTAN FÖRE GRAVIDA OCH KRONISKT SJUKA.

Artisteri i bassängen

Erfaren. Jessica Ridell har simmat konstsim i nio år och bland annat har hon tränat med landslaget. Nu övar hon i Ålands idrottscenter inför ungdoms-SM som hålls i slutet av november.

KONSTSIM. Kondition, styrka, flexibilitet, koordination, taktkänsla och spänst. Alla dessa egenskaper krävs hos den som sysslar med konstsim.

– Det är en mycket krävande sport, säger Betty Slssingar, tränaren som den här veckan drillar sina simmare i Ålands idrottscenter.

Det finns ungefär 100 tjejer i Sverige som sysslar med konstsim i dag. Tio av dem befinner sig den här veckan på träningsläger i Ålands idrottscenter, och bland simmarna finns två tjejer med rötter på Åland, **Madeleine Billing** och **Jessica Ridell**.

– Vi tränar inför ungdoms-SM som hålls den 21-22 november, berättar tjejerna.

Ridell förbereder sig för A-klassen, det vill säga den klass där alla mellan 16 och 18 år tävlar, medan Billing tränar för deltagande i B-klassen för 13 till 15-åringar.

I lag. Madeleine Billing ska bland annat tävla i lag under ungdoms-SM och hon hoppas på att förbättra de resultat hon presterade förra året.

Hur länge har ni tränat konstsim?

– Jag började nio år sedan. Före det sysslade jag med vanlig snabbsim men jag gick över till konstsim för att jag tyckte om det artistiska, säger Ridell.

– Och jag har hållit på i snart tre år. Jag har bott i USA och Holland och då höll jag på med gymnastik men när vi flyttade till Sverige fanns det inte plats i någon grupp. På simhallen såg jag en bild på en tjej som simmade konstsim och det såg ju ut som gymnastik i vatten, så då började jag med det istället, säger Billing.

Övar på land

Ridell och Billing ingår i Täby simförenings konstsimgrupp. De tränas av Betty Slssingar, och hon berättar att konstsim är en väldigt krävande sport.

– Det krävs kondition, styrka, flexibilitet, koordination, taktkänsla och spänst.

Ridell och Billing inflikar att förmåga att hålla andan länge också är viktigt.

– Under effektivt arbete kan det krävas att man håller andan i tjugo sekunder. Det är ganska mycket, tänk dig att man springer så snabbt man kan under 20 minuter samtidigt som man håller andan och koncentrerar sig på att det ska se snyggt ut.

Då konstsim är en krävande gren ingår mer än bara simning i tjejernas träningsläger.

– Vi har landpass då vi styrketränar och så drillas vi, det vill säga vi går igenom programmet och alla rörelser på land.

Slssingar påpekar att drillningen har stor betydelse för att tjejerna ska klara av att utföra rörelserna exakt samtidigt i bassängen.

– I lagtävlingen är det jätteviktigt att de är synkroniserade.

Täby simförenings konstsimtjejer avslutar sitt träningsläger på Åland med en uppvisning för allmänheten i Ålands idrottscenter på söndag klockan 15.00. Och tjejerna intygar att konstsim är en publikvänlig sport att titta på.

– Det är meningen att det ska bli ett flyt i allting, att rörelserna flyter på i takt med musiken och att alla är synkroniserade. Vi visar upp solonummer, duetter och lag.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax
tfn 528 462

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Tänk er gymnaster som uppträder i och under vattenytan. Ett 400 meter långt snabbsimslopp med liten chans att andas. Konståkningens figurer, hopp och rotationer i ett ostadigt medium. Vattenpolospelarens förmåga att lyfta sig upp ur vattnet med kraft och styrka och dessutom med elegans.

En danskonstnärs uppträdande med koreografi, musiktolkning och publikkontakt. Lägg därtill behagfullhet och harmoni i utförandet och multiplicera med två, fyra eller fler simmare som samtidigt skall utföra varje del av varje rörelse på delar av sekunder, så har ni fått ett litet hum om vad konstsim är.

Täby simförening om konstsim på sin hemsida

Nordström och U17 vann i EM-kvalet

FOTBOLL. Finlands U17-landslag besegrade på onsdagen Makedonien med 5-2 i EM-kvalet som spelas i just Makedonien. IFK Mariehamns försvarare **Johannes Nordström** spelade hela matchen.

I och med segern står det nu klart att Finland slutar på en tredje plats i gruppen på sex poäng, vilket är lika mycket som Tyskland och Turkiet, men på sämre inbördes målskillnad. Finland har ännu en liten chans att ta sig vidare till EM-slutspelet som grupptrea, men det är beroende av andra lags resultat. (ml)

Arajuuri i Åland 24

FOTBOLL. I kväll avslutar IFK Mariehamn sin säsong med en traditionsenlig gala på Nikolaj. Samtidigt ger mittbacken **Paulus Arajuuri** sin syn på säsongen i Åland 24, och därutöver berättar han om tiden i IFK och förhoppningarna inför flytten till Sverige och allsvenska klubben Kalmar FF.

Programmet med Arajuuri visas i Ålandskanalen med start 18.30. Inslaget kan också ses på Åland 24:s hemsida www.aland24.ax. Där visas också en längre version av intervjun. (ml)

INNEBANDY. Hannes Öhman gjorde ett av Storvretas sju mål då Uppsalalaget besegrade Balrog borta i onsdags. Matchen slutade 6-7.

Storvreta ligger för närvarande på en tredjeplats i tabellen med 14 poäng, 4 poäng efter serieledarna AIK. (ml)

Sportens kom ihåg

IFK veteranhockey: Lördagsträningarna igång fr.o.m. 31 oktober 13.00. Träningsmatch mot Sala Hockey lördag 7 november 16.30.

ÅSSF-Skytte: Luftgevär CUP II Bredmo. Tisdag 3 november kl 18.15.

ÅSSF-Skytte: Stödskytte cup 3, samtidigt som Gubbdagis, i Bredmo skyttehall tisdagen den 3 november kl. 13.00. Sportskytteföreningen lånar ut luftgevär ifall du inte har eget. Oberoende av ålder eller kön tävlar alla i samma klass. Kom med och prova på!

Öspelens tackfest: Alla öspelsfunktionärer är välkomna till tackfesten ombord på Rosella den 12 november. Incheckning från kl. 17, retur kl 24. Färjan är helchartrad! Anmäl dig senast 2 november till maria-theres.nyqvist@vikingline.fi eller via växeln 26011 (Maria- Theres). Ytterligare info www.natwestislandgames2009.ax

Sportens kom ihåg

LÖRDAG
Skytte
Bredmo 10.00
Compak Sporting tävling

SÖNDAG
Ridsport
Sleipner 12.00
Dressyrtävling

”Jag hade ingen avsikt att stanna längre”

Två avgörande skäl. Spelarna ville inte ha honom kvar och han var för dålig på att ta upp juniorer i Åland United. Robert Dahlin säger att det var de två skälen styrelsen la fram till honom som orsaker för att inte erbjuda honom en förlängning. Foto: JONAS EDSVIK

Robert Dahlin talar ut om den sista tiden i Åland United

FOTBOLL. Redan i somras stod det klart att säsongen skulle krönas med mästartiteln. Ändå valde Åland United i samma veva att inte förlänga med guldtränaren.

Nu pratar Robert Dahlin ut om spelarnas ultimatum, turbulensen i klubben och att han redan i ett tidigare skede bestämde sig för att inte fortsätta nästa säsong.

–Jag har varit i Åland United i fyra år nu och mitt kontrakt går ut den sista oktober. Jag hade ingen avsikt att stanna längre, säger Robert Dahlin.

Han berättar att han haft ett nära samarbete med Åland Uniteds avgående ordförande **Bo-Erik Sandell** under året. Och att han redan tidigt på säsongen meddelade Sandell att om det fanns något intresse av att ha honom kvar som tränare även nästa säsong så ville Dahlin att klubben skulle uppfylla vissa krav. Om så var fallet skulle de meddela honom det innan midsommar.

–Det handlade om garantier som att få en fystränare, en materialare, en sportchef, en röd tråd och en tydlig målsättning, säger Dahlin.

Men Dahlin fick inget besked och han tog då tystnaden som att kraven inte skulle uppfyllas och att de inte var intresserade av någon förlängning.

–Om förutsättningarna skulle fortsätta att vara de samma ville jag inte vara med längre. Det krävs en drivande person i klubben. Inte jag eller en ordförande, utan en person motsvarande den roll **Peter Mattsson** har i IFK Mariehamn. Alltså en person som kan vara en chef över oss alla. Det var stundtals ett väldigt ensamt arbete och på den fronten måste klubben bli bättre.

Men om styrelsen visste att du inte ville förlänga varför formulerade de det som att det var klubbens val att inte förlänga?

–Jag hade inte sagt rakt ut till styrelsen då att jag inte ville fortsätta. Det jag sa tidigare var att jag var öppen för förslag om vissa förändringar gjordes, inte annars. Eftersom ingen sa något till mig där kring midsommar kom det heller inte som en överraskning att de inte ville förlänga. Då var jag alltså redan inställd på det och ville avsluta med att göra ett bra jobb resten av säsongen. Men jag förstår om många måste ha tyckt att det var märkligt med tanke på det tabelläget vi hade då.

Hur reagerade du på de ryktena som florerade om att spelarna ställde ultimatum att de skulle lämna om du fick förlängt?

–Det var inga rykten. Utan de har väl sagt att jag inte är bra som tränare, att de inte hade kul och att de inte utvecklades. Så det är väl det som ligger till grund för att klubben inte heller försökte förlänga med mig. Men som tränare så måste man sortera. Jag måste tänka på hur det såg ut här för fyra år sedan och hur det ser ut nu. Att vi var nykomlingar när jag kom och mästare när jag gick.

Finns det någon bitterhet från din sida att spelarna reagerade på det sättet?

–Det är olyckligt att tjejerna kände sig besvikna. Men efter en lång säsong där många maxat sedan i januari är det naturligt att man är trött och känner av pressen. Och generellt är det ju så på många arbetsplatser att personalen inte alltid håller med chefen. Men jag är inte besviken för spelarna har gjort ett fantastiskt jobb och jag har fått bekräftelse för mitt arbete. Man måste förstå att det är jobbigt att arbeta för att bli bra och det har påverkat oss alla.

Är du förvånad över att styrelsen gick på spelarnas ultimatum och att du inte blev erbjuden en förlängning ändå efter en sån här säsong?

–Man måste förstå att i Åland United är det laget som är starkt, inte klubben i sig. Slutar spelarna så är det inte så mycket kvar.

Men det var inte bara spelarnas ultimatum som styrelsen presenterade som skäl till att inte förlänga med mig. Ett annat var också att de inte tyckte jag skötte rotationen av att ta upp unga spelare i laget. Det tyckte inte att jag inte höll mig till farmaravtalet. Men jag får sortera där också. Har Åland lyckats ta två öspelsguld under min tid här så måste ju det betyda någonting för junior- och damfotbollen.

Hur var det att fortsätta när turbulensen var som den var?

–Jag hade ett kontrakt som jag ville fullfölja. Jag försökte att inte lägga fokus på det som sades eller skrevs utan fokuserade istället på det som jag kunde kontrollera själv. För mig var det en anställning och då vill man leverera.

Pratade du med spelarna om situationen?

–Nej, jag brydde mig inte om att fråga spelarna. Det går inte att tillmötesgå allas önskemål i ett lag så jag valde att fortsätta på min linje och med det som jag tyckte var bra och de visade sig bära frukt. Sen när jag tänker på det så här i efterhand finns det kanske saker som jag borde ha gjort annorlunda.

Som vad då till exempel?

–Jag vet inte exakt men som spelare ser man ofta inte helheten, utan situationen bara från ett håll. Och så klart att man som spelare ställer krav. Det är inget konstigt i det, jag har ju själv varit spelare.

Har det varit schismer mellan dig och klubbledningen under säsongen?

–Nej, vi har inte varit oense. Men många gånger har det varit så att jag har velat få saker gjorda men då har det inte funnits resurser. Då har det stundtals varit lite jobbigt att arbeta och då blir det lätt så att man trampar folk på tårna. Bara en sån sak som att ha en lagledare som styr upp information skulle underlätta i sådana lägen.

Du belyser gärna problemet med resurser i klubben. Vad kan de göra annorlunda nästa säsong för att hålla nivån uppe?

–De som arbetar med klubben arbetar väldigt hårt, men det behövs så många fler. Jag tror säkert att fler vill vara med och hjälpa till nu när det har gått bra, men det som främst behövs är mycket kunskap. Det är säkert nyttigt att det kommer in nya idéer också med den nya tränaren **Marianne Miettinen**.

Känner du uppskattning från klubben för det jobb du har gjort?

–Visst var det så ibland att man drogs med in i det man hörde och läste. Men nu känns allt bra. Jag måste vara proffsig och gå vidare. Jag har utvecklats och lärt mig mycket i Åland United. Och när jag ser tillbaka på tiden med Åland United så är nog pricken över fyra års hårt arbete den glädje som lagmamman **Monika Engblom** visade när dottern **Sarah Engblom** fick lyfta bucklan efter PuIU-matchen. Det var ett väldigt starkt ögonblick.

Tränar ny klubb

Robert Dahlin går alltså, som Nyan tidigare berättat, vidare till Brommapojkarna där han redan så smått har börjat arbeta. Under tre år ska han ha hand om damlaget som den här säsongen ramlade ur i division I.

–Jag gick på känsla när jag valde den klubben framför de andra konkreta buden jag hade. I stora drag handlar det återigen om att bygga upp och stabilisera ett lag, och förhoppningsvis inom tre år så är det ett topplag i ettan.

Han vill inte säga vilka andra klubbar det var som kom med bud, men han hade gärna sett ett större intresse från herrsidan.

–Det är ingen hemlighet att jag hade hoppats på ett herrlag och att kanske komma in som assisterande tränare i ett division I-lag. Men jag fick bara erbjudanden från herrlag i division IV och V. Även om man har vunnit guld med ett damlag så är det tufft att ta sig från damsidan över till herrsidan, säger han.

Men innan han tar sig an BP på riktigt så har han lite kvar att uträtta som ÅU-tränare. I helgen beger han sig nämligen till Helsingfors och Fotbollförbundets Captain's Ball för att ta emot priset som årets mästartränare.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Messa Pappa!
Överraska pappa med en farsdagshälsning i Nya Åland.
Alla hälsningar publiceras i tidningen **fredagen den 6 november**.

EXEMPEL!

A
Grattis
Kalle
på farsdagen!
Önskar Anna & Per

B
Bamse-kramar till världens bästa
Pappa
Önskar Magnus, Ninni, Peter & Pernilla

C
Soliga gratulationer
Pappa Janne
på farsdagen!
Pussar & kramar från
Lena, Johan & Pyret

Gratta far!
sms 16323
5€ per annonns
(ord 17,25€)

Gör så här: Skicka **5E NÅ DIN TEXT** till **16323**. Max en pappa/annons.
Exempel: **5E NÅ** Grattis Kalle på farsdagen! Önskar Anna & Per
Kostnad 5 euro inklusive moms. **Senast onsdagen den 4 november** vill vi ha din annons!

Nya Åland

Dyr distribution försvinner

Snart ingen söndags-Husis i lådan

Hufvudstadsbladet lägger ner sin söndagsutdelning på Åland.

Med start den 17 januari delas söndagstidningen ut på måndagen. Men prenumeranter skall själva kunna hämta den i Mariehamn eller Godby på söndagseftermiddagen.

Veckoslutsutdelningen på Åland har blivit dyr för Hufvudstadsbladet. Det som tidningen i dag betalar för att dela ut söndagstidningen till prenumeranterna motsvarar 40 procent av de totala distributionskostnaderna på Åland.

På lördagar samdistribueras Hufvudstadsbladet med tidningen Åland. Det fortsätter man med.

Läsarundersökning

Innan beslutet togs gjorde Hufvudstadsbladet en undersökning bland sina prenumeranter på fasta Åland. Då fick prenumeranterna ta ställning till flera alternativ:

- Att söndagstidningen delas ut på måndagar.
- Att lördagstidningen delas ut på söndagen, tillsammans med söndagstidningen.
- Att både lördags- och söndagstidningen delas ut på måndagen.
- Att distributionen fortsätter som hittills - med höjda prenumerationspriser som följd.

Av de cirka 800 prenumeranter som svarade tyckte 63 procent att det bästa eller näst bästa alternativet vore att dela ut söndagstidningen på måndagen.

Beslutet innebär att åländska prenumeranter, med undantag för dem som har postnumret 22410, skall kunna hämta söndagstidningen på Posten Ålands kontor på Nygatan 6 i stadens centrum mellan klockan 15 och 16.30 på söndagseftermiddagen.

Tidningshög i låda

Vid Posten Ålands kontor i Godby center placeras en låda där prenumeranter med postnumret 22410 i Godby, Haraldsby och Ämnäs kan hämta tidningen efter klockan 16 på söndagar. Tidningarna, som är adresserade, läggs i en olåst låda. De som inte hämtas på söndagen delas ut med posten dagen efter.

För Posten Åland innebär det att en minuspost i bokföringen försvinner.

Aldrig på en söndag. Hufvudstadsbladets och Posten Ålands förhandlingar slutade med att prenumeranterna själva får hämta sin söndagstidning, eller vänta tills måndagens post kommer. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

– Det här är något som vi inte gått runt på, säger affärsområdeschefen **Eivor Granberg**.

Åtta taxichaufförer och 25 andra personer som varit anställda för söndagsdistributionen påverkas. Men många av dem har andra uppdrag för posten som de fortsätter med.

Av de 25 anställda är det åtta som inte längre har några uppdrag för Posten Åland när söndagsutdelningen läggs ner. Det gäller pensionärer, skolelever, och personer som har något annat fast jobb.

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

DEBATT

Nya Åland slår in öppna dörrar

Liberalerna känner inte igen sig i Nya Ålands reportage och ledare.

Partiet består av närmare 700 medlemmar och läget inom partiet är på inget sätt dramatisk. I en stor organisation finns alltid medlemmar – tack och lov för det – med ambitioner och stark vilja.

I politik handlar det alltid om pengar, utredningar, beredning och mangling genom många instanser. Många tycker att det går för långsamt och görs för lite och fel saker.

Partiledningen gör sitt bästa för att tillmötesgå sina medlemmarnas intressen och lagtingsgruppen försöker beakta alla sina tio ledamöters politiska ambitioner. Och de är inte få. Det finns också system för hur saker hanteras i politik och offentlig förvaltning.

Jag kan – med hänvisning till tidningens ledare – på lagtingsgruppens vägnar intyga att det inte finns något utbrett missnöje med relationerna till regeringen, majoriteten i gruppen anser att kontakterna fungerar helt bra med beaktande av de ramar som förvaltningsapparaten möjliggör. Men allting kan förstås göras bättre.

Regeringspolitiken är bra förankrad i gruppen, men alla lagtingsledamöter kan inte få alla sina hjärtefrågor beaktande i regeringen.

Den tredje frågan gäller partiordförandens tid för partiet. Det är självfallet att partiordföranden inte kan ägna partiet samma tid som under oppositionstiden utan partimedlemmar får ta ett större ansvar.

Nyans ledare påpekar också att det är ett hästjobb att få alla i partiet att gå åt samma håll!

Det är inte målsättningen för ett liberalt parti i motsats till partier med mera dogmatiska hållning. Vi är ett stort parti och är lyckligt lottade som har medlemmar med olika åsikter och inriktningar och bakgrunder och som ibland framför sina synpunkter på ett synligt och ljudligt sätt.

Inom partiet i stort går det emellertid helt lugnt till.

Vad gäller Mariehamnsliberalerna närvar endast sex personer av närmare tvåhundra på Mariehamnsliberalernas höstmöte.

Varken undertecknad eller **Gunnar Jansson** från Mariehamnsliberalerna delar de åsikter som några av Mariehamnsliberalerna uttryckte i torsdagens tidning.

Christina Johansson -Gammals
partisekreterare för Liberalerna på Åland

➤ ÖVRIGT

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Vaccination mot svininfluensa H1 N1 ges till

Gravida

-för bosatta i Mariehamn och på Södra Åland på hälsocentralen i Mariehamn

onsdag 4.11 kl.18-20
torsdag 5.11 kl.18-20

-för bosatta på Norra Åland på Godby mödrarådgivning tisdag 3.11 kl. 12-16

Bosatta i skärgården skall kontakta respektive hälsovårdare.

➤ LEDIGA PLATSER

Ålands landskapsregering

lediganslår en ordinarie tjänst som

ledande revisor

vid revisionsbyrån med tillträde 1.3.2010 eller enligt överenskommelse. Möjlighet finns att tjänstgöra som tillfällig intern revisor före tillträdet. Landskapsregeringen tillämpar en prövotid om ett år.

Behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig inriktning, förtrogenhet med förvaltningsuppgifter, revision och ledarskap.

För ytterligare information hänvisas till Ålands landskapsregerings hemsida eller officiella anslagstavla.

Kontaktperson: förvaltningschef Arne Selander, tel. 25170 eller 0457 343 44 70 och ledande revisor Agneta Mannberg-Jansson, tel. 25257.

Ansökningshandlingarna skall vara landskapsregeringens registrator tillhanda senast den 16 november 2009, kl. 16.15. Tidigare inlämnad ansökan beaktas.

Ålands landskapsregering
PB 1060
22111 Mariehamn

www.regeringen.ax

➤ ÖVRIGT

ÅMHM

DELGIVNING

BESLUT

Enligt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets beslut, ÅMH-Pn 27/09, den 28 oktober 2009, beviljades Ålands Elandelslag miljötillstånd för utläggning av kabel på fastigheterna Sandgrunden 76-442-1-0, Statens skogsmark 76-893-5-1, Lökskär 76-437-1-0, Torp 76-422-876-1, Kobbaklintar 170-440-2-6 och Samfällda vattenområde 170-876-3-0 inom Hammarlands och Jomala kommuner.

En kopia av beslutet finns framlagd vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets kansli. Beslutet finns även tillgängligt på Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets hemsida www.miljohalsoskydd.ax

Besvär över ÅMHM's beslut kan anföras av sakägare hos Ålands förvaltningsdomstol senast trettio dagar räknat från den dag då beslutet delgavs ändringssökanden.

Sakägare delges endast genom denna annons i enlighet med 17 § LL (2007:115) om ÅMHM. En sakägare anses ha blivit delgiven beslutet den sjunde dagen efter annonsens publiceringsdatum.

➤ ÖVRIGT

Ålands landskapsregering

TRAFIKMEDDELANDE

Från söndagen den 1 november 2009 kl. 21.30 tills M/S Skarven kommer i trafik går Föglötrafiken på Långnäs-Överö.

Mer info samt turlista på www.regeringen.ax/trafik

Trafikavdelningen

➤ MÖTEN

Ålands Fackskollärare r.f.

håller

HÖSTMÖTE

torsdagen den 12 november 2009 kl. 16.30 på Indigo

- Stadgeenliga ärenden
- Program
- Supé
- Teater - Rödlack och blåljus

Anmälan **senast den 4 november** till britta.nyman@naturbruk.ax
Meddela om matallergi

Styrelsen

➤ LEDIGA PLATSER

Ålands landskapsregering

lediganslår följande tjänster;

1) en tillfällig tjänst ett vikariat som

verksamhetsledare

vid utbildnings- och kulturavdelningens yrkesutbildningsbyrå, vuxenutbildningsenhet.

Behörighetskrav är lämplig högskoleexamen eller yrkesexamen på högre nivå samt tillräcklig förtrogenhet med arbetslivet och yrkesutbildningen.

2) ett vikariat som

planerare

vid utbildnings- och kulturavdelningens yrkesutbildningsbyrå, vuxenutbildningsenhet, från den 4.1.2010 - 1.9.2010.

Behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller högskola erkänd av nationell utbildningsmyndighet avlagd examen med lämplig ämneskombination.

För ytterligare information hänvisas till Ålands landskapsregerings hemsida eller officiella anslagstavla.

Kontaktperson: byråchef Gösta Helander eller enhetschef Monica Nordqvist, telefon 018-25 000.

Ansökan ska vara landskapsregeringens registratorskontor tillhanda **senast den 13 november 2009 kl. 16.15.**

Ålands landskapsregering
PB 1060
AX-22111 Mariehamn

www.regeringen.ax

Ett försvarstal för en levande skärgård

Jerker Örjans insändare i Nya Åland den 26 oktober 2009 ”Ett försvarstal för naturen” andas just det som många i Skärgården befarar, d.v.s. attityden att skärgården på sikt hellre skall förvandlas till någon form av naturreservat alternativt rekreationsområde än bebyggas för aktivt boende.

En skärgård där stränderna i mycket liten grad får nyttjas för bebyggelse m.m. går sakta men säkert sotdöden till mötes. Det som lockar människor att bosätta sig i skärgården är närheten till havet och då ofta möjligheten till egen strandtomt.

Kombinationen tomt och hav är m.a.o. skärgårdens främsta lockbete. Strand finns det så att det räcker också om byggnadstakten skulle accelerera något vilket inget pekar på just nu.

Nära vattnet. Skärgårdens överlevnad står faktiskt på spel, vilket alla i landskapet inte verkar ha insett, och att det finns tillgängliga attraktiva strandtomter är en av de absolut avgörande bitarna i överlevnadspusslet, skriver Brändös kommundirektör. Foto: ERKKI SANTAMALA

På Åland och framförallt i skärgården finns det nästan ett oändligt antal icke exploaterade strandkilometrar. I Brändö kommun, som Örjans bl.a. nämner i sin insändare, är mindre än ett par procent av stränderna ”exploaterade” d.v.s. med bryggor, båthus och byggnader.

På holmarna utanför huvudöarna är det knappast frågan om ens någon procent. Detta med hänvisning till några år gammal statistik som bl.a. berättar att Brändö har det minsta antalet fritidsstugor per strandkilometrar i hela landet.

Örjans för fram Mariehamn som ett föredöme när det gäller planering på Åland. Måhända är Mariehamn för att vara en stad med stränder väl planerad. Att jämföra Mariehamn med ex. skärgården i planeringsoch exploateringshänseende är dock att fullständigt blanda äpplen med päron. Jämförelsen låter sig helt enkelt inte göras.

I Brändö har det planerats ett område, Ramsholmen, med en knapp kilometer strand d.v.s. mindre än en promille av den disponibla strandlinjen. Det som har sålts på Ramsholmen är bostäder som står mycket nära varandra d.v.s. närmast liknar radhus och som har tillgång till egen brygga.

Några stränder som sådana har inte sålts. Det är att hoppas att flere områden planeras i skärgården. Med planering av begränsade områden garanteras tillgänglighet, utbud och hållbar anpassning till miljön samtidigt som en osannolik exploatering helt uteblir. Att några av strandvyerna också tillfaller fritidsbosättare, som i fallet Ramsholm, har skärgården och Åland råd med.

Fritidsbosättare i vinterbonade hus kan i första skedet bli deltidsbosatta och på sikt fast bosatta och sålunda bidra till skärgårdens överlevnad.

Örjans ”förvaltning” av strandresurserna är dessvärre en förvaltning som på sikt underminerar en levande skärgård.

Stränderna i skärgården tar inte slut med nuvarande utbyggnadstakt/ exploatering inom de närmaste seklen. Risken med ett alltför rigoröst, för att inte säga rigid, strandskydd är däremot att bädda för att incitamenten att flytta till skärgården helt försvinner och att skärgården så småningom mer eller mindre töms på fast bosättning.

En sådan utveckling kommer förstås också att leda till att skärgården inte heller längre kommer att vara tillgänglig för fritidsbosättare och turister.

Örjans med sympatisörer får fundera på hur de vill att skärgården skall se ut om 50 år.

Flertalet i skärgården torde dock kunna tänka sig en viss exploatering av stränderna för att öka möjligheterna för att skärgården finns kvar levande också på 20 -30 års sikt.

Skärgårdens överlevnad står faktiskt på spel, vilket alla i landskapet inte verkar ha insett, och att det finns tillgängliga attraktiva strandtomter är en av de absolut avgörande bitarna i överlevnadspusslet.

John Wrede
Brändö

Öppet efter fem

En sak vi alltid undrat över.

Öppethållningstiderna för matvarubutiker, klädaffärer o.s.v. De flesta har öppet mellan nio och fem, då folk jobbar. De ända som är lediga då är pensionärer och kanske någon sjöman på långledigt.

Och om jag vill kolla på underbar konst på något museum kan jag varken gå före eller efter skolan/jobbet, för då är det stängt. Tänk om jag behöver ha ett batteri så kommer jag ju på det på kvällen, men då har ingenting öppet.

Hittills har det fungerat med öppethållningstiderna men att hålla öppet efter fem kanske blir en ny affärshemlighet i framtiden.

Mvh från samhälliga och sociala programmet

Moa Rytterstedt, Oliva Sarling och **Amanda Lycke**

Söta kattungar söker nya hem!

Rimbo, hona 5 månader, social & charmig

Rambo, hane, 5 månader, social & pratsam

Läs mer om oss på
www.djurskydd.net

JOURTELEFONEN 0457 3424 850
vardagar 19-21, samt helger 10-13

Ålands djurskyddsförening rf.
Nya Åland

➤ MÖTEN

SALTVIKS KOMMUN

Kommunfullmäktige i Saltvik

sammanträder

måndagen den 9 november 2009, kl. 19.00 i kommungården i Nääs.

Bert Häggblom
Kommunfullmäktiges ordförande

➤ ÖVRIGT

LOPPIS
med massor av fina barnkläder

storlek 90-140

Massor av byxor, kjolar, klänningar, tröjor, koftor, skjortor, jackor, utebyxor, halare, stövlar, kängor, sportskor m.m

Storagatan 20
söndag 1 november
kl 12-17

Kom och fynda fina kläder!

➤ LEDIGA PLATSER

MEDIMAR är en privat producent av vårdtjänster med tillväxtambitioner. Visionen är att MEDIMAR är ledande sjukvårdsbolag på Åland inom sina segment, företagshälsovård, specialistvård, fysioterapi, rehabilitering och dagkirurgi, samt har en position på den nordiska marknaden.
Etableringen av ett nybyggt vårdcenter våren 2011 kommer att skapa helt nya förutsättningar för att utveckla den privata vården. En nyemission till allmänheten planeras till våren 2010.

MEDIMAR

För att leda och utveckla verksamheten söker vi nu en driftig, målinriktad och entreprenöriell

VD

Vi förutsätter att du har en lämplig högskoleutbildning, erfarenhet av affärsutveckling, företagsledning, marknadskommunikation och försäljning. Du har goda ledaregenskaper och kan entusiasmera medarbetarna.

Vi erbjuder intressanta, mångsidiga och utmanande arbetsuppgifter i en dynamisk arbetsmiljö.

Mer information finns på www.medimar.ax

Eventuella frågor besvaras av styrelsens ordförande Sven-Harry Boman tel +358 (0)400 475 490 eller t.f. VD Carin Holmqvist tel +358 (0)40 55 64 169.

Din ansökan skall vara oss tillhanda senast den 23 november 2009. Ansökan bör innehålla ett personligt brev, CV samt löneanspråk. Ansökan skickas till Medimar, Elverksgatan 10, 22 100 Mariehamn eller per e-post till carin.holmqvist@investeringsab.ax.

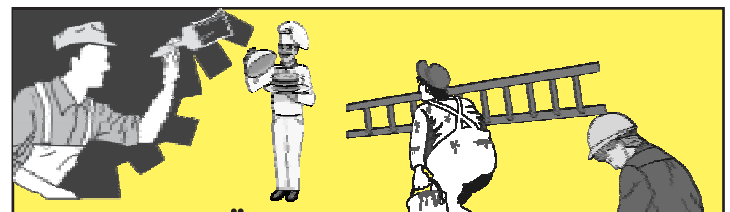

ENTREPRENÖRER, HANTVERKARE, FÖRETAGARE...

VISA ATT NI FINNS!

Det man inte vet att existerar har man inget behov av. Visa Era kunder vad Ni har att erbjuda, annonsera på

GULA SIDORNA

i telefonkatalogen!

Priser:
RADANNONS .....€ **31,75/rad**
EGEN KOMPONERAD ANNONS minimistorlek 60mm
svartgul .....€ **2,60/sp mm**
fyrfärg .....€ **3,40/sp mm**
(Alla priser inkl. 22% moms)

Lägg till dina e-post och web-uppgifter!

Alla dina telefonkataloguppgifter syns på internetlänkar hos t.ex. de åländska lokaltidningarna. Till och med telefonkatalogsannonserna exponeras på webben!

Det här syns i både katalogen och på internet

1. Vita sidorna
2. Gula sidorna
3. Gula sidornas annonser
4. Dina länkar till din e-mail eller websida!

PS! Annonser och uppgifter i yrkesregistret införes oförändrade ifall anmälan om ändring ej inkommit **senast 20.11.2009.**

Nya annonser och ändring av tidigare införda annonser bör inlämnas i **originalutförande.**

Ålands Telefonandelslag
Hantverkargränd 1, 22150 JOMALA tel. 41 053, fax 41 29
E-post: katalogen@altel.ax

Mariehamns Telefon Ab
Ålandsvägen 52, 22 100 MARIEHAMN, tel. 27 044, fax 15 900

LUCIA 2009

"Musiken är vacker i synnerhet kring lucia och jul"

Zaida Ponthin

Zaida Ponthin har alltid uppmärksammat luciahögtiden och tycker att musiken i samband med lucia och jul i vacker. Zaida väljer sin moster Eivor Holmström som den som hon helst vill lussa för.

–Hon är min gudmor och kan behöva muntras upp efter att ha skadat armen.

Zaida Ponthin har rötterna på Kökar, men är uppvuxen i Dalbo i Mariehamn. När hon ska välja vem hon helst vill lussa för faller valet på moster och gudmor **Eivor Holmström** i Jomala Ytterby.

–Hon är min enda nära släkting på fasta Åland. Förra vintern föll hon och skadade armen och är fortfarande sjukskriven. Hon kan behöva muntras upp.

Zaida skulle gärna ha lussat för hela släkten på Kökar.

Vacker musik

Lucia är en högtid som alltid uppmärksammats hemma hos Zaida. Hennes mamma var luciakandidat när hon var i Zaidas ålder och luciafirandet har alltid funnits med i bilden. För musikintresserade Zaida är luciatiden annars också en höjdpunkt.

–Musiken är vacker i synnerhet kring lucia och jul. Det ger också ljus och glädje när det är mörkt.

Är du van att sjunga och uppträda inför folk?

–Jag är inte van att sjunga solo. Jag ska sjunga solo för första gången nu som luciakandidat. Det är lite pirrigt, men någon gång måste vara den första.

Spelar och sjunger i grupp

Men Zaida är ingen nybörjare inom musiken. Hon har uppträtt solo med fiolspel och både sjungit och musicerat i grupp, bland annat med gruppen PeeGees, som vann Unga Band i fjol. Hon har också sjungit i kör.

Vet du vem som anmälde dig?

–Jag vet att åtminstone min mamma och farmor anmälde mig för det har jag hört.

Moster och gudmor Eivor Holmström känner sig rysligt hedrad över att ha blivit utvald av Zaida. Hon tycker att Zaida uppfyller alla kraven på en Lucia.

–Jag funderade då när det var dags att anmäla hur en lucia skulle vara. Hon ska inte dricka eller röka. Jag är lite gammalmodig, men Zaida uppfyller alla kraven.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 451

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax

Moster och gudmor. Luciakandidat nummer 3 Zaida Ponthin väljer sin gudmor och moster Eivor Holmström som den som hon helst vill lussa för.

Fakta/Luciakandidat nr 3

Namn: Zaida Ponthin.
Ålder: 18 år.
Bor: i Mariehamn Dalbo.
Gör: går sista året på Ålands lyceum.
Familj: mamma **Anne-Maj**, pappa **Anders** och katten Rosi.
Intressen: musik, spelar fiol vid Ålands musikinstitut, umgås med vänner.

TV-programmet fredag 30 oktober

svt1

6.15 Go'kväll (R) [5727566]
7.00 Rapport [74450]
7.07 Regionalt [207100189]
7.28 Gomorron Sverige [318821214]
10.30–13.00 UR [2524301]
13.00 Rapport [23769]
13.05 Debatt (R) [6014276]
13.50–14.20 Mitt i naturen (R) [930943]
14.45 Plus (R) [731634]
15.15 Dansbandskampen (R) [293063]
16.45 Hemliga svenska rum (R) [586740]
17.00 Rapport [17585]
17.05 Gomorron Sverige [261634]
18.00 Hannah Montana (R) [14837]
18.25 Flygande krucifix [6066924] Norskt naturprogram.
18.50 Helgmålsringning [6934127]
Från Stefanskyrkan, Stockholm.
18.55 Sportnytt [6933498]
19.00 Rapport med A-ekonomi [38856]
19.10 Regionala nyheter [6841498]
19.15 Go'kväll [461092]
Magasin.
20.00 Kulturnyheterna [55547]
20.15 Regionala nyheter [5798382]
20.30 Rapport med A-ekonomi [276]
21.00 Doobidoo [54498]
Musikalisk frågelek.Dags för en riktig syskonduell! Programledare: Lasse Kronér.
22.00 Skavlan [43382]
Pratshow. Även 31/10, 1/11, 5/11.
23.00 Smala Sussie [4508295]
FILM Svensk komedi från 2003. I rollerna: Tuva Novotny, Kjell Bergqvist.
0.40 Kulturnyheterna (R) [9906431]
0.55 Playa del Sol (R) [6228783]
1.25 Rånarna [81865677]
FILM Svensk action från 2004. I rollerna: Sofia Helin, Mikael Persbrandt.
3.05 Kriminaljouren (R) [2802431]
3.50 Skräddaren i Panama [6221702]
FILM Amerikansk-irländskt drama från 2001. I rollerna: Pierce Brosnan, Geoffrey Rush.
5.35–6.05 Sugar rush (R) [9179238]

svt2

10.00 24 direkt: Socialdemokraternas partikongress 2009 [72096276]
16.50 Sverige! (R) [3125127]
17.50 Hype (R) [93498]
Även 31/10 och senare i dag.
18.20 Nyhetstecken [4660108]
18.30 Oddasat [72363]
Samiskspråkiga nyheter.
18.45 Uutiset [683127]
Finskspråkiga nyheter.
19.00 Expedition Guyana [17634]
Brittisk naturserie från 2008. Del 2 av 3. Guyana på Sydamerikas norra kust har några av kontinentens mest artrika och svåråtkomliga regnskogar. BBC:s team av naturvetare, dykare och grottexperter ger sig in i vildmarken för att kartlägga dess djurliv innan det är för sent.
19.55 Rapport [5046011]
20.00 Vem vet mest? [2924]
Även 1/11.
20.30 UR: Ramp [1295]
Ungdomsmagasin. Skådespelaren Morgan Alling berättar hur han hittade inre styrka trots sin svåra uppväxt på barnhem. Vi är också med när nätchattarna Jennifer och Daniel träffas för första gången. Även 2/11, 4/11.
21.00 Virtuell perfektion [26127]
K special. Jakten på ett virtuellt paradis blir mer och mer vardag för många människor. Konstnärer och författare har i alla tider försökt att beskriva drömlandet, ett samhällsideal. Nu kan vi alla skapa det själva och interagera i den digitala världen. Även 1/11 och 4/11.
22.00 Aktuellt [2160]
22.30 Trädgårdsfredag [1059]
Svenskt trädgårdsmagasin från 2009. Även 1/11, 2/11.
23.00 Sportnytt [84160]
23.15 Regionala nyheter [1639419]
23.25 Rapport [7137160]
23.30 Brotherhood [35653]
0.25 Berlin Alexanderplatz (R) [1990899]
1.25 Murphy Brown [1180696]
Även 31/10.
1.50 Kobra (R) [7808073]
Även 1/11.
2.20–2.50 Babel (R) [7896238]
Även 1/11.

3

7.30 Montel Williams show [1062634]
8.25 Spin city (R) [6723382]
8.55 Alla älskar Raymond [9489276]
9.25–9.50 How I met your mother [5102740]
10.40 Rachael Ray [5136450]
11.30 Våra bästa år (R) [3781672]
12.25 Project runway (R) [6614943]
13.20 How I met your mother (R) [6822301]
13.45 Alla älskar Raymond (R) [260360]
14.15 Oprah Winfrey show [340276]
15.10 Extreme home makeover [6487214]
16.05 Funniest pets and people [4052856]
16.35 Funniest pets and people [2636127]
17.00 Project runway [515818]
18.00 Hell's kitchen [519634]
Amerikansk realityserie från 2008. Lagen tävlar om en resa till Santa Monica Pier, men en av kockarna hamnar på sjukhus efter en olycka. Programledare: Gordon Ramsay.
19.00 Simpsons [552189]
Amerikansk animerad komediserie från 2008. .
19.30 Scrubs [544160]
Amerikansk komediserie från 2006.
20.00 Navy CIS (R) [634382]
Amerikansk dramaserie från 2008.
21.00 Morden i Midsomer [3243924]
Brittisk deckarserie från 2007. Del 7 av 8. Det är filminspelning i Midsomer Manor och trakten fylls av filmfolk. Barnaby tror knappt sina öron när alla intriger kring inspelningen rullas upp.
23.05 Hulk [35531214]
FILM Amerikanskt action från 2003. I-rollerna: Eric Bana, Jennifer Connelly.
1.45 På farlig mark [1241122]
FILM Amerikansk action från 1994. I-rollerna: Steven Seagal, Michael Caine.
3.40 En kyss före döden [3569702]
FILM Amerikansk thriller från 1991. I-rollerna: Matt Dillon, Sean Young.
5.10–6.00 Montel Williams show [3993509]

4

6.20 Veterinärerna (R) [6560721]
Även 4/11.
6.50 Nyhetsmorgon [46784450]
11.00 Nyhetskanalen [941479]
11.05 Efter tio [7154030]
12.00 Nyhetskanalen [696382]
12.05 Efter tio, forts [6858653]
12.55 Hem till gården [452160]
13.20 Hem till gården [7866419]
13.55 Nyhetskanalen [9553194]
14.00 Trav [507905]
14.25 Reprisstart: Förlossningskliniken (R) [6526818]
15.30 Nyhetskanalen [975382]
15.35 Jon, Kate och åtta barn [2245837]
16.05 Ghost whisperer (R) [7151011]
17.00 That '70s show (R) [897479]
17.25 That '70s show (R) [553214]
18.00 Förkväll [928634]
18.50 Dagens flex [1194566]
18.55 Förkväll, forts [3528672]
19.20 Keno [512547]
19.30 Lokala nyheter [993092]
19.35 Lokalt väder [7563585]
19.40 Ekonominyheterna [9118634]
19.50 Vädret [9114818]
20.00 Nyheterna [572943]
20.30 Postkodmiljonären [571214]
21.00 Idol 2009 [354769]
Svenskt underhållningsprogram. Fjärde veckofinalen. Även 1/11.
22.30 Cirkus Möller [551450]
Svensk komediserie från 2009.
23.00 Nyheterna, sporten och vädret [796635]
23.25 Idol 2009 [3563924]
Resultat. Även 1/11.
23.55 Seriestart: Flash forward [6923479] Även 1/11.
0.55 Boston legal [5853306]
1.50 Star Trek: First contact
FILM-[88002870] Amerikanskt science fiction-drama från 1996. I rollerna: Patrick Stewart, Jonathan Frakes.
4.00 Varsity blues [2451141]
FILM Amerikanskt drama från 1999. I rollerna: James Van Der Beek, Amy Smart.
5.55–6.15 Victoria Silvstedt – my perfect life (R) [5153764]

FST5

6.00–10.00 Godmorgon med A-laget
13.50 Mat med Tina
I dag tillreder Tina osso buco, en klassisk italiensk gryträtt, och aptitretare med aubergine och laxrom.
14.30 På resa med Homo sapiens
Del 3 av 3. Vart är vi på väg?
15.00–15.29 Space Trainees
Del 2 av 12.
16.35 Hill Street Blues (R)
Doris i underlandet.
17.25 Obs
17.55 TV-nytt
18.00 BUUS-fredag
Under vatten. Jontti har varit ute i höstblåsten, och nu fryser han om fötterna. Då gör ett fotbad susen.
18.30 Värsta vännerna
Del 9 av 10. Kim hämnas och Oskar ger henne ett uppdrag som försätter honom i ett dilemma.
18.43 D-dax: Flickorna från Glasvej
Dansk dokumentär. Douas bästa vän är den libanesiska flickan Helene och deras gemensamma kärlek är fotboll.
19.00 Boktid
Augustvinnaren Monika Fagerholm.
19.30 TV-nytt
19.55 Sportnytt
20.00 Gröna rum
Träd är temat denna gång.
20.30 Modiga kvinnor
May Chidiac är en libanesisk journalist, programledare och nyhetsankare. Ett bombattentat kostade henne vänster arm och ben, men hon har fortsatt sina politiska talkshower där hon kritiserar Syriens inblandning i Libanon.
21.00 Film: Anna
FILM Finskt drama från 1970. I rollerna: Harriet Andersson, Pertti Melasniemi, Marja Packalén. Regi: Jörn Donner.
22.20 Dok: Memento mori – vi skall alla dö En poetisk film om livet i möte med döden. Den karismatiske Hans Petter, 66, har obotlig cancer.
23.10 Eftersnack
23.55–0.09 Oddasat

ÅLANDSKANALEN

Kl 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

Nyheter och kulturellt med Katarina Gäddnäs

ÅLANDSKANALEN

Kl 19.00-19.20.
Pressens makt. Erik Fichtelius, en av Sveriges mest respekterade journalister talar om hur tidningar och tv sköter sitt uppdrag. Har pressen för stor makt?

Kl 20.00-21.20.
Alandicas stora invigningskonsert. Lobgesang av Menelssohn.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ
6.45–9.00 Gomorron. Med Elin Willows. **6.45** Betraktelse. **6.55** Ålandsnytt. **7.00** Aktuellt. **7.30** Ålandsnytt. **8.00** Aktuellt. **8.30** Ålandsnytt. **9.00–11.30** Förmiddax. Med Ann-Christine Karlsson. **9.00** Dagens väder. **9.15** Läshörnan: Vägen från Stormskäret. **9.30** Ålandsnytt. **9.40** Jazzkonsert. **10.30** Ålandsnytt. **10.33** Seniormotion. **11.30–13.00** Lunchdax. **11.30** Ålandsnytt. **11.45** Sportnytt. **12.00** Aktuellt. **12.10** Musik. **12.15** Kulturen. **12.30** Gomorron. **12.55** Ålandsnytt. **13.00–16.00** Vardax. Med Tom Wiklund. **13.00** Lyssnarnas önskemusik per mess och mail. **13.55** Ålandsnytt. **14.00** Rätt skall vara rätt. **14.55** Ålandsnytt. **15.00** Firardax. **15.55** Ålandsnytt. **16.00–18.00** Åland idag. Nyhetsmagasin med reportage, intervjuer och debatter. Med Albin Dahlin. **16.00** Aktuellt. **16.55** Ålandsnytt. Sänds även kl 18:55. **17.05** Sportnytt. Sänds även kl 19:05. **17.10** Åland idag fortsätter. **17.55** Ålandsnytt. Sänds även kl 19:55. **18.00–21.00** Kvällsdax. Dagens bästa i repris. **18.00** Aktuellt. **18.05** Kulturen. Repris. **18.20** Gomorron. Repris. **18.55** Ålandsnytt. Repris från kl 16:55. **19.05** Sportnytt. Repris från kl 17:05. **19.10** Åland idag. Repris från kl 16:15. **19.55** Ålandsnytt. Repris från kl 17:55. **20.00** Åland idag. **20.45** Läshörnan: Vägen från Stormskäret. **21.00–21.00** Betraktelse.

Idol bjuder på nytt

21-åriga **Amanda Jenssen** slog igenom i "Idol" för två år sedan. Hon belönades med två Rockbjörnar för sitt första album, och snart släpps uppföljaren. Hon bjuder på ett smakprov i "Go'kväll".
SVT1 19.15

Se det med egna ögon
www.24.ax

TV1

5.55 Mitt gäng [9117498]
6.25 Ettans morgon-tv [73198011]
9.30–10.40 Coronation Street [6136634]
10.45–10.54 Finländska fotspår: Johan Paulinus Lillienstedt [5351924]
11.00 Tv-nyheter [93547]
11.05 YLE News [6931653]
11.10 Läkarcentralen på Clarence Street [8952924]
12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [14818]
13.00 Tv-nyheter [18837]
13.05–13.39 Morgonhjärta [1971547]
13.45 A-talk [6019721]
14.30 Läkarna (R) [5932]
15.00 Tv-nyheter [77905]
15.05 Herrskap och tjänstefolk [1996566]
16.00 Prisma Studion [2837]
16.30 En sann historia: Fånge 391/9 [2818]
17.00 Tv-nyheter [26540]
17.08 Läkarcentralen på Clarence Street [300289030]
Spända tider. Dan är ångestfull, tänker Emer ruinera hans lycka? Lorcan backar ur träffen med Clodagh, varför? Cara får en ny, lämplig pojkvän.
18.00 Tv-nyheter och väder [7363]
18.30 Halv sju [5382]
Ett glatt och positivt, direktsänt faktaprogram. Programledare är Marja Hintikka och Mikko Kekäläinen.
19.00 Finskhetens rötter i filmerna [23924]
19.10 Tillbaka till Aidensfield [4042112]
Ett rattfyllo som blivit av med körkortet svär att hämnas.
20.00 Hemgatan [301]
20.30 Tv-nyheter och väder [78498]
20.55 Sportrutan [3953189]
21.00 A-zoom [653]
Närbilder ur verkligheten.
21.30 Strada [924]
22.00 Systerkärlek [61905]
22.55 Tv-nyheter [1202653]
23.00 Hemmasalongen: Svart is FILM [4593363]
Finskt drama. I rollerna: Outi Mäenpää, Ria Kataja.
0.40 Stjärnhistorier [3335847]
1.00 Nyhetsfönster [84266677]
4.00–8.00 Nyhetsfönster [60926528]

TV2

6.00 Tellus-frågesport [2845769]
6.50 Lilla tvåan [44414721]
8.53 På gräsrotsnivå [305807360]
9.00 Oddasat [86996]
9.15 Regionala nyheter [2162540]
10.35 McLeods döttrar [2927030]
11.20 Flyttfågelvägen [5205276]
11.50 Respasset: Norra Thailand och Laos [8634547]
12.40 Första steg [2223769]
12.45 Derrick [5683059]
13.45 Örtapoteket [6473634]
14.05 Gympa: Funktionell bentträning [644634]
14.35 Kliniken [9869382]
15.20 Hemlig miljonär [9179301]
16.10 Lilla huset på prärien [4531276]
17.00 Kim Måne [25479]
17.19 Lilla tvåan [400708721]
17.55 Historier om barnets rättigheter [8626160]
8. En sommardag. Artikel 39: "Barnet som blivit offer för vanvård har rätt till rehabilitering." Alla barn har det inte bra i sitt eget hem.
18.00 Finlands bästa kör [13479]
18.50 Tv-nyheter [4230127]
19.00 Regionala nyheter [74635]
19.10 Sportrutan [8940092]
19.15 Tvåans höstväder [8947905]
19.20 Pressklubben [6347301]
20.00 Vid lägerelden [5634]
20.30 Näsbingo [4905]
21.00 Fatta micken [63045]
Heavy!
21.50 Tv-nyheter, väder och sport [4534721]
22.05 Den hårda lagen [9491585]
In vino veritas. En tevestjärna grips för rattfylleri och han säger sina gripare rent ut vad han anser om judarna.
22.50 Sopranos [6563522]
23.50 Jope-show (R) [3775160]
0.20 Polis-tv [91702]
0.45 Tellus-frågesport [5063257]
2.00 Frågespel [8751870]
3.00 Dolt ord [8762986]
4.00 Sudoku [8748306]
5.00–6.00 Dolt ord [8742122]

YLE

5.30 Väder [8398540]
6.05 Studio55 [5931653]
6.25 God morgon Finland [45622721]
9.10 Studio55 [9117479]
9.35 Vad ska vi äta i dag? [8331382]
9.40 Känslor och dofter [1749672]
10.25 Eurojakten [9795301]
10.35 Emmerdale [1342214]
Om livet i byn Emmerdale.
11.05 Emmerdale [9935189]
Om livet i byn Emmerdale.
11.35 Köpkanalen [9042189]
12.35 Astro-tv [8526653]
13.10 De vackra och de djärva [4655189]
13.35 Vad ska vi äta i dag? [7105653]
13.40 Godmorgon Finlands bästa bitar [175059]
14.05 Nöjesnytt [9540498]
14.10 Gruppterapi [797011]
14.40 Läkarna [3223276]
15.30 Muodin huipulle [665547]
16.25 Eurojakten [514924]
16.50 Nyheter [2706011]
16.55 De vackra och de djärva [1374027]
17.20 Vad ska vi äta i dag? [2796634]
17.25 Emmerdale [969740]
17.55 Dagens jobb! [1349585]
18.00 Emmerdale [172092]
18.30 Joka kodin asuntomarkkinat [180011]
19.00 Sjuans nyheter [641127]
19.20 Dagens väder [880450]
19.30 Dolda liv [825547]
20.00 Inga ledtrådar [915769]
21.00 Sanningens stund [564059]
22.00 Tians nyheter [390360]
22.15 Dagens väder [5919382]
22.20 Resultatrutan [5104189]
22.30 Formel 1: Extra [590568]
22.40 Timantit ovat ikuisia [1361924]
FILM Engelskt drama från 1971. I sin sista James Bond-film jagar Sean Connery diamantsmugglare från Amsterdam till Las Vegas spelkasinon och sköna kvinnor. I rollerna: Sean Connery, Jill St. Regi: Guy Hamilton.
0.55 K-Ville [6926677]
Märkliga sängkumpaner. Amerikansk polisserie som utspelas i New Orleans efter Katrina.
1.50 Eurojakten [7034832]
2.50–6.00 Den rätta [32926035]

Nyankortsvinnare:
Camilla Jansson
Mariehamn
Vinner en Casinolott. Vinsten skickas på posten.

debatt

Alla borde behandlas lika

Handelskammarens vd **Daniel Dahlén** tar i sin insändare av den 29 oktober upp tillämpningen av jordförvärvslagstiftningen. Debatten om dessa frågor är viktig och nödvändig.

Dahlén motsätter sig ytterligare inskränkningar i äganderätten, särskilt i samband med överlåtelse av aktier som berättigar till besittning av fastighet. Dahlén anser också att det ska vara fritt fram för alla som vill bo och verka på Åland att köpa tomt på planerat område.

Samma praxis. I all förvaltningsutövning är det viktigt att alla behandlas lika., skriver landskapsregeringens administrationschef. Foto: ERKKI SANTAMALA

I all förvaltningsutövning är det viktigt att alla behandlas lika. Det är särskilt viktigt i samband med tillståndsgivningen i jordförvärvsärenden eftersom val av bosättningsort samt köp av mark och hus hör till de viktigare besluten en person fattar. Det är också viktigt att lagstiftning och myndighetspraxis är tydlig gällande vilka rättigheter och skyldigheter enskilda har.

Enskilda personers förvärv av mark och hus borde inte falla utanför jordförvärvslagstiftningens tillståndssystem enbart på den grunden att besittningsrätten baserar sig på aktieinnehav.

Samtidigt som ett direkt köp av motsvarande fast egendom är föremål för tillståndsplikt. Det verkar inte logiskt att samtidigt upprätthålla två så helt skilda synsätt vid tillämpningen av jordförvärvsreglerna.

Det är sedan en ideologisk eller politisk fråga om eller hur landskapet ska tillåta jordförvärv på sådana öppnare grunder som Dahlén föreslår. Detta kan förutsätta ändringar i lagstiftningen. Även sådana eventuella nya lösningar måste behandla alla lika.

Sören Silverström
Administrationschef

(C)-gruppen fick färjinformation

Då jag återigen blir felaktigt kritiserad i ”linfärjeaffären”, nu senast av centerns partiordförande i en artikel i Nya Åland, angående min uteblivna information till lagtingsgruppen om inbesparingar i linfärjorna så önskar jag framhålla följande:

Systemet är så att parlamentet (lagtinget) tar de stora rambesluten, landskapsregeringen verkställer de större besluten och tjänstemännen verkställer den löpande verksamheten.

Vad beträffar besparingar i linfärjorna så var jag tydlig i mitt inlägg i budgetdebatten, i lagtinget, att besparingarna kommer att medföra mindre trafik.

Dessutom så finns det angivet i tilläggsbudgeten för år 2009 att det kommer att införas effektiviseringsåtgärder samt konkurrensutsättning och/eller införande av turlistor för linfärjorna.

Därmed anser jag att lagtingsgruppen väl har blivit informerade såsom man kan kräva att ett parlament blir informerad.

Att jag inte sedan informerat hur en turlista skall se ut eller när en matpaus införs har sina naturliga orsaker då det ligger inom landskapsregeringens och tjänstemännens ansvarsområde och att det är orimligt och onaturligt att informera om sådana detaljer.

Lagtinget skall syssla med de breda politiska frågorna och inte blanda sig i den dagliga verksamheten.

Runar Karlsson (C)
f.d. trafikminister

Klargörande om tobakslagstiftning

Det är på sin plats att komma med ett tydligt klargörande!

I en kort telefonintervju med Nya Åland för några veckor sedan fick jag allmänt kommentera det pågående arbetet med att revidera den finländska tobakslagstiftningen.

I lagförslaget finns flera goda förslag bl.a. att tobaksprodukter inte längre får finnas synliga i detaljhandeln samt att försäljning och överlåtelse av tobaksprodukter till ungdomar under 18 år blir straffbart.

Lagförslaget remitterades i början av oktober till social- och hälsovårdsutskottet.

Det finns skäl att invänta social- och hälsovårdsutskottets behandling och slutliga betänkande för att sedan avgöra vilka delar vi gör tillämpliga på Åland.

Ett beslut som landskapsregeringen och partierna bakom landskapsregeringen, centern och liberalerna, fattar gemensamt. En revidering av den åländska tobakslagstiftningen hinner således inte bli aktuell under hösten.

Att stävja rökningen allmänt men i synnerhet bland våra ungdomar är högprioriterat!

Katrin Sjögren (Lib)
social- och miljöansvarig

Katrin Sjögren sade under intervjun ”En revidering av vår tobakslag är för närvarande inte aktuell.” Vidare säger hon i artikeln ”Personligen skulle jag omfatta ett förslag att inte ha tobaken synlig. Det tror jag att skulle ha effekt”. Däremot nämnde Katrin Sjögren ingenting om att landskapsregeringens plan är att invänta utskottets slutliga betänkande för att därefter, möjligen, öppna upp den åländska tobakslagen.

Annika Kullman
politisk redaktör

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

Rosella for iväg på söndagskvällen 10 min före angiven tid enligt Vikings turlista. **0457.**

Hej du snygga rakade polis som var till skolan i går, är du singel? Jag kan bjuda dej på middag :) **0457.**

Underligt att Stefan Simonsen vid Röda Korset tycker att 20000 euro som landskapet har subventionerat **en** gymnasieplats med, är **lite** pengar. En eloge åt landskapsregeringen som sparar in på onödiga utgifter. **0457.**

Du har min telnr och min mail. Vi brukar ses nu och då. Kan du höra av dig? **0400.**

En enkel fråga till trafikavdelningen. Kunde man inte åter öppna vägen från Svibyvägen mot Sviby dagis medan broarbetet pågår. Då skulle det bli mer arbetsro för dem som jobbar och vi skulle slippa kilometerlång kö i rusningstid. Frågar bilist i kö i nivå med Rosenblads ons kl 16.15. **0457.**

Du i den röda mazdan, vid Select, i lördags, vad heter du? Är du singel? **En beundrare.**

Någon som kan säga hur långt det är runt Svibyviken? **040.**

Sign. En från stan. Vi säger så här, om du har ett speciellt namn, lite kändare person, kompis med ”en och annan” så kan din båt stå på gatan, gång/cykel banan hela vintern utan att få problem. **040.**

Önskas köpa! Rambler Nova 64 1/2 utrustad med Perkins fyra (diesel) original. hälsningar **Pehr-Götrik.**

Hastigheterna ökar med ökad saltning, alla som bott i Sverige vet detta. Högre hastigheter innebär ökad vägstress och svårigheter att anpassa hastigheten då förare kommer till osaltade vägar. Trots att bilarna är fulla med elektronik idag, är det inte säkert att gasa på i någon sorts säkerhetskänsla. Förr var det betydligt vanligare att folk behärskade olika underlag, modern teknik och fordonens kapacitet gör att många kör halvt sovandes idag i allt för hög hastighet. **040.**

Katrin Sjögren, kan du vänligen förklara varför den nya tobakslagen inte skall gälla på Åland? Kan Nyan intervjua henne så vi som undrar kan få ett svar. **Maria Silfverberg**.
Se insändare av Katrin Sjögren i dagens tidning. **Red**.

Vansinne är ärftligt. Man får det av sina barn. **0457.**

När Gud skapade människan var Han redan trött. Det förklarar mycket. **0457.**

Tänker att ”Söderby Livspyromanens” ärendet är sekretessbelagt, för att det kanske är samma person som eldat förr i byn. Då var det också spektakulärt. **EE.**

Stackars människor som tänker på sina bortgångna bara en dag i året. Jag saknar mina nära varje dag,och kan med gott samvete fira Halloween. Höjer glaset och säger: önskar du var här med oss. H: Min tro till Gud vacklar inte av detta. **0457.**

Jag är dj! Om du har hört talas om dj Piff och puff och vi är inte så dyra. **0457.**

Jag bor på Södragatan och äger en mindre båt som jag i helgen skall ta upp på trailer Min fråga är: varifrån kan jag få tillstånd för att vinterparkera den på gatan eller på cykelvägen? **En från stan.**
Staden ger inte tillstånd till uppställning av båtar eller liknande på vare sig gatuområden eller grönområden. Med Vänlig hälsning. **Bo Hoffman**, markavdelningen, Mariehamns stad.

Hej ”lilla jag”, anar att det är du som framstår som mer skrämmande än de söta barnen som bara lär sig att mörkret inte behöver vara farligt. **Mörkrädd**?

Har faktiskt samhället, alltså vi skattebetalare ett sk ansvar om andra börjar använda droger? Vi tar ju faktiskt vårt ansvar genom att inte använda droger! Tänk på det ni. **050.**

En gärning utan tro är en död gärning. **050.**

Fick ingen logik i messet från ”stolt tonårs mamma”! Det är ju ganska oroväckande. **Orolig skattebetalare.**

Kom så får du socker! **0400.**

Kära trafikdagbok. Kör 95 km på 90 väg mot Eckerö torsdag kl 12.30. Omkörd av 4 bilar inom en minut! **050.**

Vinterdäck är en stor miljöbov. Tänkt på att köpa vinterdäck som är tillverkade utan skadliga oljor. **reputo.**

Har nu prövat att delta i tävlingen om IFK:s snyggaste mål. Får svar att det inte går fram, undrar: måste jag ändå betala för messen? **0457.**
– Nej, det behöver du inte. **Red**.

OBS OBS Rocky, tysk jaktterrier bortsprungen sen i måndags. 40 cm hög med GPS-väst med reflexer. Har DU sett eller hört något var snäll och ring **42428 eller 0400784766.**

Hej du som tog fel röd/svart baddräkt på Mariebad onsdag vid 7-tiden, kan du lämna den i receptionen? Tack på förhand :). **040**..

Dagens MMS-bild

Kolla nästa!

...och här är nästa!

Nu minns man sommaren...
Fan va slött det var.

NYANS ROS

...och tack till **alla snälla människor på Godby smådjursklinik** för att ni gjorde min operation dagsverke till en sån bra och rolig dag. **Emma**.

... ett stort fång till **”Britta” Nyman** i Jomala. För det är hon så gott värd av allt hon har stått ut med, kämpat och gått igenom... **Patrik från Ekenäs**.

HÄLGE

ZITS

> Dagens hysteri att slänga mjölken när den har stått i kylskåpet en dag över bäst före är obegriplig.
> **YRSA LINDROOS, ÅBO UNDERRÄTTELSER.**

ledare

Harriet Tuominen
Epost: harriet.tuominen@nyan.ax
Telefon: 528 464

Bland folk Harriet Tuominen

Surt sa räven

Tänk att få bo granne med landets bästa lokaltidning! Det är nästan lika trevligt som att själv jobba på landets bästa lokaltidning.

Vilket får mig att tänka på min gamla mamma, som varje dag på frågan hur hon mår, svarar ”Ganska bra, tack. Du hör att jag säger ganska”. Under ett långt liv har hon mått riktigt bra länge, precis som jag under ett långt liv har hunnit arbeta på landets bästa lokaltidning – och nästbästa – flera gånger nu. Men nu fattas det litet för oss båda.

Hur hon ser på saken vet jag inte längre, hon hör inte till de kommunikativa på det sättet. Hur jag ser på saken är att ”Klart det gick så, vi var ju inte med!” Just det. Brevet med inbjudan till tävlingen kom bort.

Det ordnas flera tävlingar varje år om bästa tidningssida, bästa reportage, bästa bild, bästa förstasida och bästa lokaltidning. Väggarna är fulla av diplom. Det är arrangören som bestämmer vilken tidning som får delta, det vill säga vilken dag eller vecka den skall ha kommit ut. Om det har varit en lam nyhetsvecka eller ont om fotografer just den veckan så kan man inte skicka in en tidning från veckan före eller efter, hur bra den än skulle vara. Vilket den alltid är.

Så någon energisk chefredaktör plockar fram aktuella tidningar, radar ut dem på golvet i redaktionen sorterade enligt bästa bild, bästa uppslag, bästa vad det nu handlar om. Och så får vi alla gå runt och sätta klisterlappar på den eller de tidningar vi tycker är bäst. Den som får mest lappar skickas in.

Jag har aldrig tyckt om det här tävlandet. Ofta blir jag nästan ensam med mina lappar medan någonting som jag tycker är totalt (i det närmaste) ointressant är fullt av gula lappar. Och naturligtvis blir det pris eller hedersomnämnande för de där sidorna, som jag mer eller mindre hade hoppat över.

Så tävlingar är bara dumt, tycker jag. Och är i stort sett ensam om det också. De andra, de som röstar rätt, tycker det är hur kul som helst.

Men ändå. Att grannbladet vinner när vi inte är med är ingen stor överraskning. Jag har alltid tyckt att de åländska tidningarna är i en klass för sig. Åtminstone jämfört med de övriga små tidningarna på finlandssvenskt håll.

Om grannbladet hade vunnit trots att vi var med – då vågar jag lova att vi åtminstone hade petat ner Borgåbladet från andra platsen.

Men som sagt, tävlingar är väl inget att hänga i julgranen, sade räven. Eller var det tomten?

Ifall ingen har sagt det ännu, så grattis. Vi vet hur det känns.

Har Åland verkligen råd att inte samarbeta?

Åland ställer sig efter drygt 30 år utanför Skärgårdssamarbetet. Bidraget till samarbetets administration på 32.000 euro per år är för högt, landskapet måste spara och skär bort själva navet, åtminstone geografiskt sett, från samarbetet.

Föredöme. Skärgårdssmak, som hade starka pådrivare på Åland, sågs i Bryssel som ett föredöme vad gäller interregionalt samarbete. Satsningen var den största för Skärgårdssamarbetet hittills. Nu vill Åland dra sig ur, det blir för dyrt. Arkivfoto: SKÄRGÅRDSSMAK

Åbo Underrättelser uppmärksammade det åländska utträdet nyligen. Åland meddelade om sitt utträde i somras, beslutet noterades formellt vid ett möte för en vecka sedan, men medlemskapet upphör först inkommande sommar. Uppsägningstiden är 12 månader.

Skärgårdssamarbetet har funnits sedan 1970-talet som ett samarbete mellan Åbolands skärgård, Åland och Stockholms skärgård. Området har vuxit en del sedan dess. När Finland och Sverige gick med i EU fick samarbetet Interreg-status och pengar från EU under en följd av år. Nu är man tillbaka på hemmaplan och skall betala själv med bidrag från Nordiska ministerrådet.

Enligt Åbo Underrättelser tycker stadsdirektören i Väståboland **Folke Öhman** att det är pinsamt att Åland inte vill vara med och betala. Hans slutsats är att skärgårdens utveckling inte uppfattas som särskilt viktig på Åland.

Var tanken verkligen att sända ut den signalen? Eller har någon rätt och slätt skurit bort något som man kan klara sig utan? Så där som man drar ner på pengar till kultur och annan lyx i dåliga tider?

Det är klart det ger ett snålt intryck. Åland har meddelat att man gärna är med på informell basis och likaså gärna deltar i olika projekt – plockar russinen ur kakan, helt säkert mot betalning, men de andra skall betala också för själva degen som russinen finns i.

Att de andra är besvikna förstår man och det kom tydligt fram på mötet senast. Det påpekades från olika håll att Åland inte har det sämre ställt än andra regioner. Men medan Åland drar sig ur vill de andra växa.

Det finns planer att utvidga österut med Ormsö, Dagö och Ösel. I väster visar Gotland intresse att vara med.

Skärgårdssmak, där entusiasterna **Henrik Beckman** och **Jan Erik Sundberg** målade upp framtiden för skärgårdsrestaurangerna, var Skärgårdssamarbetets största satsning med 155 deltagande företagare och sågs i Bryssel som ett föredöme inom EU i sitt slag.

Det var också Skärgårdssamarbetet som låg bakom Sveriges TV4s satsning på Skärgårdstugg, där **Michael Björklund** tuffade runt i båt och presenterade 27 skärgårdskrogar.

Är inget av detta intressant för Åland? Har samarbetet kostat mer än det har gett? Eller räknar man helt kallt med att det bästa nu är gjort och då kan man tacka och gå?

Det finns en annan orsak till att de andra i Skärgårdssamarbetet inte är riktigt glada nu.

Nordiska ministerrådet, som står för en stor del av pengarna, har tio andra gränsöverskridande samarbeten på sin bidragslista.

Hur kommer man att ställa sig till ett stympat samarbete? Ett samarbete där själva navet är borta. Finns risken att det helt enkelt stryks från listan?

Visst, risken finns. Och hur uppfattas Åland då bland de andra, som inte bara vill fortsätta utan också utvidga?

Det brukar sägas att goodwill inte kan mätas i pengar. Hur är det med badwill? Kan ett skamfilat samarbetsrykte bli dyrare på sikt än de 32.000 euro det kostar att vara med?

KOMMENTERA LEDAREN PÅ
nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2008:
7.349 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhetstips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonsavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
redaktion@nyan.ax
Politisk redaktör: Annika Kullman
tfn (018) 528 455
annika.kullman@nyan.ax
Familjeredaktör:
Patrik Dahlblom/Nina Smeds
tfn (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Maria Nykvist
tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax
ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab, Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 97 €
kvartal ..... 49 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER

Publicer-ingsdag	Efter text & mindre annonser		Annonser större än 600 mm		Färg-annonser	
Månd	fre	kl 12	tor	kl 14	tor	kl 14
Tisd	mån	kl 12	fre	kl 14	fre	kl 14
Onsd	tis	kl 12	må	kl 14	må	kl 14
Torsd	ons	kl 12	tis	kl 14	tis	kl 14
Fred	tor	kl 12	ons	kl 14	ons	kl 14

Torget: onsdagar kl 12.00.
Tel. 0600-9-1219. **5,05** €+lsa

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäteriverket.
© lantmäteriverket, tillstånd nr 364.

M:HAMN	ÅBO	M:HAMN	M:HAMN	STOCKHOLM	M:HAMN
02.55 L →	07.00/08.15 →	13.35	04.25 →	09.30 /17.00 →	23.45
13.45 →	19.15/20.15 →	00.40 L	13.45 →	18.15 /19.30 →	02.50 L
			00.45 L →	06.10 /07.10 →	13.35
M:HAMN	H:FORS	M:HAMN			
23.55 →	09.55/17.00 →	04.15			

Passagerare utan fordon/passagerare med fordon skall vara incheckad senast 30 min. före avgång
Transport till/från Mariehamn–Långnäs reserveras med båtresan

L = Långnäs

BILJETTBYRÅN ändrad öppettid: 09.30–17.00

SILJA LINE

Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552 mån-fre 8-21, lör-sön 10-18
(1,72€/besvarat samtal+alltid Ins/msa)
www.tallinksilja.fi

Sthlm	Mariehamn	Tallinn
17.45 – 00.50 →	01.00 – 10.00	
10.00 – 05.00 ←	04.50 – 18.00	

TALLINK
Check-in senast 30 min. före avgång
Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552
(1,72 €/besvarat samtal + alltid Ins/msa)
www.tallinksilja.fi

ÅLANDSTRAFIKEN t o m 31.12.2009

ROSELLA

måndag–torsdag M:hamn	Kapellskär	fredag–lördag M:hamn	Kapellskär	söndag M:hamn	Kapellskär
08.00 ▶	09.15	07.30 ▶	08.30	12.00 ▶	13.15
16.00 ▶	17.30	12.45 ▶	14.00	18.30 ▶	19.30
15.30 ◀	12.00	18.30 ▶	19.30	17.30 ◀	14.00
22.00 ◀	19.00	12.00 ◀	09.00	23.00 ◀	20.00
		18.00 ◀	15.00		
		23.00 ◀	20.00		

Buss Sto–Kap avg från Cityterminalen 1h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje–Kapellskär ca 55 min före fartygets avg. Även buss Kap–Sto (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.

Kontakta vår resebutik för bussanslutning till Uppsala.

Åland–Stockholm dagligen

ÅLAND			STOCKHOLM
01.10	L	▶	06.30
04.35	M	▶	09.40
09.55	M	▶	15.30
14.25	M	▶	18.55
14.10	M	◀	07.45
23.40	M	◀	16.45
07.45	M	◀	18.00
03.20	L	◀	20.10

Åland–Finland dagligen

ÅLAND			ÅBO/H:FORS	
03.30	L	▶	07.35	Åbo
14.25	M	▶	19.40	Åbo
23.45	M	▶	09.55	Hel
14.10	M		08.45	Åbo
01.00	L		21.00	Åbo
04.25	M		17.30	Hel

M = Mariehamn L = Långnäs

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min före ord avgång.
Bokad bil skall vara incheckad och klar att köra ombord senast 30 min före ord avgång.

VIKING LINE Storagatan 2, tel 260 11, bokn 262 11 www.vikingline.ax

Turlista t.o.m. 10/1 2010 (lokala tider)

Från Eckerö	Alla dagar		13.30	18.30
	Fredag–måndag	8.30	13.30	18.30
Från Grisslehamn	Alla dagar	10.00	15.00	
	Torsdag–söndag	10.00	15.00	20.00

Extraturer: Från Eckerö torsdag 15/10 kl. 08.30. Från Grisslehamn onsdag 23/12 kl. 20.00.

Nöjeskryss med buss, båt, à la carte och underhållning!
Fredagar och lördagar 18.30. Start från Bussplan 17.30. 30 €/person

Buss: Till Stockholm Cityterminalen vid alla båtankomster. Från Stockholm Cityterminalen 2 timmar och 15 minuter före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8.00 och 13.00 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn, Bussplan 1 timme före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst.

Bokning: tel. 28 300, växel 28 000
Grisslehamn tel. 0175-258 00
Bokning även på www.eckerolinjen.ax

ECKERÖ LINJEN
Torggatan 2, 22100 Mariehamn

Ta en paus...

	M:hamn		Sthlm
Alla dagar	10:00	→	15:45
	Sthlm		M:hamn
Sönd-Onsd	18:00	→	02:00
Torsd-Lörd	18:00	→	03:30

BIRKA PARADISE

Kontakta Ålandsresor tel 28 040
www.birka.se

NÄR BORTA ÄR SOM BÄST!

MONSTER JAM
14.11
Vuxen EUR 115
U. 18 år EUR 89
U. 6 år EUR 68

VIKING LINE
Tel. 22570 • www.vikinglinebuss.ax

dagens ålänning

"Mariehamnsbor, tag er i akt"

I korridoren på andra våningen i Ålands lyceum hittar vi **Ida** "Erin" **Karlsson** som går andra året på den humanistiska linjen. Ursprungligen är Erin från Kökar men hon är numera bosatt i Finström.

Hur är det att gå i lusse?

– Det är roligt, mellan de perioder som det inte är så roligt.

Vad händer i helgen?

– Det har vi faktiskt diskuterat nu på rasten, jag och några av mina vänner. Det är aningen komplicerat eftersom det var tänkt att vi skulle på en halloweenfest på lördag, men samtidigt är det planerat att jag ska fira alla helgons dag hemma med familjen.

– Så vi har hållit en demokratisk omröstning gällande festen, och efter lite om och men bestämdes det att den ska flyttas till fredagen. Nu borde jag hinna med både halloweenfesten och alla helgons dag hemma med familjen!

Bus eller godis?

– Bus är helt klart roligare.

I korridoren. Ida "Erin" Karlsson smider hemliga planer med sina vänner. Foto: NELLY LINDBOM

Ska du rösta på lucia?

– Högst antagligen kommer jag att göra det automatiskt, jag röstar alltid. Men i år har jag och några vänner en plan inför lucia, det kommer att hända någonting på Torggatan. Så se upp alla Mariehamnsbor, haha. Det här är en varning!

Och till sist, vem skulle du vilja hälsa till?

– Min vän **Eifos** som inte är i skolan idag eftersom att hon är sjuk. Och till min lillasyster **Alva,** hon har fått klara sig utan sina vänner i nian den här veckan då de har prao.

– Och till sist vill jag också hälsa till resten av alla mina vänner.

LINNEA ANDERSSON (PRAO)
NELLY LINDBOM (PRAO)

vädret

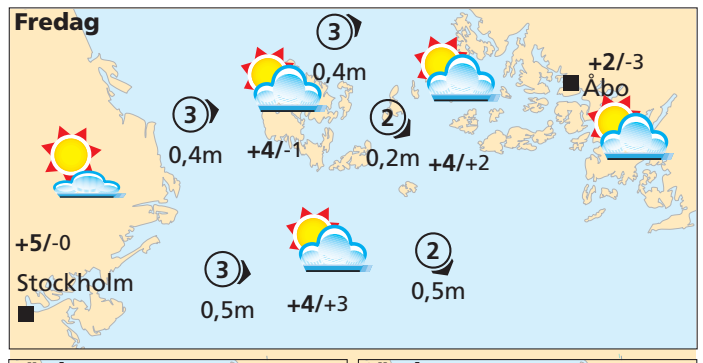

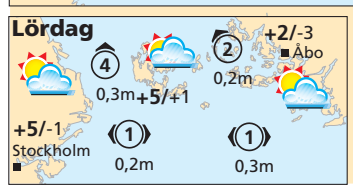

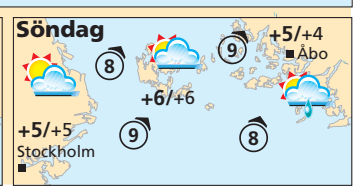

I går kl 14

	temp.	moln.
Jomala	+5	
Åbo	+3	
Helsingfors	+3	
Stockholm	+6	

	temp.	vind	m/s
Nyhamn	+5	NNO	9
Märket	+5	NNO	12
Kumlinge	+3	N	7

Vattenståndet i går kl 14

Föglö -9 cm Åbo -11 cm

Solen i dag

	Upp	Ner
Mariehamn	7:59	16:47
Helsingfors	7:39	16:27
Stockholm	7:04	15:58

Max/min temp. 22.10 - 29.10. klo 8

	max.	datum	min.	datum
Jomala	+8,1	26.10.	+2,1	29.10.
Åbo	+9,1	26.10.	-0,7	29.10.
H:fors	+9,6	27.10.	+1,1	29.10.

* =Dagar saknas

För ett år sedan

	temp.	moln.
Jomala	+6	
Åbo	+4	
Helsingfors	+6	

Utomlands i går

Köpenhamn	+8	Madrid	22
Oslo	+6	Rom	19
Bryssel	15	Aten	20
Moskva	+4	Las Palmas	26
London	16	Phuket	31
Paris	14	Peking	22

METEOROLOGISKA INSTITUTET

Vädertjänsten Tel.0600 10600 3,95 /min +lsa

dagens rätt

Fisk i ugnen

1 purjolök
100 g svamp
1 msk smör
400 g fiskfilé, t ex sej, torsk
en halv citron, saften
1 dl vatten
3 tsk dragon, torkad
3 msk dill, finklippt
1 tsk salt, 1 krm vitpeppar
2 dl lätt crème fraiche
2 dl prästost, riven

Sätt ugnen på 200 grader. Ansa och skiva purjolöken. Skiva svampen. Bryn svamp och lök och lägg i en ugnssäker form. Lägg fisken ovanpå. Pressa citron över fisken och häll på vattnet. Strö över dragon och dill. Salta, peppra, bred över creme fraiche och täck med ost. Grädda 20-25 minuter. Servera med potatis och sallad.

TIPSA 0457 313 4444 MESSA 0457 323 4444 RING 018 23444

Paro 4700 -04
Yamaha F20AETL
4-t -04
6.200€
Silver Colibri -07
4.950€
Yamarin 425
Yamaha F25AES, 4-t
3.950€
KEA.fi KEA-CENTER
Varvsvägen 2, 22100 Mariehamn, tel. 22 424
Öppet: vardagar 9-17, lördagar 10-13

grossen.
Exklusivt kakel från ITALEN
herberia
Öjbackavägen 1 Södersunda
Öppet: Mån-tor 17-20 lör 11-14
Tel. (018) 31 867

HÅLL DIG VARM
FRISTADS
MÖSSA 28€
Pälsfiberfodrad. Vatten- och vindtät med andasfunktion. Gul - orange - svart.
FRISTADS
HANDSKE 20€
Vind- och vattenavvisande. Svart.
Snickers WORKWEAR
VINTERKEPS 27€
Pilefodrad med öronlappar. Blå - svart.
JOBMAN
FODRAD MÖSSA 16€
Vindskyddande membran. Svart.
Knegar'n kläder för yrkesmedvetna
DALKARBYV. 2 | Tel. 14 587
Må-to 8-17 | fre 8-16 | lö 10-13

Medis Medborgarinstitutet
Kurser som startar i november
Tomteverkstad, Saltvik (4.11)
Sy ask/skrin med Lena på Vårdö (7.11)
Visor från Georg Kåhres skärgård (12 o 19.11)
Tid – bruksvara eller bristvara (11.11)
Glasänglar inför julen, Sund (14-15.11)
Glasänglar inför julen, södra Medis (21-22.11)
Andys vilda värld (24.11)
Rosor för alla trädgårdar (25.11)
Månadens resa: Namibia (30.11)
Anmälan till Medis kansli 531620
www.medis.ax

HERA80
Vassle/Whey protein 80%
13,60 920 g
(14,78/kg)
Ej smaksatt eller sötat
norm. 16,20 för 800 g
Så långt lagret räcker!
life
Liv & Lust Hälsokost
MAGAZIN tfn 17 390

LAGERFÖRSÄLJNING
Södersunda Jomala
Lördag 10 - 15
• Gitarr
• Bas
• Keyboard
• Trummor
• Sång/PA
• Inspelning
• Klassiskt
Gratis Tips!
www.instrumentbutiken.ax

TILLFÄLLET
– ett företag i Nordiska Tjänster AB
VI HAR ÖPPET-NÄR DU ÄR LEDIG!
Vardagar 10-19. Lördag Söndag 11-16
tel. 17 570 fax 17 581 Lövuddsvägen, Möckelö (vid flygfältsrondellen)